वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४५] आकोला—सोमवार तारीख १ माहे मे सन १९११ इ० [अंक १७

NOTICE.

Notice is, hereby, given to the public under section 4 · (3) of the Berar - Municipal Law, 1886, that the committee at its Special General Meeting held on the 19 th April 1911. proposed the following rules for the assessment, collection and evasion of scavenging tax for the Ellichpur City Municipality. Any person, objecting to these rules may put in his objection, in writing, within 30 days from the date of this notice; after that period no objection will be taken into consideration.

Ellichpur City }
24 April 1911 }

H. B. Bakshi
Secretary
Municipal Committee
Ellichpur City

Proposed rules for the assessment, collection and for prevention, evasion of the scavenging tax, within the limits of the Ellichpur City Municipality in supercession of rules sanctioned under Hyderabad Residency Orders Notification No 164 dated 28 th. June 1897 and No 360 dated 11 th. November 1898.

(1) There shall be imposed :- -

(a) On every building fitted with a private latrine or any inmate whereof uses a private latrine cleaned by the Municipal sweeper, a latrine cess.

(b) On every building fitted with a private latrine not cleaned by the Municipal sweeper, but by a wholetime sweeper whereof the night soil and sewage is removed at the cost of the Municipal Committee, a scavenging cess; and

(c) On every building without a private latrine and the compound whereof is not cleaned by the Muni- cipal sweeper, a cess for the use of public latrine provided the annual letting value of such building exceeds Rs 3/.

(2) Every person not using a private latrine shall be deemed to use a public latrine.

(3) The cess referred to in clauses (a) and (c) of the rule 1 ~~shall~~ be imposed on letting value of the building according to the following - - scale :— - - -

	Where the building comes under clause (a) of Rule I.	Where the building comes under clause (c) of Rule 1.
Where such value is Rs 3/. or under	1. 0. 0	exempt
Where such a value exceeds Rs 3/. but does not exceed Rs 6/.	2. 0. 0	0. 8. 0
Where such value exceeds Rs 6/. but does not exceed Rs 9/.	3. 0. 0	1. 0. 0
Where such a value exceeds Rs 9/. but does not exceed Rs 15	5. 0. 0	2. 0. 0
Where such a value exceeds Rs 15/. but does not exceed 24/.	7. 0. 0	3. 0 0
Where such a value exceeds Rs 24/. but does not exceed Rs 36/.	10. 0. 0	5. 0 0
Where such a value exceeds Rs 36/.	15. 0. 0	7. 0 0

(4) The buildings falling under clause (b) shall be charged Rs 2/. per annum.

(5) A cess as under will be levied by the Committee for cleaning each cess—pool attached to any house or building in addition to the cesses - - referred to in Rules 3 and 4.

	L. B. D.
(1) Rs 1/. per annum for a cess-pool	2x2x2 feet
(2) Rs2/. per annum for a cess--pool	2x2x3 feet
(3) Rs 3/. per annum for a cess--pool	above 2x2x3 feet.

(6) It shall be open to the occupier of the premises either to - - make his own arrangement for the removal of the night soil and sewage from his private latrine--provided that such arrangement be approved by het Committee or to avail himself of the scavenging agency maintained by the Committee on payment of Rs 2 per annum.

(7) Any occupier of any premiss who elects to make his own arrangement shall cause to be collectedand deposited daily at some depot - - specified and provided by the committee. the night soil and sewage from his private latrine.

(8) (a) The annual letting value of a building not ordinarily let shall be deemed to be the annual rent at which it is let.

(b) The annual letting value of a building not ordinarily let shall be the annual rent which it can command, as ascertained by the local enquiry.

Provided that in the determination of the annual letting value, no account - - shall be taken of any machinery existing in or attached to the building.

Provided, furher, that where any building is occupied under such circumstances as to render a valuation as aforesaid unreasonably high, the Committee may, with the sanction of the Deputy commissioner, fix the value at such lesser amount as it deems fit.

(9) The valuation shall be made by an Officer or officers specially appointed for the purpose by the committee. In any case in which the assessing officer, considers that the rental value is greater than the amount stated by the assessee the Chairman may appoint a Sub committee of three members of the Committee to fix the proper value under Rule 8.

(10) In any case in which the Committee is satisfied that the assessment under these rules is disproportionate to the means of the assessee, it may, with the sanction of the Deputy Commissioner, assess him in a lower grade.

(11) (a) The rates payable under these rules shall be paid by the — occupiers of the buildings to which they relate quarterly and in advance— within 15 days of the commencement of each quarter.

(b) For the purposes of these rules the quarter shall be deemed to commence on the 1st April, 1st July, 1st October and 1st January respectively.

(c) If the rate is not paid within the period prescribed as above with respect to any building, the Committee may cease to render it conservable service for such time as the cess remains unpaid.

(12) (a) If any building remains continuously unoccupied for a month or more than a month in any quarter, only half the rate for which it would be liable under Rule 3 shall be paid by the owner for the unoccupied—— period, and when it is vacant for a full official quarter, it shall be exempt from all taxes for the quarter.

(b) The burden of proving vacancy shall be on the person claiming the benefit of this rule.

(13) The Committee shall, on or before the 1st of March of every year-- prepare a register of persons assessed under these rules showing the amount - - payable by them.

(14) As soon as the register is ready public notice shall be given by beat of drump or otherwise throughout the area concerned that such a register has been prepared, and is open to inspection at the office of the Committee, or such other place as may be appointed, and within such hours as may be specified in the notice.

(15) (a) Objections against the assessments shown in the register shall be made to the Committee within a fortnight of the publication of the - - notice aforesaid.

(b) All such objections shall be heard and determined on or before the 1 st April of every year by a Sub Committee of at least three members to be appointed by the Committee.

16 (a) Any person dissatisfied with the decision of the Sub Committee under Rule 11 (b) may, within one month of the date on which the first instalment of the rate as assessed is payble, apply to the Committee.

(b) An appeal shall lie to the Deputy Commissioner from any order passed by the Committee under clause (a), unless he is a member of the Committee, in which case the appeal shall lie to the Commissioner, and the period for preferring such appeal shall be one month from the date of the order appealed against.

(17) A receipt shall be granted for every payment of cess, and the payer shall be bound to produce such receipt when called on to do so, within one year from the date of payment, by any officer authorized by the Committee in this behalf.

(18) In the event of a receipt being lost a duplicate shall be — supplied on payment of two annas.

(19) Any entry in the register may be amended by the Committee either of its own motion after notice to the person affected by such entry, or upon the application of the person affected, with effect - - - - - - from the first day of the quarter next succeeding the date of the —— amendment.

(20) (a) No person shall construct or bring into use any — - private latrine without the permission previously obtained of the Committee or some officer of the Committee duly authorized to grant such — premission.

(b) Any person infringing this rule shall be liable to a fine not exceeding Rs 20/.

(21 The Committee may at its discretion compound with the owner or occupier of any premises used as a factory, workshop, hospital, market and other similar places where latrines are of a quasi—public nature for - - certain sum to be paid in lieu of the cesses under rule 1 or may levy a rate per head to be fixed by the Committee on the probable number of - - persons living within or habitually resorting to any such place.

(22) For the purpose of these rules the term " owner " includes :

(a) Every person who is entitled for the time being to receive - any rent in respect of the building referred to therein;

(b) A manager or agent on behalf of or for such person.

(c) An occupant of such building. No No 166

मुंबइ बॅंकचें सोनें.

मुंबई बॅंकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बॅंकच्या आकोले व उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बॅंकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६ ३/४ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बॅंक
आकोला २१-९-१० }
नो० न० २

G. A. Phillips.
एजंट.

वऱ्हाडसमाचार

वैशाख शुद्ध ३ शके १८३३

थुगांव (जिल्हा उमरावती) येथील महार परिषद

(प्रेषित)

थुगांव येथें अजून पर्यंत या जातीच्या कांहीं परिषदा झाल्या; परंतु यंदाची परिषद विशेष महत्वाची झाली. तिचें काम रविवार सोमवार व मंगळवार ता. १६, १७, व १८ हे तीन दिवस चाललें. या परिषदेसाठीं वऱ्हाडांतील निरनिराळ्या ठिकाणांहून दोन अडीच हजार महार मंडळी थुगांव येथें जमली होती. महारवाड्यांतच या परिषदेसाठीं एक विस्तीर्ण मंडप दिलेला होता. नुसत्या मंडपाच्या कामावरूनच तेथील लोकांची परिषदेबद्दलची आस्था सहज व्यक्त होते होती.

रविवारीं सायंकाळीं परिषदेच्या कामास सुरवात झाली. बाहेर गांवांहून आलेल्या महाराच्या दिंड्यांचें प्रेमळ भजन ऐकून 'वेडें वांकुडें गाईन। परि तुझा ह्मणवीन' या तुकाराम बावांच्या उक्तीची आठवण होऊन भक्तिरसानें मन तल्लीन होऊन जावें यात नवल नाहीं. नंतर महार साधूंचा उपदेश वगैरे झाला. ही रात्र पाहुण्यांच्या सत्कारांत गेली.

दुसरे दिवशीं ह्मणजे सोमवारीं सूर्योदया बरोबर शिष्ट पाहुणे मंडळींचा ही उदय झाला; व आनंदप्रभा सर्वभर पसरली. पुण्याहून रा. रा. न. अ. द्रवीड (भारत-सेवा मंडळ) रा रा. लक्ष्मणराव कैकिणी (भा. से. मं.) मुंबईहून रा. रा. विठ्ठलराव शिंदे (नि सा. मं. चे जनरल सेक्रेटरी) व त्यांच्या भगिनी सौ. जनाबाई शिंदे (नि. सा. मं.); आकोल्याहून रा. रा. रा. वि. महाजनि, [वकील] रा. रा. ह. ब. परचुरे [अ. मा. हा. स्कू.] श्री. सौ. इंदिराबाई परचुरे, रा. रा. पां. स केळकर (बोर्डिंग मास्तर, आकोला नेटिव्ह मिस्स; एलिचपुराहून रे. फा. थेवने [रो. क्या. मिशन]; उमरावतीहून रा. रा. गोविंदरावजी काणे (वकील), रा. रा. नि. स. भांगले [संपादक 'कर्तव्य'] रा. रा. गजाननराव बेनकर (अ. मा. हा. स्कू.) व धुळयाहून प्राणिसंरक्षक मंडळीचे रा. रा. खळतकर अशी मंडळी मुद्दाम परिषदेच्या आमंत्रणास मान देऊन आपल्या निराश्रित बंधुवर्गाचें साहाय्य करूं लागली.

लगेच नऊवाजतां परिषदेच्या मुख्य दिवसाच्या कामास सुरवात झाली. थुगांवचे स्वजातिप्रिय थोर महार गृहस्थ रा. रा. चिन्हाजी आकाजी गवई यांची अध्यक्षस्थानीं योजना झाली. या सभेंत सहा ठराव मंजूर झाले. सुमारें अडीच हजार नीच मानलेल्या जातीचे लोक फारच शांतपणें व उत्सुकतेनें सभेंतील भाषणें ऐकत होते व नेमलेलीं कामें विनबोभाट व मत्सर न करितां आस्थापूर्वक व दिमाख न मिरवितां करित होते हें पाहून यांच्यांत ही अजून जिवंतपणा आहे असें वरिष्ठ मानलेल्या लोकांस वाटूं लागलें.

पहिला ठराव रा. रा. संपत गणपत नाईक यांनीं पुढें आणिला; तो असा "आपलें व आपल्या बायकोचें स्वतःच्या उद्योगावर नीट पोषण करण्याची शक्ति अंगीं येईपर्यंत पुरुषाचें व प्रौढपण येईपर्यंत स्त्रीचें लग्न होऊं नये." या ठरावाला अनुमोदन देतांना रा. द्रविड यानीं बालविवाहापासून होणाऱ्या नुकसानीचें मुद्देसूत विवरण केलें. श्री. सौ. जनाबाई शिंदे मुलामुलींच्या व विशेषेंकरून मुलींच्या शिक्षणांत त्यांचें लहानपणीं लग्न झाल्यास कसा व्यत्यय येतो हें नि. सा. मं. च्या शाळांतील आपल्या अनुभवावरून सांगितलें. हा ठराव सर्वानुमतें पसार झाला.

दुसरा ठराव हुंड्यासंबंधीं होता. तो रा. रा. शंकर गंभीर सुखदान यांनीं पुढें आणिला व त्याला रा. ग. भांगले यांनीं अनुमोदन दिलें आणि तो सर्वानुमतें मंजूर झाला. "मुलांच्या किंवा मुलींच्या लग्नाच वेळीं आईबापानीं अगर पालकांनीं हुंडा बिलकूल घेऊं नये."

तिसरा ठराव "दारू, भांग, गांजा वगैरे मादक पदार्थांचें सेवन करूं नये" हा होता. रा. रा, शिवराम गोविंद व रे फा. थेवने यानीं हा ठराव अनुक्रमें सभेपुढें मांडून व त्यास पुष्टि देऊन मंजूर करून घेतला या वेळीं फा. थेवने यांचे फार कळकळीचें व प्रेमळपणाचें मराठींत त्या लोकांस समजेल असें भाषण ऐकून सभेंतील लोक थक्क झाले; व आतांच्या आतांच त्यांना मादक पदार्थ वर्ज करण्याचा मनातल्या मनात निश्चय केल्यासारखें दिसलें.

चवथा व अत्यंत महत्वाचा **ठराव शिक्षणा** संबंधीं होता. त्याचे तीन पोटभाग होते " (अ) सर्व आईबापांनीं व पालकांनीं आपापल्या मुलांना व मुलींनाही नियमानें शिक्षण द्यावें. (ब) हिंदुस्थानांत ज्या ज्या ठिकाणीं लोकमत अनुकूल असेल त्या त्या ठिकाणीं मोफत व सक्तीचे प्राथमिक शिक्षण देण्याची सरकारानें अवश्य तजवीज करावी व (क) दुय्यम शिक्षणाच्या शाळांतून फी वाढविण्या संबंधीं जे नियम नुकतेच अंमलांत आले आहेत, त्यांचा परिणाम मागसलेल्या व अस्पृश्य वर्गांवर फार अनिष्ट होणार आहे ह्मणून या लोकांवर तरी त्या नियमांची अंमलबजावणी होऊं नये, अशी या सभेची सरकारास नम्र विनंति आहे " हा ठराव रा. रा. विठ्ठलराव मकासरे यांनीं पुढें आणला; व रा. रा. कैकिणी रे. फा. थेवने, रा. रा. रामभाऊ महाजनि, रा. रा. द्रविड, रा. रा. काणे यांनीं येथोचित्त भाषणांनीं त्याचें समर्थन केलें. मुलांमुलींना शिक्षण दिल्या पासून व्यक्तींचे व समाजाचे होणारे फायदे रा. रा. कैकिणी यांनीं समजाऊन सांगितले. ना. गोखले यांनीं वरिष्ठ कायदे कौन्सिलच्या गेल्या बैठकींत जो शिक्षणविषयक ठराव मांडला होता तो रा० रा० द्रवीड यांनीं समजाऊन सांगून तो मंजूर होणें व त्याची अंमलबजावणी होणें किती अगत्याचें आहे हें ऐकणारांच्या मनावर चांगलें ठसविलें. शिक्षणाच्या कामी सक्ती करण्याच्या बाबतींत ते ह्मणाले कीं फ्याक्टरी कायद्यांत स्त्रियांना रात्रीचें काम करण्याची मनाई जनहिताकडे लक्ष देऊन सक्तीनें करावी हें सरकारास पसंत आहे तर जनहिताच्याच दृष्टीनें शिक्षणाच्या कामीं ही सक्ती करण्यात सरकारानें मागें पाहूं नये. प्राथमिक शिक्षण सक्तीचें केल्यानें आपल्या जन्म देशांस व इतर युरोपीय देशांस कसा फायदा झाला याविषयींचा आपला अनुभव रे फा. थेवने यांनीं सांगितला. रा. रा. रामभाऊ महाजनि यांनीं दुय्यम शिक्षणाची फी वाढवल्यामुळें मागसलेल्या व अस्पृश्य वर्गांचें नुकसान कसें होईल व त्याच्या उन्नतीच्या मार्गांत कशा अडचणी येतील हें दाखविलें. रा. रा. काणे यांनीं मोठ्या उत्साहानें व कळकळीनें शिक्षणापासून व विशेषतः इंग्रजी शिक्षणापासून होणाऱ्या फायद्याचें महत्व सांगितलें. हा ठराव सर्वानुमतें मंजूर करून व आपले राजे साहेब पंचम जार्ज यांच्या नांवानें त्रिवार जयघोष करून जेवणा करितां सभेनें आपलें काम बंद ठेविलें.

संध्याकाळीं ४॥ वाजतां पुनः सुरवात होऊन सभेनें दोन ठराव मंजूर केले "लग्नकार्यांत वगैरे शक्ती बाहेर खर्च करून महार वगैरे लोकांनीं कर्जबाजारी होण्याची संवय सोडावी, व शेतकरी लोकांच्या सोयींसाठीं लोकांच्या पुढाऱ्यांनीं सरकारच्या मदतीनें इतर जिल्ह्यांत जशा सहकारी पतपेढ्या स्थापन केल्या आहेत तशा इकडेही स्थापून त्याचा फायदा जरूर करून द्यावा." हा पांचवा ठराव पुढें आणतांना रा रा. कैकिणी यांनीं ठिकठिकाणच्या व विशेषतः मुंबई इलाख्यांतील अशा पतपेढ्यांची बरीचशी माहिती सांगितली व त्यांपासून होणारे फायदे समजावून दिले. फा. थेवने यांनींही अस्पृश्य वर्गाच्या कर्जबाजारीपणाबद्दल व उधळेपणाबद्दल व त्यामुळें होणाऱ्या त्यांच्या दैनबद्दल आपला आठ वर्षांचा अनुभव सांगितला; व शक्ती बाहेर खर्च न करितां मितव्ययानें राहून व पतपेढ्या काढून आपला फायदा करून घ्यावा असा त्यांनीं उपदेश केला. रा. रा. महाजनि यांनीही आकोला जिल्ह्यांत स्थापन झालेल्या असल्या पेढ्यांची, सरकारच्या आनुकूल्याची, व मिळणाऱ्या सरकारी सवलतींची नीट माहिती देऊन असल्या पेढ्या जिकडे तिकडे होण्याची जरूर किती आहे हें सांगितलें. मग हा पांचवा ठराव सर्वानुमतें मंजूर झाला.

"जातीजाती मधला द्वेषभाव सोडून देऊन सर्वांनीं एकोप्यानें काम करावें" असा सहावा ह्मणजे शेवटचा ठराव होता. यावर रा. रा. खळतकर व रा. रा. केळकर यांचीं भाषणें होऊन तो मंजूर झाला.

नंतर रा. रा. शिंदे यांनीं आपल्या नेहमींच्या प्रेमळ वाणीनें व कळकळीनें समारोप केला. मग अध्यक्षांचे व पाहुण्यांचे आभार मानणें झाल्यावर सभेचें काम संपलें. हारतुरे व पानसुपारी वगैरे देऊन सभा बरखास्त झाल्यावर आलेल्या मंडळीचा फोटो घेण्यांत आला. नंतर बाहेर गांवची शिष्ट पाहुणे मंडळी परत गेली.

तिसरे दिवशीं रा. रा. शिंदे यांनीं उपासना चालविली त्यावेळीं दोनचारशें महार मंडळी हजर होती. रा. रा. शिंदे व त्यांच्या भगिनी यांनीं महारांच्या घरीं स्वतः फिरून त्यांचा परामर्ष घेतला व यथोचित उपदेश केला; त्याच दिवशीं सर्व मंडळी आपापल्या ठि[काणीं गेली.]

एकंदरात परिषदेचें काम नीट व उत्साहानें पार पडलें व पाहुण्यांची बरदास्त ठीक राखण्यांत आली याबद्दल थुगांवच्या महार मंडळींचा व विशेषेंकरून चिन्हाजी व गणपतराव गवई या बंधुद्वयांचा गौरव करणें योग्य आहे. आणखी त्या गांवच्या इतर लोकांकडेही या सर्व सिद्धीचें थोडें तरी श्रेय जातेंच. उमरावतीचे ड. इ. आफ स्कूल्स रा. रा. भाऊसाहेब लेले यांनीं थुगांवच्या शाळेची इमारत व सामान यांचा महार मंडळीस उपयोग करूं द्यावा असा हुकूम देऊन आपली सहानुभूति व्यक्त केल्याबद्दल त्यांचे ही आभार मानणें योग्य आहे. तसेंच उमरावतीचे पोलिस सुपरिंटेंडंट साहेब यानीं मे. हिसामुद्दिन साहेबा सारखे दक्ष अधिकारी बंदोबस्तासाठीं मुद्दाम पाठविल्या बद्दल महार मंडळी त्या उभयतांचे ऋणी आहेत आणि या सर्वां करितां सरकारच्या सहानुभूतीबद्दल महार लोक सरकारचे फार आभारी झाले आहेत.

या परिषदेवरून काय दिसतें तर आमच्या महार वगैरे अस्पृश्य मंडळींचा स्वतःच्या पायांवर उभें राहण्याचा प्रयत्न सुरू झाला आहे; त्यांत यश येण्यास वरिष्ठ मानलेल्या वर्गानें जरा तरी हातभार लावला पाहिजे. हिंदु धर्मपुस्तकांत अवताराची कल्पना बळकट आहे. अवतार ह्मणजे वरिष्ठ स्थितींतून कनिष्ठ स्थितींत उतरावयाचें व त्या स्थितींतील लोकांस आपल्या बरोबर वरिष्ठ स्थितीप्रत न्यावयाचे ह्मणजे त्यांचा उद्धार करावयाचा, इतक्या गोष्टी मनांत बाणविल्या तर वरिष्ठ मानलेल्या जातींतील लोकांचें कर्तव्य चटकन दिसून पडेल व ते तें लवकर करूं लागतील.

मराठा शिक्षण परिषद्

हल्लींचा काल परिषदांचा दिसतो. सर्वत्र एकाच विलक्षण स्फूर्तीचीं चित्रें भिन्न भिन्न रंगामध्यें दृष्टीस पडत आहेत. गेल्या इस्टरच्या सुटींत महारांचा मेळा थुगांव येथें भरला होता, आकोल्यास मुसलमानी विद्यापरिषद् भरली होती आणि गेल्या शनिवारीं येथील श्रीराम नाटकगृहांत पश्चिम वऱ्हाडा मधील मराठा मंडळीची शिक्षण परिषद् भरली होती. आमच्या चिमुकल्या प्रांतांत जी परिषदांची लाट दिसत आहे तिच्यावरून सर्व राष्ट्रभर सभा, परिषद् इत्यादिकांची कशी गर्दी उडून राहिली आहे. याची कल्पना थोडी बहुत करिता येईल.

गेल्या शनिवारीं सकाळीं या मराठ परिषदेला प्रारंभ झाला. बाहेरगांवाहून यावी तशी मंडळी आली नव्हती तथापि या मंडळीच्या मानासिक सृष्टींत कांहीं तरी प्रेरणा, उत्साह व कार्यश्री हीं खेळत आहेत हें स्पष्ट दिसतें. आह्मी अशा लघु कार्यमालांचें महत्व अधीक समजतों. कां कीं हीं बीजें पेरलीं जात असून यांचाच विकास वृक्षरूपानें पुढें व्हावयाचा आहे. अध्यक्षस्थान रा. रा. जानराव नंदाजी देशमुख, मुंडगांव, यांनीं सुशोभित केलें होतें. रा. रा. नामदेव सदाशिव पाटील, वकील व तुकाराम पाटील हेच मुख्य वक्ते होते. यंदा ठराव असे कांहीं स्वतंत्रपणें करण्यांत आले नाहींत तथापि प्राथमिक शिक्षण मोफत व सक्तीचें असावें, फीचे दर वाढविण्याचा विचार सरकारांनीं रहित करावा, मराठा विद्यार्थ्यांकरितां शिष्यवृत्ती अधीक देण्यांत याव्या इत्यादि प्रचलित विषयाचा उहापोह करण्यांत आला. रा. रा. रामचंद्र विष्णु महाजनी यांनीं शिक्षणा संबंधानें सन्मानार्थ संभाषण केलें व त्या योगानें मराठा मंडळीस विशेष आनंद वाटला. चक्रवर्ती बादशहा एडवर्ड यांच्या निधनाबद्दल दुःख प्रदर्शित करितांना त्यांचा चारित्रसंदेश ह्मणजे शांततेचें साम्राज्य हें चक्रवर्ती बादशहा जार्ज सरकार सर्वत्र प्रस्थापित करितील आणि येत्या राज्याभिषेकाच्या सुमंगल मुहूर्तावर तोच संदेश इंडियांतून सर्व जगास विदित करण्यांत येईल अशा आनंदाच्या जयजयकारांत परिषदेचें काम सायंकाळीं समाप्त झालें.

खांडवा-- आकोला-- इंगोली रेलवे.

रेलवेची ठमारणी दृश्य सृष्टींत येण्यापूर्वी तिचा खल व तिची पूर्व तयारी हीं फार मोठीं लागतात. सदर्हू रेलवे आज दहा बारा वर्षे लोकांच्या मुखीं गजत आहे. तिच्या संबंधाची सरकारी सर्वे वगैरे पुरी झालेली आहे. आतां हा प्रश्न रेलवे बोर्डानें हातीं घेतला असून लवकरच या रेलवेचे पक्के प्लान, इस्टिमेट वगैरे लोकांपुढें प्रत्यक्ष कार्याच्या प्रारंभानें चमकूं लागतील. हा फांटा सुमारें २०० मैल लांबीचा असून अरुंद मिटर गेजची ही लोखंडी सडक होणार आहे. या रेलवेनें व्यापणारा प्रदेश फार सुपीक धनधान्यसमृद्ध व मोठ्या व्यापाराचा आहे. या दांडग्या व्यापारांत मोठीच क्रांती होईल आणि कांहीं आकोल्या सारख्या शहरांस हा धक्का बाधक होईल असें कित्येक ह्मणतात. आह्माला वाटतें कीं येथें येऊन नंतर बाह्य मुलखीं जाणारा माल परभारेंच जाईल हें खरें पण येथीच औद्योगिक यंत्रालयें व कारखाने वाढतील असा पूर्ण भरंवसा आहे.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामानः— या सप्तकांत उन्हाळा प्रखर झाला आहे. तथापि रात्रीं थंड असतात. उष्ण वारे फार तखलीफ देतात. या ऋतूमधील ताप, देवी, वगैरे दुखणीं अधीक आहेत. प्लेगाचे मृत्यु वऱ्हाडांत गेल्या १९ वे तारखे पर्यंतच्या सप्तकांत १८८ झाले व या मानानें लवकरच हा आंकडा शून्य होईल.

रा. रा. मूलचंद तिवारी ऑफि० सबजज्ज आकोला यांची बदली त्याच हुद्यावर मोर्शी कोर्टावर झाल्या अन्वये तिकडे रुजूं झाले.

रा. रा. नीळकंठ गणपत सुभेदार सबजज्ज हे खामगांव येथील कोर्टावर रुजूं होऊन रा. रा. रामकृष्ण विठ्ठल अत्रे हे खामगांवाहून येथील आडिशिनल मुनसफ कोर्टावर दाखल झाले. आणि रा. रा. सप्रे मुनसब आकोला यांची बदली वर्धेला झाली.

रा. रा. महमद करमतल्ला खान पोलीस इन्स्पेक्टर जि. अकोला यास ६ महिन्यांची आजारीपणाची रजा देण्यांत आली.

गेल्या शनिवारच्या परिषदेंत ज्या तीन गोष्टी स्तुत्य अशा कळल्या त्या अशाः—

१ शिरकवडीचे पाटील रा. रा तुकाराम गंभीरजी यांनीं समारें २९३ रुपये खर्चून शाळागृह बांधलें व ती शाळा नेटानें चालविली आहे.

२ रा. रा नामदेव सदाशिव पाटील वकील आकोला हे दोन मराठा विद्यार्थ्यांस हाय. स्कुलांत आपल्या दरमहाच्या २० रुपये खर्चानें विद्यादान देत आहेत.

३ रा. रा, माधव शंकर देशमुख, तहशीलदार, उमरावती यांनीं आपले चिरंजीव राजश्री रामराव यास विद्यार्जनासाठीं गेल्या शनिवारीं विलायतेला पाठविलें.

नोटीस

सखाराम लालसा कलाल हल्लीं मुक्काम आकोला

गोपीसा बालसा कलाल राहणार आकोला यांसः—

सन १९११.१२ चा कलाली व आफूचे आकोले व बाळापूर तालुक्यांतील मक्ते तुमच्या व आमच्या जे आठ आठ आण्याचे शराकतींत आहेत त्यांतील दुकानें खालीं लिहिल्या प्रमाणें:—

सखारामसाचे नांवावर

कलाली ताजनापेठ (अकोला)

अफू सदर्हू

खाजा शरफुद्दीनचे नांवावर

अफू दवनद

" व्याळा ता. बाळापूर

" निमकर्दा "

महमद नाशिरुद्दीनचे नांवावर

कलाली शहर अकलकोट } आकोला

" निमकर्दा ता. बाळापूर

अफू शहर आकोले

" सांगवी व जार ता. आकोला

" ह्मातोडी "

" बोरगांवमंजू "

" गोरेगांव "

" सिंदखेड "

" बार्शीटाकळी "

वरील भागीनदारीची व्यवस्था तुमचे आमचे ठरलेले शर्ती प्रमाणें १।४।११ पासून १६-४-११ पर्यंत चालली पण १७-४-११ पासून तुमच्या वर्तनांत गडबड दिसत आहे. सदरहु भागीनदारीच्या व्यवहारांत तुमचेकडून लबाडी व कपटाचा प्रकार दिसत आहे. करितां तुह्मांस कळविण्यांत येत आहे कीं तुह्मी तुमचे व आमचे ठरलेल्या शर्तीस अनुसरून वर्तन ठेवावें व विक्रीची सर्व रकम दररोजच्या दररोज कराराप्रमाणें आमचेकडे पाठवित जावी, व आफू व दारू व माहेवारी वगैरे करितां जो खर्च लागल तो सदरहु रकमेंतून घेत जावा. जर तुह्मी तसें करण्यास या पुढें चुकाल तर सर्व प्रकारचे नुकसानीबद्दल व दिवाणी, मुल्की, फौजदारी बद्दल साल अखेर पर्यंत तुह्मी जबाबदार रहाल. व शर्त मोडल्याबद्दल आपसात ठरल्याप्रमाणें आह्मी खालीं सही करणार प्रत्येक इसमास ५००० पांच पांच हजार रुपये तुह्मास तुर्त द्यावे लागतील. या नोटिशीचें उत्तर २ दिवसांत न येईल तर आह्माला कोर्ट मार्फत योग्य दावा मिळवावा लागेल. कळावें ता० २६-४-११

सही उर्दूत

महमद नाशिरुद्दीन द० खु०

टीप—वरील मजकूराची नोटीस आह्मी तुह्मास ता० २२।४।१९११ रोजीं लेखी टपालमार्फत दिली होती, पण ती तुह्मी उभयतांनी परत केली सबब आह्मांस ही छापखान्यांतून देणं भाग पडलें.

नो० नं० १६८

नोटीस.

विद्यमान सबजज्ज साहेब बहादूर आकोले. यांचें कोर्ट.

सक्सेशन सर्टिफिकेट नंबर ७ सन १९११

सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळण्याचा अर्ज.

अर्जदारः—

नारायणराव रूपराव देशमुख आ० पा० करणार आजा झाबाजी लखाजी देशमुख रा० डोंगरगांव ता० आकोला.

सर्वत्र लोकांस कळविण्यांत येते कीं अर्जदार याने सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळण्या बद्दल दिलेला अर्ज आमचे कोर्टांत ता० १५।५।१९११ रोजीं नेमिला आहे. त्या तारखेस ज्याची कांहीं तक्रार असेल त्यानें सकाळीं १० वाजता आमचे कोर्टांत हजर व्हावें. असें न केल्यास पुढें कोणत्याच प्रकारची तक्रार ऐकली जाणार नाहीं कळावें ता० २४।४।११

सही

V. M. Khare

सबजज्ज आकोले.

नो. नं० १६९

नोटीस

नोटीस बेशमी तानकी मर्द रावजी कुणबी मानकर व साहू सावकार मंडळी रा० आकोली ता० आकोट यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येत आहे कीं माझा चुलता नामें विष्णाजी बलद रावजी मानकर याची वडिलोपार्जित मालकीचीं असलेलीं शेतें २ मोजे अकोली येथील शेत १ व मालपूर येथील शेत १ व राहण्याचीं घरें २ विटबंदीचीं व बसण्याची बैठक १ १२ खांबी माडीसह व टिनाचा कोठा १ एक घाखी व बैलं ४ झरी ४ गाई २ वगारी ३ कालवडी २ गाडी १ छकडें १ या शिवाय पेवांत असलेली जवारि खंडी ५ २ शेरी पायलीची याशिवाय घरांत असलेले डागडागीने भांडीकुंडीं वगैरे जी जी माझे चुलत्याची हातची असेल ती सर्व इस्टेट आपणा जवळ आहे. व त्यावर देखरेख करण्याचा हक्क तुमचा आहे. तुह्माला ती इस्टेट गहाण बक्षीस, खरेदी वगैरे देण्याचा तुमचा मुळींच हक्क नाहीं जर तुह्मी ती स्टेट गहाण बक्षीस व खरेदी दिल्यास तुमचे वर रीतीं प्रमाणें दावा करून सर्व इस्टेट ताब्यांत घेतली जाईल नंतर तुह्माला या नोटिसीचा खर्च व दाव्याचा खर्च देणें भाग पडेल ही नोटीस दिली ता० २९-४-११

सही

पुंडलीक बल्लद रंभाजी रा० आकोली ता० अडगाव पोष्ट अडगांव ता० आकोट

नो. नं १६७ नि० खुद्द आंगठा

जाहिरात.

टेकस्ट बुक कमिटींत पसंत होऊन मे. डैरेक्टर सा. ब. मध्यप्रांत व वऱ्हाड यांनीं व्हा. आणि अ. व्हा. शाळातील बक्षिस व लायब्ररी साठीं मंजूर केलेले प्रसिद्ध ध नुर्धारी कृत;-

१ व्यापारी वाचनपाठ. किं० ।॥-

त्याच प्रमाणें २ पिराजी पाटील किं० ॥-॥

३ उपाशी महाराष्ट्र स उद्योग किं०. ।=

४ धर्मावरील मार्मिक निबंध अंक १ ते १४; १०० बकांस ।=८० (पूर्वी ॥ किं० होती) १०० अगर ज्यास्त एकदम घेतल्यास ।- व त्याहून ज्यास्त घेतल्यास वरील प्रमाणें देऊं. निदान १०० तरी घतलीं पाहिजेत

नंबर १, २ व ३ यांच्या प्रती एकदम १० घेतल्यास अनुक्रमें ॥= व । व ज्यास्त घेतल्यास ॥- व ।. किंमतीस देऊं.

टपाल खर्च निराळा—व्ही. पी. नें मागिवल्यास निदान एक त्रितीयांश तरी किं० अगाऊ आली पाहिजे

ल. वें. मांजरेकर आणि कंपनी.

नो० नं० ८९ बेळगांव

जाहिरात

श्री राधावल्लभाजयति

वर्षफल।

हमारे पास सिर्फ १ पोस्टकार्ड पर किसी फल या फूल का नाम लिख भेजो हम आप के एक वर्ष का सुख, दुःख लोभ, हानि, जीवन, मरण, रोग, सन्तान, तरक्की, मौकूफी, व्यापार में किस वस्तु से लाभ होगा दिसावरी काम में कैसा लाभ होगा और जो महीना हानिकारक उस का उपाय महीनेवार वर्षफल वी० प० द्वारा २। रुपये में भेज देंगे. हमारे यहां जन्म पत्रादि उत्तमोत्तम बनते हैं, अनेक प्रशंसा पत्र मौजूद है, विशेष परिचय के अर्थ ८॥ आना का टिकट भेज कर सूचीपत्र मगो लीजीये.

मिलने का पत्ताः—

गोस्वामी राधामोहन शर्म्मा चित्तीखाना आगरा.

B. D. K. JADHAO

नोटीस.

नथमल हिरालाल ब्राह्मण व २ [illegible]लाल भादरमल मारवाडी राहणार वडनेर भोलजी

यांसः—

[illegible]ा खालीं सह्या करणार नोटीस देतात [illegible] आमच्या तर्फें तुह्मांस मुखत्यार नेमिलें [illegible] आमच्या विरुद्ध कांहीं अविश्वासाचीं [illegible] केलीं सबब तुह्मां उभतांस आज [illegible]खेपासून रद्द केलें आहे. या पुढें तुह्मां [illegible] कोणीही मुखत्यार नात्यानें काम [illegible] नये. ता० २० ४-११ इ. रोजीं [illegible]दुरे मुक्कामीं खातें दाखवून आमचे तुमच्या [illegible] रु० ९१८॥= निघत असल्याचें [illegible] होता. नंबर २ चे इसम पंचा[illegible]क्ष वरील रक्कम व कागदपत्र देतों [illegible]णून गेला तो आला नाहीं. वरील [illegible]ल्लुक आमच्या शेतांची व असाम्यांची, [illegible]गढोरांची, हुकुमनाम्याची व मालाची सर्व [illegible]मळून जमा आहे असें दाखवीत होतें. [illegible] सर्व रक्कम तुह्मी दोघे आह्मांस नादुरे [illegible]मुक्कामीं वाटून देण्यास तयार होता, परंतु तुह्मी दोघेही तेथून आह्मांस न कळतां निघून गेला. यावरून आमच्या मतें तुमच्या कडेस बरीच रक्कम घेणें असून ती आमच्या लक्षांत येऊं नये ह्मणून तुह्मी पळता सबब नोटीस देतों कीं मेसर्स वासुदेवराव पिंपळीकर वकील व केशव सीताराम भडंग वकील रा० खामगांव यांच्या येथें, शेट परमसुखदासजी, खामगांवकर रा० नांदुरे किंवा वडनेर येथील १ हस्तीमलजी व २ बदरीनाथ व ३ बनसीलालजी शेट यांच्या समोर आमच्या स्थावरजंगम इस्टेटी संबंधीं नफ्यातोट्याचे कागदपत्र, गहाणखतें, खरेदीपत्रें, भाडेपट्टे, हुकूमनामे, प्रॉमिसरी नोटा, नकला, व कोरे स्टांप आसाम्यांचे वगैरे त्याचप्रमाणें रोजकीर्दी, खतावण्या, पावती वह्या वगैरे तुमच्या जवळ आहेत ते सर्व कागद रोकडीसह आह्मांस समजावून देऊन आठ दिवसांत निकाल करून ध्यावा. असें न केल्यास तुमच्यावर दिवाणी किंवा फौजदारी करण्यांत येईल. कळावें तारीख २७-४-१९११ इ.

सह्या

१ नर्मदा बाई जवजे केवलचंद आगरवाले नि० खु० आंगठा आज मुक्काम आकोला

२ रुखमाबाई जवजे ताराचंद आगरवाले नि. खु. आंगठा आज मुक्काम आकोला रा० वडनेर भोलजी ता० मलकापूर

नो. नं. १६०

जाहिर नोटीस.

सर्वत्र शेट सावकार व इतर लोक

यांसः—

आह्मी खालीं सह्या करणार नोटीस देतों कीं रा. नथमल हिरालाल ब्राह्मण व जानकीलाल भादरमल मारवाडी राहणार दोघे वडनेर भोलजी ता० मलकापूर यांस आह्मी मुखत्यार आमच्या वतीं नेमलें होतें. त्यांचें मुखत्यारपत्र आज तारखेपासून त्यांनीं आमच्याशी अप्रामाणिकपणाची वागणूक ठेवल्यामुळें रद्द केलें असे आतां या पुढें कोणीहि वरील उभयतांशीं घेण्यादेण्या संबंधीं व्यवहार करूं नये. केल्यास त्याची जबाबदारी आमचेवर कोणत्याहि प्रकारें नाहीं. वसूल देणें तो आमच्या जवळ देऊन आमच्या पावत्या घ्याव्या. त्या शिवाय दिलेली रकम मजरा धरली जाणार नाहीं. इस्टेट कोणत्याहि रीतीनें जबाबदार नाहीं कळावें ता. २७-४-११ इ.

सह्या

१ नर्मदाबाई जवजे केवलचंद आगरवाले नि० खु० आंगठा आज मु० आकोला

२ रुखमाबाई जवजे ताराचंद आगरवाले नि० खु० आंगठा आज मु० आकोला

दोघी रा० वडनेर भोलजी ता० मलकापूर.

नो. नं. १६१

नोटिशीचें उत्तर

भिवरा बाई मर्द सिवाजी बंड माळी रा० पिंप्रीगवळी ता० खामगांव

हिसः—

मी खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, तूं ता० ६-३-११-इ० ची वऱ्हाडसमाचार पत्रांतून नोटीस दिली कीं सर्व नं० १९९-२०१ यांत माझा हिस्सा वगैरे आहे ह्मणून सदर्हू नोटीस निवळ बनावटीची दिली. या पूर्वी तुह्मांस ता० २२-१-११ इ० ची नोटीस दिली, त्याकडे लक्ष दिलें नाहीं. गोविंदा माळी, कृसन वाघ, भिवा वाघ रा० पिंप्रीगवळी, तानक माळी रा० काळेगांव या लोकांचे नादानें लागून नोटीस बनावटीची दिली व इस्टेट अफरातफर करून राहिलेली आईबापाचे घरीं नेली.

सोन्याचांदीचे दागीने खालीं लिहिल्या प्रमाणें —

- पुतळ्या सोन्याच्या तोळे ३
- सोन्याच्या बाळ्या ६ तोळा १॥
- मुद्या सोन्याच्या २ तोळे ४ व सोन्याचें कडें वजन तोळे १२ व भीकबाळी सोन्याची वजन मासे ६
- चांदीच्या दंडवाळ्या वजन तोळे ५०
- गुंडवाळ्याचा जोड चांदीचा वजन तोळे ६०
- कडीं व पाटल्या मिळून वजन तोळे २०
- साकळी वजन तोळे २० अगर
- गळ्याचें कडें वजन तोळे २०
- करदोडा वजन तोळे २०
- कापूस ६ खंडीची रक्कम, ज्वारी खंडी २

असें वरील दागीने व माल तूं आपले आईबापा जवळ ठेविले आहे व मी अशी गुणगुण ऐकतों कीं गंधर्वाचा नवरा करणार, करितां नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं अफरातफर इस्टेटीची करूं नये व आईबापास वरील सोन्याचांदीचे दागीने व कपासीची रक्कम पितळेचीं भांडीं वगैरे आणून देऊन माझी पावती [illegible]. शेत सर्वे नंबर १९९-२०१ चें शेत कोणास गहाण, खरेदी, बक्षीसपत्र, भाडेपट्ट्यानें देण्याचा अधिकार मुळींच नाहीं. अन्नवस्त्राची मालकीण आहेस. या शिवाय कोणत्याच तऱ्हेचा व्यवहार करण्याची मनाई आहे. मी कंझर येथें गेल्याचे मागें कुलूप लाविलें. त्या घराचें कुलूप उघडून द्यावें. नोटिसी प्रमाणें ८ दिवसांत न केल्यास रीतीप्रमाणें व्यवस्था करीन. माझा हक्क आहे. करितां नोटिसीनें कळविलें आहे. कळावें तारीख १३-४-११ इ.

सही

महादू वा॥ ह्मसाजी बंड राहणार पिंप्रीगवळी नि० खु०

नो. न. १६२

नोटीस

नोटीस बेशमी दत्तु बिन शिवराम भट रा० खामगांव

यांसः—

मी खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, सन १९०९ सालांतील खामगांव ता० ७-३-०९ ते ता० ११-३-१९९ इसवी पावेतों पांच दिवस नाचण्याचे ठरावाबद्दल ५० रुपये ठरलें. त्यावेळीं चार लोक होते. तुह्मी मजला ५ रुपये इसाराबद्दल चारचौघांसमक्ष दिले. रु० ४५ राहिलेले ते आतां पावेतों दिलें नसून तुह्मास वरील रुपयांची मागणी केली असतां आज देतों, उद्यां देतों, ह्मणून चाळवीत आहा. रुपये कांहीं देत नाहींत ह्मणून या नोटिसीनें मुद्दाम कळविण्यांत येतें कीं ४ दिवसांचे आंत ४५ रुपये शिवाय २ प्रमाणें व्याज याप्रमाणें रुपये आणून देऊन पावती घेऊन जावी. अशा कामाचे रुपये ठेवणें हें तुह्मास योग्य नाहीं. तर आपसात रुपये न दिल्यास रीतीप्रमाणें कोर्टात फिर्याद करून कोर्ट खर्च व नोटिशीचा खर्च तुह्मापासून घेतला जाईल, हें लक्षांत ठेवावें. कळावें ता. १६ ४-११

सही

गोविंदा बापुजी शिंपी जाधव रा० खामगांव द० खु०

नो. नं. १६३

नोटीस

नोटीस बेशमी बह्मनी मर्द मिठाराम गनोरकार जात माळी रा० मुंडगांव ता० आकोट

यांसः—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मौजे मुंडगांव व मौजे अढल्यारपूर ता० आकोट येथील शेतें माझा बाप नामें मिठाराम याचे वडिलोपार्जीत मिळकतीचीं असून त्या शेतांचें खातें पूर्वी माझे बापाचे नांवानें असून तो हल्लीं मयत झाल्या कारणानें व त्याजला पोटीं संतान नसल्याकारणानें व तूं गंधर्वाची बायको असल्याकारणानें तुझे नांवानें लागलें गेलें आहे. मी मिठारामच्या लग्नाच्या बायकोची पोटची मुलगी आहे. माझे शिवाय मिठाराम याजला दुसरा योग्य वारस नाहीं. करितां या नोटिशीनें कळविण्यांत येत आहे कीं तुझे नांवें लागलेल्या शेताची मालकीण मी आहे. तुझा फक्त हक्क अन्नवस्त्राचा आहे. माझ्या बापाच्या मालकीचीं वडिलोपार्जीत असलेलीं शेतें व घर व बैल वगैरे दागदागीने याशिवाय दुसरी कांहीं इस्टेट जी माझ्या बापाजवळ होती ती आपणा जवळ असून ती सर्व गहाण, खरेदी अगर बक्षीस वगैरे देण्याला व अफरातफर माझे संमती वांचून करण्याचा मुळींच हक्क नाहीं. जर करिता असें केल्यास तुमचा कोणत्याच प्रकारचा हक्कसंबंध न ऐकतां तुमच्यावर कोर्ट मार्फत दावा करून सर्व इस्टेट ताब्यांत घेतली जाईल. या नोटिसीचा खर्च व नंतर दाव्याचा खर्च देणें भाग पडेल ही नोटीस दिली ता० २८ ४-११ इ.

सही

बनी मर्द अनाजी झाडे माळी रा० आकोलखेड ता० आकोट तर्फे मु० अनाजी वा॥ नारायणजी झाडे नि० खु० रेघ

नो० नं० १६४

नोटीस.

बेशमी बद्री रामप्रताप मारवाडी रा० कुरुम ता० मूर्तिजापूर यांसः—

मी झांगोजी वा॥ हंबीरजी अडसूळ रा० जामठीखुर्द ता० मूर्तिजापूर नोटीस देतों कीं सुमारें ७।८ वर्षे तुमचा आमच्याशीं घेण्यादेण्याचा व्यवहार होता. आतां मात्र तो तसें ठेवण्याचा माझा विचार नाहीं. मी निशाणी खुद असून आपण माझ्याशीं व्यवहार करून काय कावा साधाल याचा नेम नाहीं. त्याच प्रमाणें माझ्या बापास लिहितां येत नाहीं त्यांना फसवूं नये ह्मणून तुह्मांस व सर्वत्र लोकांस या जाहिर नोटिसीनें जाहिर करितों कीं तुमचा माझा किंवा माझ्या बापाचा आज पावेतों जो पैसे घेण्यादेण्याचा व्यवहार होता तो सर्व हिशेब चुकता करून आह्माला पावती दिली आहे. या वर्षांत तुमच्याशीं व्यवहार करण्याचें कारण पडलें नाहीं. या पुढें तुमच्याशीं आह्मी वपलेक संबंध ठेवूं इच्छित नाहीं. सबब आह्माला लिहितां येत नाहीं याचा आपण अन्याय्याचा फायदा घेऊं नये. यापुढें आह्मी सर्वांशीं घेण्यादेण्याचे बाबतींत व्यवहार करूं त्यावर आमच्या आंगठ्याचा ठसा देऊन करूं त्या शिवाय कोणताहि घेण्यादेण्याचा कागद किंवा पावती मजूर धरली जाणार नाहीं. या पूर्वीचा हिशेब झाल्यामुळें त्याबद्दल वाद राहिला नाहीं. कळावें ता० २६ ४-११ इ.

सही

झांगोजी वा॥ हंबीरजी नि० खु० आंगठा आज मु० आकोला रा० जामठीखुर्द पोस्ट कुरुम ता० मूर्तिजापूर.

नो. न. १६५

आकोला बाजारभाव

हुंडी दर्शनी ९९।॥

मुंबई ब्यांकेची सोन्याची चीप दर तोळ्यास २८॥

चांदीचा		
ज्वारी नवी	५५	५८
गहूं		१२७
गहूं बनशी		१०५
चणे		३।
तेल		८
सरकी		११।
तुप	१०	११।
कापूस	७०	८०

सु धा सि न्धु सु धा सि न्धु

सुख संचारक कंपनी मथुरा यांचीं तयार केलेलीं व सरकारांतून रजिष्टर झालेलीं औषधें, जीं वीस वर्षांपासून लोकांत अनुभविलीं आहेत.

सु धा सि न्धु

हें कफ, खोकला, दमा, थंडीचा ताप, पटकी, शूळ, संग्रहणी, अतिसार, पोटांत दुखणें, वांत्या, गळमळणें, हात पाय व कंबर दुखणें, मुलांचे हिरवे पिवळे जुलाब, डांग्या खोकला, दूध ओकून टाकणें इत्यादीवर स्वादिष्ट व सुवासिक औषध आहे. किमत प्रत्येक बाटलीस ०८ आणे.

गजकरणास समूळ नाहींसें करणारें हेंच फक्त एक पवित्र औषध आहे. कांहीं सुद्धां जळण अथवा आग होत नाहीं. यासच जर दारू अथवा लिंबाचे अर्कांत मिळविलें तर २ बाटल्या अर्क तयार होतो. किमत प्रत्येक बाटलीस ०४ आणे १२ बाटल्या एकदम मागविल्यानें त्यांस एजंट समजून नोटिशी, हँडबिलें वगैरे फुकट पाठविलीं जातात, व कमिशनही दिलें जातें. चालू सालचें पंचांगही फुकट मिळतें.

मागविण्याचा पत्ताः—
पंडित क्षेत्रपाल शर्मा मालक,
नं. १९९ सुख संचारक कंपनी, मथुरा.

गुण न आल्यास पैसे परत !

ठिकठिकाणीं एजंट पाहिजेत ! !
इच्छितांनीं पत्रव्यवहार करावा.
॥ ॐनमो श्रीवीतरागाय ॥

स्वदेशी अमृताचा नवीन शोध.

जायफळार्कमधु.

प्राचीनकाळच्या एका जुन्या लेखावरून वरील औषधाचा शोध अत्यंत कष्टानें लागला आहे. कर्नाटक प्रांतांतील कप्पतगुड्ड नांवाच्या वनस्पतीप्रसिद्ध पर्वतांत कांहीं वैद्यमंडळींच्या शोधानें ही वनस्पती ह्मणजे झाडपाला क्वचित् क्वचित् मिळाली आहे या वनस्पतींच्या रसांत जायफळाचा रसार्क मिश्र करून हा "जायफळार्कमधु" यंत्र सानें तयार केला आहे. हा मधु किंचित् पाळ असून खाण्यास अमृताप्रमाणें गोड व सुवासिक आहे. हा मधु खात गेल्यास प्राप्त होणारे गुण सदरहू जुन्या ग्रंथांत लिहिले आहेत ते फार वेळ टिकणारी कामस्थिती अनुभवास येते. हा मधु खाल्यानंतर एक दोन दिवसातच गुणांश समजूं लागतो जननेंद्रियांतील गेली शक्ती पहिल्यापेक्षा अंशमानानें अधिक वाढते. शरीरपिंड मजबूत आणि कांतीयुक्त होतो रंग, गाल व शरीरावयव मांसल होतात. क्षयानें अगर कोणत्याही रोगानें मनुष्यास आलेला प्रेतवत् कळा तीस दिवसांत जाऊन अंगावरील सर्व शिरा भरतात व मनुष्य रक्तमांसानें भर, शौचास साफ होऊन भूक चांगली कडकडून लागते हा दाखला पहिले दिवशींच पडतो. एका सप्तकांतच शरिराचें वजन वाढूं लागतें. पर्मा व गर्मी यांनीं दूषित झालेलें शरीर निर्दोष होतें. मदोन्मत्तता येते या औषधास पथ्य नाहीं कामाविकार द्विगुणित होतो. नवा रोग असल्यास १० दिवस पुरणाऱ्या एका बाटलीनें गुण येतो.

जुना रोग असल्यास ३ बाटल्यांनीं गुण येतो १ बाटलीची किंमत १ रुपया. दोन बाटल्यांस १॥।४, तीन बाटल्यांस २॥।० दोन अगर तीन बाटल्या एकाच पार्सलांत भरून पाठवूं; ह्मणजे टपालखर्च जास्त पडणार नाहीं. टपाल खर्च वेगळा पडेल. कार्ड पाठवून आर्डर दिल्यास व्ही० पी०नें पाठवूं.

पत्ताः—सेक्रेटरी मेसर्स.

एम्. जी. आर.

नो. नं. ड९३. श्रीजिनेंद्रप्रासादिक कंपनी
हेड ऑफिस पोष्ट निपाणी. जि. बेळगांव

सूचना —कोणताही माल गुणकारी ठरला ह्मणजे जिकडे तिकडे त्याची नक्कल सुरू होते. परंतु नांवाप्रमाणें गुणास पात्र होत नाहीं. आमचे येथें नकली औषधाचे कारखानेदार नुकतेच डोकें वर करूं लागले आहेत तरी आमच्या ग्राहकांनीं आमचा ट्रेडमार्क व सीलबंद तपासून घेणें.

आह्माला विचारूं नका,

तर आमचे सुधारलेले लोखंडी नांगर ज्यांनीं वापरले त्यांना विचारा ह्मणजे आमचे लोखंडी नांगर चांगले असल्या बद्दल तुमची खात्री होईल. तेवढ्यानें ही तुमचें समाधान होत नसल्यास आपण स्वतः आमच्या कारखान्यास या ह्मणजे आह्मी नांगर चालवून आपली खात्री करून देतों. नंबर दहाच्या नांगराची किंमत आडतीस रुपये आहे. पाहिजे तर आमचे कडून मागवा अगर आमचे कुल आडते रा. लक्ष्मण विनायक टिकेकर सोलापूर, यांजकडून मागणी करा.

ता० १७।३।११

किर्लोस्कर बंधु.
किर्लोस्कर वाडी.
नो. नं १२८ पोष्ट कुंडल (सातारा.)

अशी संधी पुन्हां येणार नाहीं.

सहा घड्याळें घेणारांस

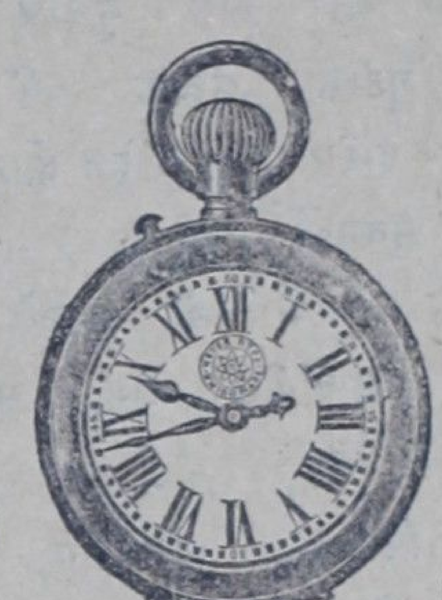

एक घड्याळ बक्षीस.

पोष्टखर्च माफ.

दर एकाची किंमत ३।.

जंटलमन् इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम.

नांवचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ३। ठेविली आहे; पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळा सोबत कांच, कमान, पेटी, गोफ, इतकें सामान फुकट मिळेल. अशी अमुल्य संधी पुन्हां येणार नाहीं. व्ही. पी. नें मागवा.

मिळण्याचा पत्ताः—खोजा वल्लीभाई इस्माल
मुक्काम वर्धा. [मध्यप्रांत] WARDA.
नो. नं. ४

चिरकालचा खरा लाभ कोणता ?
पैसा व ज्ञान ज्या योगानें मिळेल तो !
महाराज ! ह्या दोन्ही गोष्टी

वार्षिक वर्गणी ट. ख. स ह रु. १॥) **कलाशिक्षण** (नमुना अंकास ०=आ.

नांवाच्या विविध हुन्नर, शास्त्रीयज्ञान, व्यापार, शेतकी, व इतर शेंकडो विषयांची माहिती शिकविणाऱ्यास वर्गणीदार व्हा. मराठी भाषेंत हें असें एकच पुस्तक आहे. वर्गणी रु. १॥ खरी पण चालू मार्च अखेर आश्रय देणारास रु. १। पडेल. कारागिरांस, विद्यार्थ्यांस तर हें पुस्तक अवश्य हवें शिवाय ग्राहकांस हिप्नॉटिझम [Hypnotism] उर्फ अमेरिकन वशीकरणविद्या—जिनें दुसऱ्यास निद्रामोहन, आरोगहरण व धनप्राप्ति करतां येते; ती रु. २९ फीची तूर्त रु. ११ त शिकवूं. पैकीं १ रु. प्रथम सही बरोबर पाठवावा. बाकीची व्ही. पी. येईल.

ह्या शिवाय नानाप्रकारच्या पोट भरण्याच्या युक्त्या. औषधी. मंत्रतंत्रक्रिया, जडीबुटी, गुप्त प्रयोगाची माहिती वाजवी फी घेऊन. शिकवूं. सर्व पत्रव्यवहार गुप्त राखला जातो,

व्यवस्थापक—- कलाशिक्षण, कार्यालय
नो. न. ९ बडोदें.

विलक्षण नयन रुक्कुठार.

विलक्षण नयन रुक्कुठार – ह्या अप्रातिम औषधापासून डोळ्याचे साधारण विकार— खुपऱ्या, लाली, ठणका, पाणी गळणें, कंडू, भूर, फुल इ० जोरदार व जुनाट रोग त्वरित बरे होतात. दृष्टी तीव्र होऊन शांत रहाते; शिवाय जाग्रणानें, उन्हांत फिरल्यानें अग्नितापानें, उपदंशविकारानें, अतिवाचनानें, कडकीनें इ. अनेक कारणांनीं डोळे बिघडतात ह्यावरही हें अप्रातिम गुणकारी असून लहान मुलांसही हें अत्यंत उपयोगी आहे. हें डोळ्यांत घातल्यानें ठणका वगैरे न लागतां डोळ्यांस थंडावा येऊन मस्तकासही शांतता येते. सदर औषधाचे सकाळीं पांच व सायंकाळीं प्रमाणें थेंब घालणें. साधारण विकारा कुपी पुरेल. बरेच दिवसांचा विकार तीन कुप्या लागतील; सोबत औषध कारतां कांचेची नळी फुकट मि कुपीची कि. १ एक रुपया. एकदम घेणारास टपाल व व्ही. पी. एकदम १२ कुप्या घेणारास टपाल पडतां दहा रुपयांत मिळतील.

जी. पी. कंपनीचा उत्तम निळिकाळी शाई ०६ आण्याची घेणारास पुढील सालची डायरी बक्षीस मिळेल. आमचेकडे शालेपयोगी मराठी व इंग्रजी पुस्तकें व हरएक प्रकारचा स्टेशनरी माल फारच माफक दरानें मिळेल. विशेष माहिती खालील पत्त्यावर,

जी. एन. घारपुरे. पोष्ट- अलिबाग.

नोटीस

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसवीरो सहित चारो भाग तथा पांचो अंग सचित्र कोख शास्त्र.

अगली हमसे मगावो धाकेस बचो स्त्री पुरुशोके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व दुर्ती कुलटा, पातिव्रता, व्यभिचारणी आदिकी पेहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार समय सहवास स्थान क्रया, शैय्यातिथ, कामस्थान सोलासगारि, वर्तासोआमूशण, वस्त्रतअदिदमधान पुत्रइष्टीकर्म, नपुंसकविद्या, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोकी चिकित्सा औषधि, पशुभाषा जाननेकी रीति, मंत्रतंत्र, यंत्र, वशीकरण मुर्दा विद्या आदि अमुल्य विषयका भंडार किंमत रु० १

पं० गंगाप्रसाद इंजीनियर शहापडा
नो० नं० ७७ अलीगड सिटी.

जाहिरात

वर्षफल—प्रत्येक महिन्याचे फलासह लाभालाभ सुखदुःख कळवूं. फी. ३ रुपये वर्ग २ चे २ रुपये. खर्च ०= जन्मकाल, जन्म अथवा चालू नांव कळवावें.

पत्ता— भा० गो० पंडित,
मु० व पो० लोणखेड प. खानदेश.

आर्यवैद्यौषधालय मुर्डी.

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हर्नर जनरल यांजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन माजी अ. स. डॉ. विश्राम रामजी घोले यांनीं आमचीं औषधें बारीक हल्लीं वर्तमानपत्रांतुन ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत त्याहून आमचीं औषधें ह्या त्या रोगावर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आह्मास दिलें आहे. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आमच्या अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यास कदाचित आला नहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांचे आरोग्यार्थ आणखी एखाद औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजविनी

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टीक, वीर्यस्तंभक,
रक्तशोधक; मनोत्साहक कांति व बुद्धीवर्धक सुवर्ण माक्षीक
मौक्तिक कस्तुरि व अनेक वनस्पती मिश्र

अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जी धातु ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त होतें ती दोषी असेल तर शरीरांत नानप्रकारचे गुप्त शत्रू उत्पन्न होऊन शारीरीक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच मिळणार नाहीं. करितां धातू शुद्ध व पुष्ट होण्यास या गुटीका प्रत्येक वर्षी पाहिजे दिवसांत एकदा तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोगरहित होऊन सौख्य होतें. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें याच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य धातुपात उन्हाळे इंद्रियशिथिलता, कडकी. गर्मीसंबंधीं मुरलेले त्रिकोप संकोच, धातुचा पातळपणा, स्त्रियाची धुपणी, छातींतील रोग, सठ पाय मांग. व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पंडूरोग मुलाची खर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य मस्तकशूळ, मुळव्याधी. वातरोग, निद्रानाश पित्तावर. बाळंतरोग, मधुमेह जूनाट परमा, मुष्ठमैथूननें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबूत व सतेज बनतें. पचनशक्ती व स्मरणशक्ती [illegible] धात रक्त याची शुद्ध वृद्धी, वीर्यस्तंभ व भरपूर कामोद्दिपक होते व मनास उत्साह देतात. दुध व जडान्न पचूं लागते त्यांत उपयुक्त वनस्पतीचें मिश्रण गुणकारक आहेत करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें मिळालीं आहेत आणि मिळतात. पथ्य सेवनाची मुळींच गरज नसून स्त्रिया, पुरुष, व मुलें यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीही घेणारास टपालखर्च माफ आहे ४ रुपयांचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपानखर्डे सोबत दिला व्ही. पी. नें खालील पत्त्यावर मिळतील.

दरः—एकदम ३५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु० ११५ गो० ३ रु० १२५ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० ९ रु०

२ अपूर्व नेत्रांजनः—यानें वडस. साहर, फुल, खुपऱ्या. बिंदु, कांच इत्यादि नेत्राचे सर्व विकार त्वरीत बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार राहते. या रोगांस अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रणः--कोणताही नवा जुना परमा व अनुपम दहा तिडीक मुत्राची लाली, संकोच पुस्राव, रक्तस्राव, इत्यादि विकार पथ्य नसता सात दिवसांत जाताच तिडिक एका घटकेंत जाते असें रामबाण औषध कोठें दिसत नाहीं. बा० किं० १ १। भार बाटलीस रु० २

३ दंतबलवर्धक पूडः—दंत संबंधीं सर्व विकार उत्तम बरे होतात.

५ विंचूचें विषः—औषध लावतांच उतरतें पुड्या ३ तो० ८ आणे

६ गजकर्णः—खरूज, नायटे वगैरे सर्व विकार ३ दिवसांत जातात ड. ६ आणे

७ सर्व हिवज्वरः—औषध घेतांच कशाहि प्रकारचे ज्वर असले तरी ते औषध घेतांच जाऊन पुनः उलटत नाहींत. १२ पुड्या १ रु०

८ प्लेगावर रामबाण औषधः--आजपर्यंत आमचे औषधानें हजारो लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरू होतांच सर्वांनीं संग्रहीं तापावर गोळ्या, गाठीस मलम, वात चढू नये म्हणून वातावर मात्रा ठेवून याचा एकवार अनुभव पहावा गुणाबद्दल खात्री पटेलच, परोपकारार्थ माफक किं० २ आणे ख० शि०

९ सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं औषधांत अपाय कारक पदार्थ अगदीं नसून पूर्ण खात्रीचे असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें आहेत. याशिवाय मोठमोठ्या रोगांवर अनेक औषध ग्रंथोक्त रीतीनें, भस्म क्षार, गुटीका, आसवे, तेलें, सुगंधी अत्तरें माफक दरानें मिळतात. अनुपानखर्डा सोबत टपाल खर्च वेगळा पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं प्रकृतीचें मान कळविल्यास रोगाचो निदान चिकीत्सा कळवूं.

अत्यंत आगत्याची सुचना.

हल्लीं वर्तमान पत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरू असून प्रत्येक जाहिरातीं सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे. आपला समाज निरुद्योगी आळशी बनल्यामुळें एकदा जो धंदा सुरू केला त्याचेंच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून वाटेल त्यानें करावी आमचे जाहितीस कोंकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ. प्रांतांत ऊत आला असून आमच्या आजिलें वगैरे गावांतून तो पुर्णावस्थेंत येऊन आणखीही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक याची आह्मास निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं. इंग्रजी राज्यांत आपली थोरवी [illegible]ण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे आह्मास ग्राहकांस सुचविणें हेच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षे अव्याहत सुरू असून ज्यांच्या औषधास झाले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें, ज्यांच्या औषधींनें कित्यावधी ग्राहक रोग मुक्त झाले व नित्य होत आहेत त्यांचींच औषधीं नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करता अशाच [illegible] कायम राहून हा सार्वजनिक व कल्याणकरीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आज पर्यंत आमचे खटाटीनें यशहि बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं, रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तींच सर्वांनीं वापरावी, एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातीशीं आमचा बिलकूल संबंध नाहीं, हें लक्षांत ठेऊन औषधें मागणें ती खालील पत्यावर बिनचूक मागवावी ह्मणजे खरीं गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य येईल- नं. ?

नो. नं. २४

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः—मुर्डी ता. दापोली जि० रत्नागिरी.

Oriental Government security
LIFE ASSURANCE COMPANY

LIMITED

ESTABLISHED IN 1874.

HEAD OFFICE—BOMBAY

CHIEF AGNCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH

HEAD—QUARTERS— NAGPUR.

FUNDS Exceed three crores and Seventy FiVE Lakhs

CLAIMS PAID FOR OVER THREE CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, professional men, Tradesmen and others by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, create fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application—

R. Paterson,
Berar manager.

M. DESOUZA,
CHIEF AGENT,
N. 25 Nagpur

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमात छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४५] आकोला—सोमवार तारीख ८ माहे मे सन १९११ इ० [अंक १८

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटिशींचे दर

दर ओळीस दोंड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील
नोटीस मुद्राच्य असली पाहिजे.

सूचनाः- गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील यापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

या बँकेंत खालीं दिलेल्या शर्तीवर ठेवी ठेविता येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल-

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमाच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्या पैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपये याप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारांवरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमाच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक G. A. Phillips.
आकोला ९।१०।०९ एजंट
नं १

नोटीस

नोटीस वेशमी शिवलाल मोहनलाल मारवाडी दुकान तेल्हारे तालुके आकोट यांस:—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तुमचे दुकानांतून आम्ही आमचे मालकाचें शेत स. नं. ३९ हें गहाण लिहून देऊन रकम रुपये ३०० तानशें घेऊन गेलों होतों त्यास ९।१।० माहेने झाल. सदहूं गहाणाचे पैसे आम्ही ५।६ वेळ तुमचे दुकानी घेऊन गेलों असतां घेण्यांत आले नाहींत, शवटीं आम्हास ते रुपये व्याजासद्धां पोष्ट मार्फत मनीआरडरनें पाठवावे लागले. तुम्हास आम्ही २०।४।११ रोजीं २७९ रुपये पाठविले व २६।४।११ ला ७९ रुपये पाठविले या प्रमाणें एकंदर ३९० रुपये तुम्हास पावले ह्या रुपयांत आमचे कांहीं पैसे तुम्हाकडे जास्त गेले आहेत ते पैसे व आमचा मूळ गहाण दस्तऐवज ही नोटीस पावल्या पासून आठ दिवसांचे आंत आम्हांस पोचती करावी. या प्रमाणें न केल्यास आम्हास रीतीप्रमाणें तजवीज करावी लागेल. गहाणखतावरून तह्मी द्यावा याद्दे आण ... खर्चाचा व इतर कोणतीही जबाबदारी आह्मावर नाहीं कळावें ता० ३०।४।११

सही
बाजीराव रावजी पाटील नि० ख०
रा० थार ता० आकोट
नो० नं० १७४

नोटीस

सखाराम लालसा कलाल हल्लीं मुक्काम आकोला
गोपीसा चालसा कलाल राहणार आकोला
यांस:—

सन १९११-१२ चा कलाली व आफूच आकोले व बाळापूर तालुक्यांतील मक्ते तुमच्या व आमच्या जे आठ आठ आण्याचे शराकतींत आहेत त्यांतील दुकानें खालीं लिहिल्या प्रमाणें:—

सखारामसाचे नांवावर
कलाली ताजनापेठ (आकोला]
अफू सदह
खाजा शरफुद्दीनचे नांवावर
अफू दवनद
" व्याळा ता. बाळापूर
" निमकर्दा "
महमद नजिरोद्दीनचे नांवावर
कलाली शहर, अकलकोट } आकोला
" निमकर्दा ता. बाळापूर
अफू शहर आकोले
" सांगवी बाजार ता. आकोला
" लाखोंडी "
" बोरगांवमंजू "
" गोरगांव "
" सिंदखेड "
" बार्शिटाकळी "

वरील भागीनदारीची व्यवस्था तुमचे आमचे ठरलेले शर्ती प्रमाणें १।४।११ पासून १६-४-११ पर्यंत चालली पण १७-४-११ पासून तुमच्या वर्तनांत गडबड दिसत आहे. मजकूर भागीनदारीच्या व्यवहारांत तुमचेकडून लबाडा व कपटाचा प्रकार दिसत आहे. करितां तुम्हांस कळविण्यांत येत आहे कीं तुम्ही तुमचे व आमचे ठरलेल्या शर्तीस अनुसरून वर्तन ठेवावें व विक्रीची सर्व रकम दररोजच्या दररोज कराराप्रमाणें आमचेकडे पाठवित जावी, व आफू व दारू व माहेवारी वगैरे करितां जो खर्च लागेल तो सदरहू रकमेंतून घेत जावा. जर तुम्ही तसें करण्यास या पुढें चुकाल तर सर्व प्रकारचे नुकसानीबद्दल व दिवाणी, मुलकी, फौजदारी बद्दल साल अखेर पर्यंत तुम्ही जबाबदार रहाल. व शर्त मोडल्याबद्दल आपसात ठरल्याप्रमाणें आम्ही खालीं सही करणारे प्रत्येक इसमास ५००० पांच पांच हजार रुपये तुम्हास तूर्त द्यावें लागतील. या नोटिशीचें उत्तर ८ दिवसांत न येईल तर आम्हाला कोर्टे मार्फत योग्य दावा मिळवावा लागेल. कळावें ता० २६-४-११

सही
महमद नजिरोद्दीन द० खु०
खाजा शरफुद्दीन द० खु०

टीप—वरील मजकुराची नोटीस आम्ही, तुम्हास ता० २२।४।११ रोजीं लेखी टपालमार्फत दिली होती, पण ती तुम्ही उभयतांनीं परत केली सबब आम्हांस ही छापखान्यातून द्यावी लागली.

चालोचे ... अंकांत महमद नजिरोद्दीन व खाजा शरफुद्दीन यांनीं सखारामसा व गोपीसा यांजवर नोटीस दिली होती ती मध्यें खाजा शरफुद्दीन यांची सही छापणें राहिली तर ती नोटीस दोघांनी दिली असें समजावें. त्या नोटिशींत चूक झाली सबब या आठवड्यांत ती मदाम याचेवर छापली आहे.
नो० नं० १६८

नोटिस.

रा० पांडु व गणु वा० बापजी ढोले पाटील रा० दांव बावनबीर यांस:—

मी खालीं सही करणार ... कारेल बुजरूख ता० आकोट नोटीस देतों कीं माझा मुलगा मारुती याचे लग्नात तुम्ही आपली मुलगी अनुसया हिला आंदण ह्मणून वर एक लाव अजमासें हात ९० रुंद अजमासें हात २९ वराचा पुर्वें कडे व उत्तर कडे वापर असें व आखर नावाचें शेत) बावनबीरचें दिलें. हुंडा एकंदर २०० रुपया पैकीं १०० रुपये येणें त्याचप्रमाणें आमच्या मालकीचे पितांबर २ किं० अजमासें रु० ८० चे असें येणें असून तें आता सदरची अनुसया (पार्वती) ही मयत झाल्या मुळें देत नाहीं. मुलगी मरण्यास सुमारें १ वर्ष झालें. तुम्हास शेताचा ताबा मागता आता देतों उद्या देतों असें करीता सबब ८ दिवसात आमची समजूत करावी व पावती घ्यावी. नाहीं तर कायदेशीर इलाज करूं तुम्ही सोयरे ह्मणून आगाऊ नोटीस दिली आहे कळावें ता० २९।४।११

सही
जैराम वा० विठोबा पाटील द० खु०
नो० नं० १७०

जाहिर नोटीस

सर्व शेट, सावकार, व इतर लोकांस कळविण्यात येतें कीं, भोनाई मर्द सूर्यभान कोळीण रा० मारोडी ता० आकोला इजला कोणत्याही सबबीवर कर्ज वगैरे देऊं नये. दिल्यास तें माझ्या इस्टेटीस लागूं नाहीं. या करितां अगाऊ कळविलें आहे कळावें ता० १९-४-११ इ०

सही
चंदु वा० इसनाजी कोळी रा०
मारोडी ता० आकोला
नो० नं० १७१ नि० खु०

नोटीस

वेशमी खुशाल व मोहोन घोगरे रा. खीरगव्हाण यांस:

खालीं सही करणार य... देण्यांत येतें कीं तुमचा माझा बाप चिमणाजी हे त्यांनीं वडिलार्जित व ... एकत्र ठिकाणीं उपभोग ... मरण पावल्या नंतर आपण ... मिळकतीचा उपभोग घेऊं ... तुमचें माझें जमत नाहीं. ... तंटे हे याजकरितां या नोटिसीनें कळविलें जातें नोटीस पावल्या पासून पंधरा दिवसांचे आं तुम्ही माझा हिस्सा निमेचा मला अलग वा द्यावा. तसें न केल्यास तुमचेवर दिवाण दावा करून हिस्सा निमे भरून घेईन व ... ही भरून घेईन. मग तक्रार ऐकली जाण नाहीं. ही नोटीस दिली. सही तारीख ३ ।४।११ इसवी०

सही.
नारायण ... ...णाजी ...
नो० नं० १७२

नोटीस

नोटीस नारायण पांडुरंग आळशी दुकान आकोला यांस:—

खालीं सही करणार सदाशिव आत्माराम रेलकर व रूपराव रामजी देशमुख कुटासे याजकडून नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं आम्ही तुमचे पासून चंद्रभान सूर्यभान देशमुख कुसपूर यांचे गहाण दस्तऐवजाचे ट्रान्सफरखत ता० १८।४।११ रोजीं रु० ३९१।।०। देऊन घेतलें. त्याच तारखेस तुमचे ताब्यांत असलेली शेती सुकळी व माझें ड येथील तुम्ही आमचे ताब्यात दिलें. त्या शर्ती प्रमाणें आम्ही शेतीची लागवण करून पट्टे करून घेतले. त्या पैकीं सुकळी येथील शेत सर्वे नंबर ११ ३८११- आकार १८ २७८३१ ६०८ ४६ या शेतांचेही पट्टे लिहून घेऊन नोंदून घेतले परंतु मारुती वल्द कडताजी पाटील हांगे सुकळी हा त्या इसमास वरील शेत वाहण्यास मना करित आहे तरी त्याचा पूर्वीं रजिष्टर झालेला पट्टा अगर कबुलायत तुमचे जवळ असल्यास ३ तीन दिवसांत आमचे स्वाधीन करावी. कारण त्याशीं तुमचा कांहीं संबंध नाहीं. तसें न केल्यास तुमचेवर आमचे गिकाचे नुकसानीची रकम ५०० पांचशांचा दावा व्याजासह करून नोटिसीचे खर्चासह भरून घेऊं कळावें ता० २९-४-११ इ० द० सदाशिव आत्माराम रेल.

सह्या
सदाशिव आत्माराम कुळकर्णी रेल
द० खु०
रूपराव रामजी देशमुख द० खु०
नो० नं० १७३

वऱ्हाडसमाचार

वैशाख शुद्ध १० शके १८३३

सध्याचें धर्मजीवन व धर्मविचार.

या विषयावर गेल आठवड्यांत पुणें येथील प्रार्थनासमाजांत न्या० सर नारायणराव गणेश चंदावरकर यांनीं दिलेलें व्याख्यान सध्याच्या धार्मिक स्थितीविषयीं आस्थेनें विचार करणारांस बरेंच महत्त्वाचें वाटेल यांत शंका नाहीं. न्यायमूर्तींच्या भाषणाचें सार थोडक्यांत असें होतें:--हिंदुस्थानांत ज्यांना आपण आशीक्षित समजतों अशा कोट्यवधि लोकांत-विशेषतः स्त्रीवर्गांत-देवावर श्रद्धा दिसते. आपण जर खोटें काम केलें नाहीं, आणि देवाला विसरलों नाहीं, तर देवही आपणाला विसरत नाहीं, आपल्या पोटापुरती भाजीभाकरी देतोच असा दृढ विश्वास त्यांचे ठायीं आहे. यापलीकडे धर्मविषयींची कल्पना त्यांना नसते. पण हा देवावरचा कडकडीत विश्वास तरी सुशिक्षितांत कोठें आहे? त्यांना अश्रद्धा, द्रव्यलोभ, संशय आणि पक्षभेद साधु कल्पनांनीं ग्रासून टाकलेलें आहे असे उद्गार चोहोकडून ऐकू येतात. ही ओरड हिंदुस्थानांतच आहे असें नाहीं, तर लंडनच विशेष, आणि ...लस यांसारखे थोर विचारी गृहस्थ यांची इंग्लंडांत हीच तक्रार आहे. अमेरिकेंतले लोक खऱ्या देवाला विसरून सर्व शक्तिमान् अशा डॉलर देवतेच्या भजनीं लागले आहेत अशी ओरड आपण ऐकतच आहों. जर्मनी, फ्रान्स, वगैरे सगळ्या पाश्चात्य देशांत हाच प्रकार असलेला पाहून कित्येक वेळां आमचे लोक खोट्या अभिमानानें प्रेरित होऊन असे उद्गार काढतात कीं पाश्चात्यांपेक्षां आह्मी प्राच्य लोक बरे. कारण कीं आमचा देश धर्म विशिष्ट आहे; आणि पाश्चात्य राष्ट्रें जडवादी आहेत. पण अशा तऱ्हेची धर्मदृष्ट्या जगाची वांटणी करणें ही चूक आहे. अश्रद्धा, पक्षभेद, द्रव्यलोभ इ० गोष्टी सर्व ठिकाणीं आहेत आणि त्यांचें फक्त एक अंग आपण पाहतों. पण त्यांना दुसरें ही अंग असतें, त्याचा आपण विचार करीत नाहीं. सध्यां आपले देशांत हिंदु, मुसलमान, ख्रिस्ती, पारशी, इ० प्रत्येक भिन्न धर्मा मनुष्य आपला भिन्न धर्मपंथ निराळी युनिव्हर्सिटी स्थापून पुढें आणण्याच्या यत्नांत आहे. पण याचा अर्थ असा नाहीं काय कीं ईश्वराला अमकीच एक जात प्रिय, त्यानें त्या जातीला दिव्य धर्मज्ञान दिलें, आणि बाकीच्यांना अंधारांत राहूं दिलें इ० गोष्टींचा आतां लोकांचा विश्वास उडाला आहे, आणि आतां जो तो आपापल्या धर्मांतील आपापल्या धर्मांतलें सारभूततत्त्व लोकांच्या निदर्शनास आणून देण्याच्या यत्नांत आहे? तसें असेल तर ईश्वराच्या प्रेरणेनें बायबल मागच्या काळीं लिहिलें गेलें किंवा त्याच्याच प्रेरणेनें ऋषींनीं वेदमंत्र रचून संहिता रचली असें ह्मणण्यापेक्षां हल्लींच्या काळीं सुद्धां बायबलाची व वेदमंत्रांची रचना होत आहे असें ह्मणणें ज्यास्त सयुक्तिक होईल. अश्रद्धेविषयीं सुद्धां असेंच ह्मणतां येईल. प्रामाणिकपणाची अश्रद्धा किंवा संशयवाद कांहीं वाईट नाहीं. आपल्या सुशिक्षितांत जो श्रद्धेचा अभाव किंवा संशयवाद शिरला तो मिल्ल, डार्विन, स्पेन्सर प्रभृति मंडळीच्या ग्रंथांच्या वाचनानें शिरला आहे. पण स्पेन्सरनें तरी आपले ग्रंथ कशाच्या आधारावर रचिले? त्यानें माहिती गोळा करण्यासाठीं ठेवलेल्या सामान्य लोकांनीं आणून दिलेल्या साहित्याचा आधारावर त्या साहित्यसंग्रहाचे कामीं थोडीशी हयगय किंवा चूक झाली व तिच्यामुळें त्याचे सिद्धान्त चुकले. ही प्रामाणिकपणाची चूक आहे. तिच्यामुळें स्पेन्सरसारख्याला कमीपणा येत नसून अशा प्रामाणिकपणानें व आस्थेनें धर्मविषयक प्रश्नाविषयीं विचार न करतां नुसतें दांभिकपणाचें बंड माजविण्यापेक्षां स्पेन्सर, मिल्ल, डार्विन, यांच्या सारखा प्रामाणिकपणाचा संशयवाद पतकरला. कारण तो विचारमूलक तरी असतो. ह्मणून खऱ्या धार्मिक व श्रद्धावान् लोकांच्या इतकाच मान मी खऱ्या नास्तिक व संशयवादी लोकांना देईन. पण असा प्रामाणिकपणाचा संशयवाद आमच्या तरुण मंडळींत आहे काय? नाहीं तर उलट धर्माविषयीं उदासीनता दिसत आहे आणि हीच अतिशय दुःखाची गोष्ट आहे.

न्यायमूर्तींच्या या भाषणांत गोंवलेले विचार फार थोर आणि उदार आहेत. एक काळ असा होता कीं त्यावेळीं आमच्या देशांत काय आणि पाश्चात्य राष्ट्रांत काय धर्मश्रद्धा ही आंधळी होती. परक्या धर्माचा माणूस ह्मटला कीं धार्मिक लोकांच्या डोक्यांत तिडीक उठेलच. विचारमूलक धर्मश्रद्धा ही त्या काळीं नव्हती आणि विचारमूलक अश्रद्धा किंवा नास्तिकता ही नव्हती. या अंधश्रद्धेचा अवशिष्ट भाग अद्याप ही पुष्कळ जागीं--विशेषतः कांहीं दुराग्रही सुशिक्षितांत-- दृष्टीस पडतो. पण धर्माविषयीं सामान्यतः उदासीनता आहे असें जें न्यायमूर्तींचें ह्मणणें आहे तें मात्र आह्मांस सर्वांशीं खरें दिसत नाहीं. मिल्ल, स्पेन्सर, डार्विन प्रभृति नास्तिक किंवा संशयवादी लेखकांच्या मतांचा प्रभाव आतांच्या तरुणांच्या मनावर कमी असून मिसेस बिझांट, विवेकानंद, रामतीर्थ, दयानंद, व केशव चंद्रसेन इत्यादि वक्त्यांच्या व लेखकांच्या विचारांची छाप त्यांच्यावर आह्मांस अधिक दिसते. सध्याच्या काळीं न्यायमूर्तींला जें भय वाटतें तें तरुणपिढीच्या धार्मिक अनास्थेबद्दलचें आहे. आमची समजूत थोडी निराळी आहे. धर्माविषयीं अनास्था हें सध्याचें भय नसून धर्मसमजुतीचा कोतेपणा हें भयाचें कारण आहे असें आमचें ह्मणणें आहे. भिन्न भिन्न पंथांचा निरनिराळे होण्याचा यत्न हें न्यायमूर्तींला संकट वाटत नाहीं, उलट तो एकीकरण करण्याचा एक मार्ग आहे असें ह्मणण्याचा त्यांच्या भाषणाचा रोख आहे. याविषयीं ही त्यांचा व आमचा प्रामाणिक मतभेद आहे. आणखी ही कांहीं बारीकसारीक मुद्यांसंबंधानें त्यांचा आमचा मतभेद असू शकेल. पण एकंदरीनें न्यायमूर्तींचें हें भाषण सद्यःस्थितीचा विचार करणारांनीं मनन करण्यासारखें आहे. पुण्याच्या प्रार्थनासमाजानें हें भाषण साग्र छापून त्यावर देशांतल्या निरनिराळ्या विचारांच्या थोर स्त्रीपुरुषांचे अभिप्राय गोळा करावे, ह्मणजे सध्यांच्या धार्मिक स्थितीविषयीं हिंदुस्थानांतले प्रमुख स्त्रीपुरुषांस काय वाटत आहे याचा मोलवान् संग्रह आयता तयार होऊन देशसुधारणेचा विचार करण्यास तें एक उपयुक्त साधन होईल.

सर्व वर्ण परिषद

सध्याच्या हिंदुस्थानांतल्या निरनिराळ्या संस्था व परिषदा यांचें सूक्ष्म परीक्षण जो कोणी करून पाहील त्याला एकीकरणापेक्षां पृथक्करणाकडेच हिंदुस्थानची प्रवृत्ति अधिक आहे असें दिसून आल्यावांचून राहणार नाहीं. ही शोचनीय स्थिति पाहून मनास वाटणारी खिन्नता येत्या जुलैंत लंडन येथें भरणाऱ्या सर्व वर्णपरिषदेबद्दलच्या वार्तांनीं अंशतः तरी दूर होते, आणि पाश्चात्य राष्ट्रें सर्वांचें एकीकरण करूं पाहतात व आह्मी पृथक्करण करूं लागतों हा आह्मां दोघांमधील विरोध तत्काळ दृष्टीसमोर उभा राहतो. या सर्व वर्णपरिषदेचा उद्देश भिन्न भिन्न वर्णांत बंधुप्रेम उत्पन्न करावें असा दिसतो. हा उद्देश एखाददुसऱ्या परिषदेच्या द्वारें सिद्धीस जाणें शक्य आहे कीं काय याविषयीं मतभेद असला तरी अशा परिषदेपासून अपाय होण्याची भीती नाहीं येवढी तरी गोष्ट सर्वमान्य आहे. निदान येवढा तरी लाभ होईल कीं तुर्कस्थान, इराण, चीन, जपान, हिंदुस्थान वगैरे प्राच्य राष्ट्रें आणि जर्मनी, इंग्लंड, फ्रान्स वगैरे पाश्चात्य राष्ट्रें यांच्यांत वर्णांच्या एकीकरणाबद्दलच्या विचारांचें तरी दळणवळण सुरू होईल. हा कांहीं लहानसान फायदा नाहीं. या परिषदेंत कूचबिहारच्या कॉलेजचे विद्वान प्रिंसिपाल बाबू ब्रजेंद्रनाथ सील, कलकत्त्याच्या सिस्टर निवेदिताबाई, व पुण्याचे ना. गोपाळराव गोखले, प्रसिद्ध बौद्ध धर्म विशारद डॉ० ऱ्हीस डेव्हिडस, मि. गस्टेव्ह स्पिलर, मि० राबर्टसन एम. पी. वगैरे थोर विद्वानांचे निबंध वाचले जाणार असून निबंधाचे विषय वर्ण, जाति आणि राष्ट्र यांचे अर्थ, जातिसमता, स्वराज्याची युक्तायुक्तता, स्त्रियांची सद्यःस्थिति, प्राच्य व पाश्चात्य यांच्या एकीकरणार्थ रशियाचा यत्न परतंत्र लोकांना वागविण्याची रीत, मिशनांचा उपयोग, ब्रिटिश वसाहतींतील मजूर, मादक पदार्थ इ० आहेत. या यादीवरून या परिषदेंत राजकीय, औद्योगिक, नीतिविषयक, धार्मिक इ० सर्व विषयांचा समावेश करण्यासारखा व्यापक कार्यक्रम परिषदेनें ठरविलेला दिसतो. या परिषदेच्या हातून शांततेच्या परिषदेप्रमाणें प्रत्यक्ष कृति जरी कांहीं झाली नाहीं तर सुविचारांची पेरणी होईल, आणि हा कार्यभाग कांहीं कमी नाहीं. ह्मणून या परिषदेची उभारणी करणारांचें आह्मी मनःपूर्वक अभिनंदन करतों.

आमच्या म्युनिसिपालिट्या

मध्यप्रांत आणि वऱ्हाड यांतील म्युनिसिपालिट्यांच्या १९०९-१९१० सालाबद्दलच्या रिपाटावर जो सरकारी ठराव नुकताच झाला आहे तो स्थानिक स्वराज्याच्या हक्काची कदर आह्मी लोक किती बाळगतों तें दाखविण्यास उत्तम प्रकारें साह्यभूत होणारा आहे. वर्षांतून कमींतकमी इतक्या तरी सभा भरल्याच पाहिजेत असा निर्बंध कायद्यानें घालून दिला आहे, पण हा निर्बंध ज्यांचे हातून पाळला गेला नाहीं अशा फक्त तीनच म्युनिसिपालिट्या (गादरवाडा, खापा, आणि पचमढी) होत्या. याच्या उलट स्थानिक स्वराज्याचें काम अतिशय उत्साहानें करून दाखविणाऱ्या म्युनिसिपालिट्यांची संख्या अधिक होती. उत्साह ही कित्येक वेळां अयोग्य प्रकारचा-पक्षाभिमानानें उत्पन्न झालेला-असतो. कोणत्याही संस्थेंत दोन तट उत्पन्न झाले कीं त्या ठिकाणीं पक्षाभिमान आणि त्याच्या पायीं निरर्थक खर्च होणारा उत्साह बहुधा असतो; पण हा उत्साह हितपरिणामी न होता उलट नाशास मात्र कारण होतो हें सागर म्युनिसिपालिटीनें लक्षांत घेऊन आपसांतले तट मोडून सर्व सभासदांचा उत्साह एका केंद्रांत आणून सोडण्याचा यत्न करावा अशी आमची सूचना आहे. सभांच्या संख्येविषयीं हें झालें. सभासदांच्या हजिरीसंबंधें नेहमीं असाच प्रकार आहे. बहुतेक म्युनिसिपालिट्यांचे मेंबर आपणावरील जबाबदारी ओळखून सभेचे वेळीं हजर राहतात. गतवर्षीं कांहीं प्रसंगीं मात्र हजर राहण्याबद्दल मेंबरांना ताकीद देण्याची अवश्यकता नागपूरच्या डेप्युटी कमिशनर साहेबांना वाटली असें सरकारी ठरावावरून दिसतें. ज्यांना सभेला हजर राहतां येत नाहीं अशा मेंबरांनीं आपण होऊन राजीनामा द्यावा अगर ते तसें न करतील तर त्यांना बेलाशक उचलून दूर सारावें अशी शिफारस खुद्द सरकार करीत आहे! ही भाषा अंमळ कडक आहे खरी, पण सार्वजनिक हिताची जबाबदारी शिरावर घेणारांनीं तिची हेळसांड करणें हा कायद्याच्या दृष्टीनें नसला तरी समाजाच्या हिताच्या दृष्टीनें अक्षम्य गुन्हा ह्मटला पाहिजे. आणि त्याबद्दल तो करणारास योग्य शासन ही अर्थात् पाहिजे. एरव्हीं सार्वजनिक कामें योग्य रीतीनें कधींच व्हावयाचीं नाहींत. या हजिरीचे संबंधांत नरसिंगपूरची म्युनिसिपालिटी सर्वांत अधिक गुन्हेगार आहे. या संस्थेनें आपलें वर्तन येत्या वर्षीं न सुधारल्यास त्या शहरच्या स्थानिक स्वराज्याच्या हक्कावर गदा येईल कीं काय अशी सुद्धां भीती वाटते. मेंबरांच्या निवडणुकीच्या हक्काचे संबंधांत तर याहून ज्यास्त शोचनीय प्रकार दृष्टोत्पत्तीस येतो. सरकारनें दिलेल्या या हक्काच्या भोगवट्यासंबंधानें कांहीं ठिकाणचे लोक किती

बेपर्वा आहेत तें पुढील कित्येक उदाहरणांवरून दिसून येईल. भंडारा येथील मतदारांची संख्या ९०८ होती. पैकीं गेल्यासालीं फक्त १०४ मतदार मतें देण्यास आले. उमरावतीस मतें मिळविण्यासाठीं पुढें येणाऱ्या उमेदवारांची संख्या सात पेठा मिळून १९ होती. ही चांगली होती. पण मतें देण्याचा हक्क असलेल्या २९७५ माणसांपैकीं फक्त ५१४ जणच अ.यते वेळीं मतें देण्यास आले! कारंजा येथें तोच प्रकार! ४१९ मतदारांपैकीं फक्त ३६ नीं मतें दिलीं! वाशीम येथें ९९८ पैकीं १२० मतदार हजर! शेवगांवाइतकी शोचनीय स्थिति तर दुसरीकडे क्वचितच आढळेल. तेथें मतदारांची संख्या २०९ आहे. पण यापैकीं फक्त १२ च मतदारांनीं ह्मणजे शेंकडा ६ जणांनींं मतें [illegible]. बाकीच्या ९४ जणांनीं आपल्या स्वतःच्या कृतीनें स्वतःला मताच्या हक्काला अपात्र ठरवून घेतलें! मलकापुरास ३९८ पैकीं ९८ व सोहागपुरास २७६ पैकीं २० हें प्रमाण जवळ जवळ शेगांवाइतकेंच हलकें आहे. हिंगणघाट येथील मतदारांनीं दोघा महारांना मेंबर निवडून दिलें आहे ही संतोषाची गोष्ट आहे. डिप्रेस्ड क्लासेसना वर आणण्याचे प्रयत्नाला उच्च वर्णाचा ब्राह्मण वर्ग कसा आस्थेनें साह्य करीत आहे त्याचें हें उत्कृष्ट उदाहरण आहे. एकंदरीनें गेल्या सालचा म्युनिसिपालट्यांबद्दलचा रिपोर्ट विशेषसा समाधानकारक नाहीं. तथापि पुढल्या वर्षी यांत इष्ट त्या सुधारणा लवकरच घडून येऊन मध्यप्रांत व वऱ्हाड यांतील लोक नवे नवे राजकीय हक्क संपादण्यास आपली पात्रता सिद्ध करून दाखवितील अशी आह्मी आशा करतों.

प्रयत्नाची योग्य दिशा.

आपल्या देशांत शास्त्रीय आणि औद्योगिक ज्ञानाचा प्रसार करण्याचे दोन उपाय सध्यां आपले पुढें आहेत. एक होतकरू विद्यार्थ्यांना हें ज्ञान मिळविण्यासाठीं इंग्लंड, अमेरिका, जपान, वगैरे देशीं पाठविणें, व दुसरा, प्रांतोप्रांतीं टेकनिकल इन्स्टिट्यूट सारख्या संस्था स्थापणें. पैकीं दुसरी अधिक खर्चाची खरी, पण अधिक महत्त्वाची आणि फायदेशीर आहे. जपाननें या दुसऱ्याच मार्गाचें अवलंबन करून आपलें कल्याण करून घेतलें. कलकत्त्यास पहिल्या उपायाचा अनुभव आज ७।८ वर्षे घेतला आहे; पण त्यापासून विशेषसा फायदा दृष्टोत्पत्तीस आलेला नाहीं. उद्योगधंदा परदेशांतून शिकून आलेल्या विद्यार्थ्यांना इकडे पदोपदीं अडचणी येतात, व त्यांचें ज्ञान गंजून अखेर निरुपयोगी होतें. त्यापेक्षां टेकनिकल स्कूल्स व कॉलेजें इकडे स्थापून त्यावर प्रोफे[illegible] ह्मणून फार तर कांहीं दिवस परदेशीय कारागिरांना कांहीं दिवसां करितां आणावें ही योजना बरी दिसते. आमच्या वऱ्हाड प्रांतांत ना० रा० ब० मुधोळकर यांच्या अश्रांत खटपटीमुळें एक टेकनिकल इंस्टिट्यूट स्थापन झालें असून त्यावरील देखरेख हुशार माणसाकडे सोपविण्यांत आला आहे. याच संस्थेला सरकारकडून व लोकांकडून योग्य द्रव्याश्रय मिळाल्यास लवकरच त्याचें कॉलेज बनवितां येईल. वऱ्हाडांतले लोक धनिक आहेत. त्यांनीं य संस्थेला उर्जितावस्थेला आणण्याचें मनावर घेतल्यास तें सहज होण्यासारखें आहे. किंग एडवर्ड मेमोरियल फंडाचा विनियोग या संस्थेकडे केल्यास आमच्या माजी प्रिय बादशहाच्या आत्म्यास याहून अधिक प्रिय असें दुसरें कोणतेंही स्मारक वाटणार नाहीं अशी आमची खात्री आहे. वऱ्हाडप्रांत उद्योगाचे जोरावर पुढें येण्याची उमेद धरीत आहे आणि अशा प्रकारची संस्था उमेदीला पोषकच होईल

मध्यप्रांतासाठीं कायदे कौंसिल.

लॉर्ड मोर्ले यांच्या सुधारणेच्या योजनेनें प्रत्येक इलाख्याच्या कायदे कौन्सिलांत सुधारणा घडवून आणल्या इतकेंच नाहीं, तर इतर प्रांतांतून ही आपणांस स्वतंत्र कायदे कौंसिल मिळेल अशा आशेची प्रेरणा करून ठेविली. याच प्रेरणेनें प्रेरित होऊन मध्यप्रांतातर्फे वरिष्ठ कौंसिलांत असलेले सभासद ना० मि० दादाभाई आणि आमच्या वऱ्हाडप्रांतांतले एक मुख्य नागरिक ना० रा. ब. मुधोळकर यांनीं या प्रांतांतल्या लोकांच्या गरजा सरकारापुढें वेळोवेळीं मांडून स्वतंत्र कायदे कौंसिलाविषयींची अवश्यकता सरकारचे नजरेस आणून दिली. आतां असें समजतें कीं मध्यप्रांताला कायदे कौंसिल देण्याविषयींची शिफारस हिंदुस्थानसरकारकडून स्टेटसेक्रेटरीसाहेबांकडे लवकरच जावयाची आहे. ही मागणी मंजूर करण्यापूर्वीं हल्लींच्या कायद्यांत थोडासा फरक करावा लागणार आहे. कारण कीं ले० गव्हर्नरांच्या ताब्यांतल्या मुलुखांना कायदे कौंसिल देण्याविषयींचा अधिकार हल्लींच्या कायद्यानें स्टेटसेक्रेटरीला दिला आहे; पण चीफ कमिशनरी करितां दिलेला नाहीं. पण मध्यप्रांताचा विस्तार व त्याचें महत्त्व या गोष्टी लक्षांत घेऊन अवश्य तेवढी कायद्यांत दुरुस्ती करून घेण्यास मोठीशी अडचण पडणार नाहीं. येत्या ह्मणजे १९१२ सालच्या फेब्रुआरी महिन्यांत मध्यप्रांताला स्वतंत्र कौंसिल मिळालेलें पाहण्याचा सुयोग येईल असा अंदाज आहे. या कौंसिलांत किती सभासद असतील वगैरे बाबी बाहेर आल्या नाहींत, तथापि १६ सभासद बहुधा असतील अशी ना० मि० दादाभाई यांना बातमी आहे. कायदे कौंसिल पदरांत पडल्यावर ले० गव्हर्नर आणि चीफ कोर्ट यांच्या विषयींच्या मागण्या क्रमानेंच येतील आणि लॉर्ड मोर्ले यांच्यासारखे उदारमताचे कर्णधार स्टेटसेक्रेटरीच्या जागीं असल्यास याही मागण्या मंजूर होऊन राज्यव्यवस्थेत मध्यप्रांताला अपूर्व महत्त्वाचें स्थान प्राप्त होईल अशी आह्मांस आशा आहे.

परवाची खानेसुमारी.

यंदाचे सालीं झालेल्या खानेसुमारीचे बहुतेक नक्की ठोकळ आंकडे [illegible]रीनें प्रसिद्ध झाले आहेत. त्यांवरून आपल्या देशासंबंधानें पुष्कळ चांगली माहिती कळेत. पहिली खानेसुमारी १८८१ सालीं झाली; आणि तेव्हांपासून दर दहाव्या सालीं ती होत असते. नुकतीच झालेली चौथी खानेसुमारी होय. यंदाच्या खानेसुमारींत हिंदुस्थानची एकंदर लोकसंख्या ३१॥ कोट ठरली आहे. पैकीं २४४१७२३२१ ब्रिटिश अंमलाखालीं व सुमारें ७ लक्ष देशी संस्थानांत आहे. मागच्या ह्मणजे तिसऱ्या खानेसुमारीच्या वेळेपेक्षां शेंकडा ७ यः मानानें यंदाची संख्या वाढलेली आहे. १८८१ पासून आतांपर्यंत गेलेल्या तीस वर्षांत वाढीचें मान पाहिलें तर थोडेंसें अधिकच ह्मणजे शेंकडा ९ बसतें. तरी या अवधींत प्लेग आणि दुष्काळ यांनीं आमचे देशांत कायमचें बिऱ्हाड देऊन लोकांचा संहार करण्याचें काम अत्यंत निष्ठुरतेनें चालविलें होतें आणि या दोघांनीं मिळून जवळ जवळ दीड कोट माणसांचे बळी घेतले! इतकी प्रतिकूळ स्थिति असून हिंदुस्थानची लोकसंख्या वाढत आहे हें पाहून सर बी. फुलर सारखे आंग्लोइंडियनास चेष्टा करण्यास फावलें आहे आणि हिंदुस्थानांत एखाद्या स्त्रीकडे नुसतें पाहिल्यानें ती गर्भधारण करतें असल्या निर्लज्जपणाच्या चेष्टा सभ्य ह्मणविणाऱ्या आंग्लोइंडियन पत्रांतून निःशंकपणें येत आहेत. पण या त्यांच्या चेष्टेच्या विधानावरून काय निष्पन्न होतें हें ते एकवार तरी पाहतील काय? सृष्टीचा असा सार्वत्रिक नियम आहे कीं दारिद्र्य आणि उत्पत्तिशीलता यांची नेहमीं जोडी राहावयाची. यांपैकीं उत्पत्तिशीलता ज्या अर्थी आमच्या वांट्याला आलेली आहे हें आंग्लोइंडियन लेखक कबूल करतात, त्या अर्थी हिंदुस्थानचें दारिद्र्य ही त्या बरोबर त्यांना कबूल केलें पाहिजे.

शिक्षणपरिषद.

गेल्या फेब्रुवारींत अलाहाबाद येथें भरलेल्या शिक्षणपरिषदेच्या कामासंबंधाचे कागद सरकारी रीतीनें आतां प्रसिद्ध झाले आहेत त्यांवरून तेथें झालेल्या चर्चेचें साधारण स्वरूप कळण्यासारखें आहे. एकंदर सभेचें काम चार दिवसांत वाटलें गेलें होतें. पैकीं पहिल्या दिवशीं प्राथमिक शिक्षणावर चर्चा झाली; दोन प्रकारच्या प्राथमिक शाळा असाव्या; मोठालीं गांवें असतील तेथें उच्च दर्जाच्या व लहान खेडीं असतील तेथें हलक्या दर्जाच्या शाळा काढाव्या आणि मुख्यतः कमी दर्जाच्या प्राथमिक शाळा वाढविण्याकडे सरकारी अधिकाऱ्यांचें धोरण असावें असें ठरलें. जेथें ट्रेन्ड शिक्षक मिळण्यासारखे असतील तेथें सुधारलेल्या पद्धतीवर शिक्षण देण्यात यावें; विशेषतः गांवच्या नकाशाची माहिती मुलांना असावी. शहरांतल्या शाळा व खेड गांवांतल्या शाळा यांमध्यें शिक्षणक्रमांत फरक नसावा. दररोज चार तास तरी शाळा भरावी व एका शिक्षकाचे ताब्यांत ३० पासून ४० पर्यंत मुलें असावी. वर्षांत एकच इयत्ता शिकवावी. बोर्डाच्या शाळा सरकारी मदत घेणाऱ्या खाजगी शाळांपेक्षां बहुधा चांगल्या असतात तेव्हां होतां होईल तों बोर्डाच्या शाळांची संख्या वाढवावी. हें शक्य नसेल तेथें मदतीच्या खाजगी शाळांना उत्तेजन द्यावें, पण शुद्ध खाजगी शाळांना उत्तेजन देऊं नये. बोर्डस्कुलांतल्या ट्रेन्ड मास्तराचा पेगार कमींत कमी [illegible] रुपये असावा; त्याच्या ग्रेडी ठरवाव्या त्यांना पेनशन किंवा प्राव्हिडेंट फं[illegible] रकम द्यावी, ज्यांना ट्रेनिंगचें शिक्षण मि[illegible] नाहीं अशा शिक्षकाचा कमींत कमी [illegible] नियमानें ठरवूं नये. होतां होईल शाळेची इमारत भाड्यानें घेतलेली अस[illegible] स्वतःची इमारत असणें जरूरच असेल तर ती अगदीं साधी बांधावी. अशा इमा[illegible] पब्लिक वर्क्स खात्याकडून बांधविणें म[illegible] पडतें. सबब एज्युकेशन खात्याला जो[illegible] एक इंजिनियर नेमावा व त्याचे देखरे[illegible] खालीं या इमारती बांधाव्या. हें पहि[illegible] दिवसाचें काम झालें; दुसऱ्या दिवशीं औ[illegible]गिक शिक्षण हा विषय होता. त्या दि[illegible]शींच्या चर्चेंत असें ठरलें का कॉलेज[illegible] रेल्वे इंजिनियरचें काम शिकविण्यांत या[illegible] हायस्कूलचे अभ्यासक्रम वाढल्यावर त्यांत[illegible]च इंजिनियरिंग कॉलेजमध्यें विद्यार्थी घे[illegible] येतील. टेक्निकल कॉलेजांतल्या विद्यार्थ्यांन[illegible] रेल्वेंत उमेदवार ह्मणून घेण्याविषयीं शिफा[illegible]रस करण्यांत यावी. त्याचप्रमाणें दर्यावर्द[illegible] खात्यांतल्या कांहीं जागा हिंदी विद्यार्थ्यांन[illegible] प्रत्यक्ष कामाची माहिती होण्यासाठीं देण्या[illegible]ची त्या खात्याला शिफारस करावी. औद्योगिक रसायनविद्या शिकविण्यासाठीं बंगलोर येथें टाटांनीं काढलेलें शास्त्रीय विद्यालय सगळ्या हिंदुस्थानाला पुरणार नाहीं. सबब प्रांतोप्रांतीं तेथील उद्योगांना लागणारी रसायनविषयक माहिती पुरविणारी संस्था असावी. तिसऱ्या दिवशीं नीति आणि धर्म यांचें शिक्षण हा चर्चेचा विषय होता. या चर्चेत एकमत झालें नाहीं. येवढें मात्र ठरलें कीं मुसलमानी धर्माचें शिक्षण आणि नीतिशिक्षण यांची ताटातूट करतां येत नाहीं, आणि मुसलमानी धर्माचें शिक्षण द्यावयाचें ह्मणजे तें जुन्या पद्धतीनेंच दिलें पाहिजे. चौथे दिवशीं हायस्कुलांतल्या शिक्षणक्रमावर चर्चा होऊन असें ठरलें कीं स्कूलफायनलच्या हल्लींचा शिक्षणक्रम बरा आहे; पण शिक्षकांत सुधारणा व्हावयास पाहिजे आहे आणि त्यासाठीं सरकारी मदतीची जरूर आहे.

कृषिपराशर—अपूर्वग्रंथ.

संस्कृत ग्रंथभांडार केवढें ही मोठें असले तरी त्यांत शेतकीसारख्या विषयावर ग्रंथ नाहींत आणि या बाबतींत त्या वाङ्मयानें खालींच पहावयास पाहिजे असें कित्येक इंग्रज पंडित ह्मणत आले आहेत. पण अलीकडे 'कृषिपराशर' नांवाचा संस्कृत ग्रंथ उपलब्ध झाला आहे तो वरील विधानाची असत्यता स्पष्टपणें दाखविणारा आहे. जमिनीच्या परीक्षेपासून तो धान्य कोठारांत साठवून ठेवीपर्यंत ज्या निरनिराळ्या गोष्टी शेतकऱ्याला कराव्या लागतात त्यांचें सांगोपांग विवेचन कृषिपराशर ग्रंथांत आहे असें सांगितलें तर केवढें आश्चर्य वाटेल! 'उत्तम शेती, मध्यम व्यापार, नीच नौकरी धंदा' अशी आपल्यांत ह्मण आहे. हिच्या सारखेंच असें एक वाक्य सदर ग्रंथांत आढळतें तें असें:—'वाणिज्ये वसते लक्ष्मीः तदर्धं कृषिकर्मणि तदर्धं राजसेवायाम्' आमच्या मराठी ह्मणी पेक्षां ही या संस्कृत वाक्यांत अनुभवाची सत्यता विशेष आहे हें सांगावयास नकोच. या अपूर्व ग्रंथाचें शोधन होऊन त्यांतलें रहस्य लोकांस कळविण्याचें महत्कार्य कोणी करील तर त्याचे देशावर अगणित उपकार होतील.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामानः— उष्णतेचें मान ११२ अंशावर जात चाललें असून उन्हाची प्रखरता होत तीव्रतर आहे. उष्ण वारे पुष्कळदां सुटतात आणि त्यामुळें रात्रौ देखील पुरेसा थंडावा वाटत नाहीं. उन्हाळ्यातले ताप, गोंवर, देवी वगैरे आजार वाढले आहेत

उन्हाळ्याची सुट्टी:— दिवाणी कोर्टाला १९ मे पासून १ महिन्याची रजा देतात पण ही रजा देण्याचा वास्तविक हेतु कसा निष्फळ होतो हें शिकण्या साठीं आमच्या डोळे बांधलेल्या हायकोर्टानें विद्याखात्याचे डायरेक्टराकडे कांहीं दिवस छात्रपणा प - करला पाहिजे.

वीरशैव परिषद— वऱ्हाड व नागपूर मिळून ही वीरशैव मंडळी ५० हजारावर आहे. त्यांची १ ली परिषद् वाढोळा येथें गुदस्ता भरली होती. यंदाची बैठक उमरावती येथें होणार असून तिच्या तारखा जून १, २ व ३ अशा ठरल्या आहेत. अध्यक्षस्थान धामणगांव तालुका मलकापूर येथील प्रसिद्ध साहु रा. रा. देवबा आप्पा तोतारामआप्पा मेव हे स्वीकारणार आहेत. १ ले दिवशीं 'शिक्षण परिषद्' ह्मणून उप- सभा भरणार असून नामदार लखमगौडा बसवप्रभु सरदेसाई वंटमुरीकर, सरदार व ब्यारिस्टर हे तिचें काम चालवितील. सामाजिक सुधारणा, जातिमत्सर, धर्मगुरूंचीं कर्तव्यें, धार्मिक शिक्षण, व इतिहासप्रसिद्ध पुरुष अशा पांच विषयांवर व्याख्यानें होतील. या समारंभानें वीरशैव मंडळीची चांगली प्रगति होईल असा आह्मांस भरंवसा आहे.

रा. रा. विठूजी नारायण गालफाडे, पेनशनर तहशीलदार, तालुका व जिल्हा बोर्डचे सभासद आकोला, यांनीं राजीनामा दिल्या कारणामुळें रा. रा. विनायक कृष्ण राजवाडे बी. ए. एल. एल. बी. वकील, आकोला यांची नेमणूक त्या सभासदाच्या जागीं करण्यांत आली आहे. या नवरीत, बुद्धिमान व सार्वजनिक देशभक्ताच्या नेमणुकीनें बोर्डाला चांगला लाभ होईल असा आह्मास भरंवसा आहे.

लेफ०कर्नल मॉडसी साहेब डिपुटी कमिशनर, उमरावती यास येत्या २९ वे तारखे पासून १ वर्षाची फर्लो रजा मिळाली आहे.

आणि रा. रा. रुस्तुमजी फर्दुनजी यास उमरावतीस डिपुटी कमिशनर नेमण्यांत आलें.

लेफ०कर्नल बुकानन सिव्हील सर्जन उमरावती यास नागपुरास बदलून तेथें लेफ०कर्नल बनातवाला यास सिव्हील सर्जन नेमण्यांत आलें.

रा. रा. रामचंद्र नारायण साठे तहशीलदार, दारव्हा यांस २ महिन्यांची हक्काची रजा मिळाली.

आणि त्या रजेंत रा. रा. यशवंत गणेश बैसाळकर सुपरिंटेंडंट ल्यांड रिकार्ड उमरावती यांस दारव्ह्यास आफि० तहशीलदार नेमलें.

मुनसिपल प्रेसिडेंट बिन-सरकारी सभासद पाहिजे असा नामदार चीफ कमिशनर यांचा अभिप्राय आहे आणि त्याला अनुसरून लवकरच आकोल्याचे पहिले मुनसिपल प्रेसिडेंट खानसाहेब अमानखा सिलामखा आनररी मजिस्ट्रेट हे निवडून येतील असा अंदाजा आहे. मुसलमान बंधु सार्वजनिक कार्यासाठीं पुढें पुढें येत आहेत ही आनंदाची गोष्ट होय.

अह्मास लिहिण्यास फारच दुःख वाटतें कीं आकोटचे लोकप्रिय तरुण तहशीलदार रा. रा. रतनजी आरदेसर चिनाय बी. ए. यांचे गेल्या गुरुवारीं आकोट येथें देवाज्ञा झाली. आकस्मिक मरणाचें कारणा असें झालें कीं ते दवऱ्यावर फिरत असतांना त्यांना उन्हाची लू लागली आणि तीन चार दिवसांच्या औषधोपचारांचा उपयोग न होतां त्यांचा अंत झाला. हे गृहस्थ अत्यंत सरळ, सुविचारी व कार्यदक्ष असत. सरकाराला इतका सालिक अंमलदार व प्रजेला इतका कल्याणकारी तहशीलदार क्वचितच भेटतो! पांच महिन्यात याचा विवाह व्हावयाचा होता. पण मनुष्याचा संकल्प कालापुढें कितीसा टिकणार बरें! असा सुपुत्र ऐन उमेदींत मृत व्हावा पण हें वृद्ध पित्याचें दुर्भाग्य होय. या ईश्वर खानबहादूर आरदेसर साहेब यांस धैर्य व शांति देण्यास समर्थ आहे.

नोटिशीचें उत्तर

गंगाभागीर्थी बाईसाहेब ब. नर्मदाबाई भ्रतार केवलचंद व गं. माधबाई रुखमाबाई भ्रतार ताराचंद आगरवाले उमयता राहणार वडनेर भोलजी ता० मलकापूर

यांसः—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुमची वऱ्हाडसमाचारांतून आहात ता० १ मेच्या अंकांतून नोटीस दिली ती पावली. तुम्ही ता० २७-४-११ इ. पासून आह्मास मुखत्यारपणावरून रद्द केलें फार आनंद झाला यापुढें मुखत्यार नात्यानें आपणाविषयीं कोणतेंच काम करणार नाहीं व तुह्मी लिहिलें कीं नंबर २ चे मुखत्यारानीं आमचे खात्याचा हिशेब दाखवून ९१८॥= निघत असल्याचें कबूल केलें व सर्व कागदपत्रासमेत रुपये देतों असें पंचासमक्ष बोलला असें आपण लिहिलें तर आपणापाशीं आह्मी कागदपत्र व रुपयाविषयीं मुळींच बोललों नाहीं. कारण माझे जवळ तुमचे कागदपत्र किंवा रुपये अगर दुसरी कोणतेही प्रकारची जोखीम माझे जवळ नाहीं. नंबर १ च्या मुखत्यारा जवळ फक्त चालू सालचे शेतीलागवणीचे भाडेपट्टे शिवाय दुसरे कोणतेही प्रकारचे कागदपत्र नाहींत. तसेंच तुमचे शिल्लक रुपये अगर तुमचे मालकीची कोणतीही वस्तु नाहीं व तुमच दुकानावर ७।८ वर्षांपासून जमा खर्च मुळींच नाहीं व सेतीची रकम व गुराढोराची व मालाची रकम तुह्मी खुद जातीनें विकून वसूल करीत होते. व खर्चही आपले मनाप्रमाणें करितात. व तुमचे कागदपत्र तुमचे जवळच असतात व आहेत. नंबर २ चे मुखत्यारांनीं तुमचेवर दिवाणी कोर्टांत दावा केला. सबब तुह्मी आमचेवर बोजा घालण्याबद्दल कांहीं तरी खोटी नोटीस दिली आहे. याशिवाय आमचे तुमचेकडे नोकरीचा पगार घेणें आहे. तो नोटीस पावल्यापासून पंधरा दिवसांचे आंत देऊन पावती घेऊन जावी. असें न केल्यास तुमचेवर दावा आणला जाईल व तुमची रकम आमचे जवळ जर शिल्लक असती तर तुह्मी आपली इस्टेट गहाण, खरेदी देऊन कर्ज काढलें नसतें व तुह्मी लिहिलें कीं नांदुरे मुक्कामीं पंचासमक्ष नंबर २ चा मुखत्यार रुपये व कागदपत्र देण्यास तयार होता. तर कोणते पंचासमक्ष मीं असें कबूल केलें त्या पंचासमेत तुह्मी खामगांव मुक्कामीं मे० पिंपळकर वकील व भडग वकील व प्रेमसुखदासमंजी सेट यांचे समोर सांगितल्याप्रमाणें प्रतिज्ञा करावी ह्मणजे आह्मी कबूल करूं सदरहू पंचासमेत आपण खामगांव मुक्कामीं कोणत दिवशीं हजर रहाल तो दिवस नोटिशीनें कळवावा ह्मणजे आह्मीही हजर राहू कळावें ता० ५ मे० स० १९११ इ०

सह्या

१ नथमल हिरालाल दस्तुर खुद्द.

१ जानकीलाल भादरमल द. खु.

नो० नं० १७६

नोटीस

नोटीस बेशमी गवळाजी वल्लद मारुती बावसकार रा० पिंपरी जैनपूर ता० जळगांव

यास

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येत आहे कीं मजी बायको नांवें काशी मर्द गणपत इजला तुह्मी सरासरी ६ महिने झाले घेऊन गेले. व तुह्मी मजला १५ दिवसांचे आत आणून पोहोंचविण्याचे कबूल केलें त्यानंतर मीही तुह्मा कडेस ४-५ वेळां नेण्याला आलों असतां तुह्मी तिजला छपवून ठेविलें व ती जातांना सर्व अंगावर असलेल्या डागिन्यांची यादी, गुंडवाळ्यांचा जोड १ तोळे ४० अजमासें किमत रु० ३० दंडवाळ्यांचा जोड तोळे २० अजमासें किंमत १५ कंड हातांतील तोळे १६ अजमासें किंमत रु० १२ सोन्याच्या बाळ्या वजन तोळा १ किमत रु० २४ नथ तोळा १ किंमत रु० २४ पाय जीबाचा जोड १ तोळे ३० किंमत रु० २२॥ तोड्याचा जोड १ तोळे ८० किंमत रु० ३० मुरक्या सोन्याच्या तोळास १ किंमत रु० २४ गोफ तोळे १० किंमत रु० ७॥ कंठी तोळे १० किंमत रु० ७॥ येणें प्रमाणे अंगावर असलेले डागिने एकंदर किंमत रु० १९६॥ चे आहेत. त्यासह तुम्ही ही नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसांचे आंत आणून घालावें न आणील्यास तुमचेवर रीतीप्रमाणें दावा करून तिजला कोर्टा मार्फत डागिन्यासह ताब्यांत घेतलें जाईल या नोटीसीचा खर्च वगैरे तुह्मास द्यावा लागेल तुह्मी मजवर अन्नवस्त्रा संबंधानें खर्च मागितल्यास मुळींच जबाबदार नाहीं ही नोटीस दिली ता० २७-४-११

सही

गणपत वल्लद तुकाराम रा० कुरुळी ता० आकोट नि० खु० हातची

नो. नं. १७७

नोटीस

तीर्थस्वरूप रा. रा. दिनकर रंगराव देशपांडे बाळापूरकर राहणार आकोला

यांसः....

खालीं सही करणार यांजकडून कळविण्यांत येतें कीं तुमच्या समाइक कुटुम्बाचे कर्ते रा. रा. राजेश्वरराव रंगराव हे अडगांव जहागिरीचे वहिवाटदार होते आणि त्याच्याकडे त्या जहागिरींतील आमच्या हिश्याची रक्कम ११ वर्षांची येणें राहिली आहे. तिच्या बद्दल आह्मी तगादा केला तर त्यानीं असा निकाल केला कीं आमच्याकडून दरसाल देशपांडेपणाच्या लवाजम्याची जी रक्कम तुह्माला द्यावयाची असते ती रक्कम सालोसाल आह्मी जहागिरी संबंधानें येणं असलेल्या रकमेची फेड होईपर्यंत त्या रकमेकडे वळती घेत जावी. ती ही गोष्ट गुदस्ता ५।५।१० रोजीं घडली आणि त्याच दिवशीं आह्मी तुह्माला देणें असलेली १९०९।१० सालची लवाजम्याची रक्कम रुपये ३२१ आ. ० १॥ पै हा जहागिरी संबंधानें येणं असलेल्या रकमेच्या फेडीकडे वसूलांत जमा करून घेतली. आणि लवाजम्याच्या तुमच्या हिश्या मधील निम्मेचे मालक रा. रा. श्रीनिवास अच्युत देशपांडे यांस त्याची निम्मी रक्कम रुपये ३२१ आ. ० १॥ पै कै. राजेश्वरराव यांच्या सल्ल्यानें त्यांच्या समक्ष देऊन टाकली.

ता. १।५।११ रोजीं तुमचेतर्फे मुखत्यार रा. रा. कृष्णराव दिनकरराव देशपांडे यांच्या ह्मणण्या वरून त्यांच्या समक्षच लवाजम्याच्या तुमच्या हिश्यामधील निम्मेचे मालक रा. रा. श्रीनिवास अच्युतराव देशपांडे यांस बाळापूर मुक्कामीं आमचे घरीं रुपये १२६ आणे ३ पै ४ देऊन त्यांची पावती घेतली. ता. ५।५।१० रोजीं तुमची लवाजम्याची रक्कम जहागिरी संबंधाच्या तुह्माकडून येणें असलेल्या रकमेकडे घ्यावयाचा ठराव झाला आणि त्यानंतर पुढें मौजे गव्हाण येथील लवाजमा मिळण्या विषयीं हुकूम झाला ह्मणून त्या गांवापुरती तुमच्या हिश्याची रक्कम २१८९ कै. राजेश्वरराव यानी २७।८।१० रोजीं घेतली.

कै. राजेश्वरराव यांनीं केलेल्या निकाल अन्वयें १९१०।११ ची रक्कम आह्मी जहागिरी संबंधाच्या जुन्या येणें असलेल्या रकमेकडे वळती घेऊं लागलें तर तुमच्या मुखत्यारानीं हरकत घेतली. त्यांस हरकत घेऊं नये ह्मणून तुह्मी हुकूम देऊन रीतीप्रमाणें पावती देण्यास ताकीद द्यावी असें न केल्यास आणि तुह्मी सरकारदरबारात फिर्याद वगैरे केल्यास त्याबद्दल आह्मी जबाबदार नाहीं. मौजे गव्हाण येथील लवाजम्याची रक्कम रुपये २ आणे ७ पै २॥ हा ५।३।१० रोजींच्या ठरावात सामील नाहीं ह्मणून ती आह्मी देण्यास तयार आहों. तर ती रक्कम ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांच्या आंत घेऊन जावी; आणि रीतीप्रमाणें पावती द्यावी कळावें. तारीख २।५।११ इ०

सही

रघुपत व्यंकटेश देशपांडे ब्राह्मण.

दस्तुर खुद्द.

नो० नं० १७६

सुख संचारक कंपनी मथुरा यांचीं तयार केलेलीं व सरकारांतून रजिष्टर झालेलीं औषधें, जीं वीस वर्षापासून लोकांत अनुभविलीं आहेत.

सुधासिंधु

हें कफ, खोकला, दमा, थंडीचा ताप, पटकी, शूळ, संग्रहणी, अतिसार, पोटांत दुखणें, वांत्या, मळमळणें, हात पाय व कंबर दुखणें, मुलांचे हिरवे पिवळे जुलाब, डांग्या खोकला, दूध ओकून टाकणें इत्यादींवर स्वादिष्ट व सुवासिक औषध आहे. किमत प्रत्येक बाटलीस ०८ आणे.

[illegible] केसरी

गजकरणास समूळ नाहींसें करणारें हेंच फक्त एक पवित्र औषध आहे. कांहीं मुद्दां जळण अथवा आग होत नाहीं. यासच जर दारू अथवा लिंबाचे अर्कांत मिळविलें तर २ बाटल्या अर्क तयार होतो. किंमत प्रत्येक बाटलीस ०४ आणे. १२ बाटल्या एकदम मागविल्यानें त्यांस एजंट समजून नोटिशी, हँडबिलें वगैरे फुकट पाठविलीं जातात, व कमिशनही दिलें जातें. चालू सालचें पंचांगही फुकट मिळतें.

मागविण्याचा पत्ता:—
पंडित क्षेत्रपाल शर्मा मालक,
नं. १९९ सुख संचारक कंपनी, मथुरा.

गुण न आल्यास पैसे परत !

ठिकठिकाणीं एजंट पाहिजेत ! !
इच्छितांनीं पत्रव्यवहार करावा.

॥ ॐनमो श्रीवीतरागाय ॥

स्वदेशी अमृताचा नवीन शोध.

जायफळार्कमधु.

प्राचीनकाळच्या एका जुन्या लेखावरून वरील औषधाचा शोध अत्यंत कष्टानें लागल आहे. कर्नाटक प्रांतांतील कप्पतगुड्ड नांवाच्या वनस्पतीप्रसिद्ध पर्वतांत कांहीं वैद्यमंडळीच्या शोधानें ही वनस्पती ह्मणजे झाडपाल क्वचित् क्वचित् मिळाली आहे या वनस्पतींच्या रसांत जायफळाचा रसार्क मिश्र करून हा "जायफळार्कमधु" यंत्र साह्यानें तयार केला आहे. हा मधु किंचित् पातळ असून खाण्यास अमृताप्रमाणें गोड व सुवासिक आहे. हा मधु खात गेल्यास प्राप्त होणारे गुण सदरहू जुन्या ग्रंथांत लिहिले आहेत ते फार वेळ टिकणारी काम स्थिती अनुभवास येते. हा मधु खाल्यानंतर एक दोन दिवसातच गुणांश समजूं लागतो जननेंद्रियांतील गेलेली शक्ती पहिल्यापेक्षर अंशमानोंन अधिक वाढते. शरीरपिंड मजबूत आणि कांतीयुक्त होतो रहे, गाल व शरीरावयव मांसल होतात. क्षयानें अगर कोणत्याही रोगानें मनुष्यास आलेला प्रेतवत् कळा तीस दिवसांत जाऊन अंगावरील सर्व शिरा भरतात व मनुष्य रक्तमांसानें भर, शौचास साफ होऊन भूक चांगली कडकडून लागते हा दाखला पहिले दिवशींच पडतो. एका सप्तकांतच शरिराचें वजन वाढूं लागतें. पर्मा व गर्मी यांनीं दूषित झालेलें शरीर निर्दोष होतें. मदोन्मत्तता येते या औषधास पथ्य नाहीं कामविकार द्विगुणित होतो. नवा रोग असल्यास १० दिवस पुरणाऱ्या एका बाटलीनें गुण येतो. जुना रोग असल्यास ३ बाटल्यांनीं गुण येतो १ बाटलीची किंमत १ रुपया. दोन बाटल्यांस १०१४, तीन बाटल्यांस २०१० दोन अगर तीन बाटल्या एकाच पार्सलांत भरून पाठवूं; ह्मणजे टपालखर्च जास्त पडणार नाहीं. टपाल खर्च वेगळा पडेल. कार्ड पाठवून आर्डर दिल्यास व्हो० पी०नें पाठवूं.

पत्ता:—सेक्रेटरी मेसर्स.
एम्. जी. आर.
नो. नं. ड ९३. श्रीजिनेंद्रप्रासादिक कंपनी
हेड ऑफिस पोष्ट निपाणी. जि. बेळगांव

सूचना:—कोणताही माल गुणकारी ठरला ह्मणजे जिकडे तिकडे त्याची नक्कल सुरूं होते. परंतु नांवाप्रमाणें गुणास पात्र होत नाहीं. आमचे येथें नकली औषधाचे कारखानेदार नुकतेच डोकें वर करूं लागले आहेत तरी आमच्या ग्राहकांनीं आमचा ट्रेडमार्क व सीलबंद तपासून घेणें.

आह्माला विचारूं नका,

तर आमचे सुधारलेले लोखंडी नांगर ज्यांनीं वापरले त्यांना विचारा ह्मणजे आमचे लोखंडी नांगर चांगले असल्याबद्दल तुमची खात्री होईल. तेवढ्यानें ही तुमचें समाधान होत नसल्यास आपण स्वतः आमच्या कारखान्यास या ह्मणजे—आह्मी नांगर चालवून आपली खात्री करून देतों. नंबर दहाच्या नांगराची किंमत आडतीस रुपये आहे. पाहिजे तर आमचे कडून मागवा अगर आमचे कुल आडते रा. लक्ष्मण विनायक टिकेकर सोलापूर, यांजकडून मागणी करा.

ता० १७।३।११

किर्लोस्कर बंधु.
किर्लोस्कर वाडी.
नो. नं १२८ पोष्ट कुंडल (सातारा.)

अशी संधी पुन्हां येणार नाहीं.

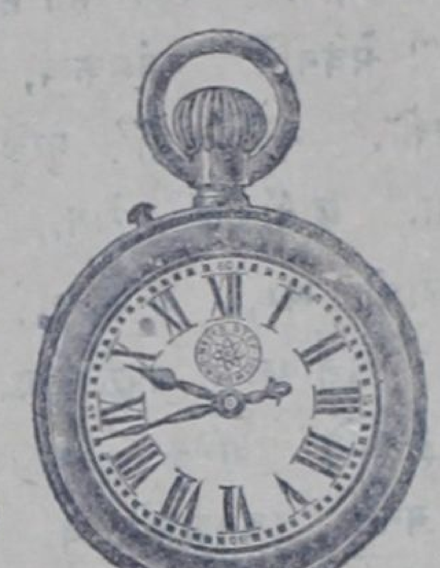

पोष्टखर्च माफ — दर एकाची किंमत ३।

जंटलमन इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम.

नांवचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ३। ठेविली आहे; पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळा सोबत कांच, कमान, पेटी, गोफ, इतकें सामान फुकट मिळेल. अशी अमुल्य संधी पुन्हां येणार नाहीं. व्ही. पी. नें मागवा.

मिळण्याचा पत्ता:—खोजा वल्लीभाई इस्माल
मुक्काम वर्धा. [मध्यप्रांत] WARDA.
नो. नं. ४

चिरकालचा खरा लाभ कोणता ?
पैसा व ज्ञान ज्या योगानें मिळेल तो !
महाराज ! ह्या दोन्ही गोष्टी

कलाशिक्षण

वार्षिक वर्गणी ट. ह. स ह रु. १॥ — नमुना अंकास ०३ आ.

नांवाच्या विविध हुन्नर, शास्त्रीयज्ञान, व्यापार, शेतकी, व इतर शेंकडो विषयांची माहिती शिकविणाऱ्यास वर्गणीदार व्हा. मराठी भाषेंत हें असें एकच पुस्तक आहे. वर्गणी रु. १॥ खरी पण चालू मार्च अखेर आश्रय देणारास रु. १। पडेल. कारागिरांस, विद्यार्थ्यांस तर हें पुस्तक अवश्य हवें शिवाय ग्राहकांस हिप्नॉटिझम [Hypnotism] उर्फ अमेरिकन वशीकरणविद्या—जिनें दुसऱ्यास निद्रा मोहन, आरोग्यहरण व धनप्राप्ति करतां येते; ती रु. २५ फीची तूर्त रु. ११ त शिकवूं. पैकीं १ रु. प्रथम सही बरोबर पाठवावा. बाकीची व्ही. पी. येईल.

ह्या शिवाय नानाप्रकारच्या पोट भरण्याच्या युक्त्या, औषधी, मंत्रतंत्रक्रिया, जडीबुटी, गुप्त प्रयोगाची माहिती वाजवी फी घेऊन शिकवूं. सर्व पत्रव्यवहार गुप्त राखला जातो,

व्यवस्थापक—कलाशिक्षण, कार्यालय
ना. नं. ९ बडादें.

विलक्षण नयन रुक्कुठार.

विलक्षण नयन रुक्कुठार — ह्या अप्रतिम औषधापासून डोळ्याचे साधारण विकार—खुपऱ्या, लाली, ठणका, पाणी गळणें, कांडू, भूर, फुल इ० जोरदार व जुनाट रोग त्वरित बरे होतात. दृष्टी तीव्र होऊन शांत रहाते; शिवाय जागरणानें, उन्हांत फिरल्यानें अग्नितापानें, उपदंशविकारानें, अतिवाचनानें, कडकीनें इ. अनेक कारणांनीं डोळे बिघडतात ह्यावरही हें अप्रतिम गुणकारी असून लहान मुलांसही हें अत्यंत उपयोगी आहे. हें डोळ्यांत घातल्यानें ठणका वगैरे न लागतां डोळ्यांस थंडावा येऊन मस्तकासही शांतता येते. सदर औषधाचे सकाळीं पांच व सायंकाळीं पांच प्रमाणें थेंब घालणें. साधारण विकारास एक कुपी पुरेल. बरेच दिवसांचा विकार असल्यास तीन कुप्या लागतील; सोबत औषध घालणें कारतां कांचेची नळी फुकट मिळेल, एक कुपीची किं. १ एक रुपया. तीन कुप्या एकदम घेणारास टपाल व व्ही. पी. खर्च माफ.- एकदम १२ कुप्या घेणारास टपाल खर्च न पडतां दहा रुपयांत मिळतील.

जी. पी. कंपनीची उत्तम निळिकाळी शाई ०६ आण्याची घेणारास पुढील सालची डायरी बक्षीस मिळेल. आमचेकडे शालोपयोगी मराठी व इंग्रजी पुस्तकें व हरएक प्रकारचा स्टेशनरी माल फारच माफक दरानें मिळेल. विशेष माहिती खालील पत्त्यावर,

जी. एन. घारपुरे. पोष्ट- अलिबाग.

नोटीस

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसबीरो सहित चारो भाग तथा पांचो अंग सचित्र कोख शास्त्र.

अपनी हमसे मंगावो घोकेसे बचो स्त्री पुरुषोंके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व दुती कुलटा, पतिव्रता, व्यभिचारणी आदिकी पेहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार समय सहवास स्थान कथा, वैश्यातिथ, कामस्थान सोलासगार, बत्तीसोआभूषण, बत्तरअदिवमधान पुत्रइष्टीकर्म, नपुंसकविद्या, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोकी चिकित्सा औषधि, पशुभाषा जाननेकी रीति, मंत्रतंत्र, यंत्र, वशीकरण मुद्रा विद्या आदि अमुल्य विषयका भंडार किंमत रु० १

पं० गंगाप्रसाद इंजीनियर शहापडा
नो० नं० ७७ अलीगड सिटी.

जाहिरात

वर्षफल—प्रत्येक महिन्याचे फलासह लाभालाभ सुखदुःख कळतें. फी. ३ रुपये वर्ग २ चे २ रुपये. खर्च ०= जन्मकाल, जन्म अथवा चालू नांव कळवावें.

पत्ता— मा० गो० पंडित,
० व पो० लोणखेड प. खानदेश.

आर्यवैनौषधालय मुर्डी.

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हर्नर जनरल याजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन सार्जी अ. स. डॉ. विश्राम रामजी घोले यांनीं आमचीं औषधे बारिक हर्ल्डी वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत त्याहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगावर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आह्मास दिलें आहे. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आमच्या अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यास कदाचित आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांचे आरोग्यार्थ आणखी एखाद औषध घ्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजविनी

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टीक, वीर्यस्तंबक,
रक्तशोधक; मनोत्साहक कांति व बुद्धीवर्धक सुवर्ण माक्षीक
मौक्तिक कस्तुरी व अनेक वनस्पती मिश्र

अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जी धातु ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त हातें ती दोषी असेल तर शरीरांत नानाप्रकारचे रागरूपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारीरीक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच मिळणार नाहीं. करितां धातू शुद्ध व पुष्ट होण्यास या गुटीका प्रत्येक वर्षीं पाहिजे या दिवसांत एकदा तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोगरहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें याच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य इतर धातुपात उन्हाळे इंद्रियशिथिलता, कडकी. गर्मीसंबंधीं मुरलेले विकोप मुत्रसंकोच, धातुचा पातळपणा, स्त्रियाची धुपणी, छातींतील रोग, सठ पाय श्रमांग. व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पंडूरोग मुलाची खर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य मस्तकशूळ, मुळव्याध. वातरोग, निद्रानाश पित्तावर. बाळंतरोग, मधुमेह सुनाट परमा, मुष्ठमैथूननें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबूत व सत्तेज बनतें. पचनशक्ती व स्मरणशक्ती भरपूर वाढून धातू रक्त याची शुद्ध वृद्धी, वीर्यस्तंभ व भरपूर कामोद्दिपक होते व मनास उत्साह देतात. दुध व जडान्न पचूं लागते त्यांत उपयुक्त वनस्पतीचें मिश्रण गुणकारक आहेत करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें मिळालीं आहेत आणि मिळतात. पथ्य सेवनाची मुळींच गरज नसून स्त्रिया, पुरुष, व मुलें यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीही घेणारास टपालखर्च माफ आहे ४ रुपयांचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपानखर्च सोबत लिहा व्ही. पी. नें खालील पत्यावर मिळतील.

दरः—एकदम ३१ गो० १ रु०, ७१ गो० २ रु० ११५ गो० ३ रु० १२१ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० ९ रु०

२ अपूर्व नेत्रांजनः—यानें वडस. साहर, फुल, खुपऱ्या. बिंदु, कांच इत्यादि नेत्राचे सर्व विकार त्वरीत बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार राहते. या रोगांस अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रणः—कोणताही नवा जुना परमा व अनुपम दहा तिडीक मुत्राची लाली, संकोच पुस्त्राव, रक्तस्त्राव, इत्यादि विकार पथ्य नसता सात दिवसांत जातात तिडिक एका घटकेंत जाते असें रामबाण औषध कोठें दिसत नाहीं. बा० किं० १॥ मार बाटलीस रु० २

४ दंतबलवर्धक पूडः—दंत संबधीं सर्व विकार उत्तम बरे होतात.

५ विंचूचें विषः—औषध लावतांच उतरतें मुळ्या ३ तो० ८ आणे

६ गजकर्णः—खरूज, नायटे वगैरे सर्व विकार ३ दिवसांत जातात ह. ६ आणे

७ सर्व हिमज्वरः—औषध घेतांच कशाहि प्रकारचे ज्वर असले तरी ते औषध घेतांच जाऊन पुनः उलटत नाहींत. १२ पुड्या १ रु०

८ प्लेगावर रामबाण औषधः—आजपर्यंत आमचे औषधानें हजारो लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरूं होतांच सर्वांनीं संग्रहीं तापावर गोळ्या, गाठीस मलम, वात चढू नये म्हणून वातावर मात्रा ठेवून याचा एकवार अनुभव घ्यावा गुणाबद्दल खात्री पटेलच, परोपकारार्थ माफक किं० २ आणे ख० शि०

९ सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं औषधांत अपाय कारक पदार्थ अगदीं नसून पूर्ण खात्रीचे असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें आहेत. याशिवाय मोठमोठ्या रोगांवर अनेक औषध ग्रंथोक्त रसायनें, भस्म शाक, गुटीका, आसवे, तेलें, सुगंधी अत्तरें माफक दरानें मिळतात. अनुपान खर्ची सोबत टपाल खर्च वेगळा पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं प्रकृतीचें मान कळविल्यास रोगाची निदान चिकीत्सा कळवूं.

अत्यतं आगत्याची सुचना.

हल्लीं वर्तमान पत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरूं असून प्रत्येक जाहिरात सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पाहात आहे. आपला समाज निरुद्योगी आळशी बनल्यामुळें एकदा जो धंदा सुरू केला त्याचेंच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून वाटेल त्यानें करावी आमचे जाहितीस कोकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ. प्रांतांत ऊत आला असून आमच्या आंजिले वगैरे गावांतुन तो पुणावस्थेंत येऊन आणखीही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक याची आह्मास निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं. इंग्रजी राज्यांत आपली थोरवी गाण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे आह्मास ग्राहकांस पुसविणें हच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १९।२० वर्षे अव्याहत सुरूं असून ज्यांच्या औषधास झाले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें, ज्यांच्या औषधींनें कोल्यावधी ग्राहक रोग मुक्त झाले व नित्य होत आहेत त्यांचींच औषधीं नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करता अशाच प्रकारे कायम राहून हा सार्वजानिक व कल्याण करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आज पर्यंत आमचे खटपटीनें यशहि बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं, रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तींच सर्वांनीं वापरावी, एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातींशीं आमचा बिलकूल संबंध नाहीं, हें लक्षांत ठेऊन औषधें मागणें तीं खालील पत्यावर बिनचूक मागवावी ह्मणजे खरीं गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य येईल- मं. १

नो. नं. २४ कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः—मुर्डी ता. दापोली जि० रत्नागिरी.

Oriental Government security LIFE ASSURANCE COMPANY

LIMITED

ESTABLISHED IN 1874.

HEAD OFFICE—BOMBAY

CHIEF AGNCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH

HEAD—QUARTERS— NAGPUR.

FUNDS Exceed three crores and Seventy Five Lakhs

CLAIMS PAID FOR OVER THREE CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, professional men, Tradesmen and others by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, create fund equivalent to the savings of many years.

No mān can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application—

R. Paterson,
Berar manager,

M. DESOUZA,
CHIEF AGENT,
N. 25 Nagpur

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

Registered No. N. 4

Berar Samachar.

वर्ष ४५] आकोला—सोमवार तारीख १५ माहे मे सन १९११ इ० [अंक १९

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटिशींचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सुचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील यापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या रुरीवर ठेवी ठवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल-

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमाच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्या पैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपये याप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारांवरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक } G. A. Phillips.
आकोला ९।९।०९ } एजंट
नं १

जाहिरात

सर्व ज्ञानाहितेच्छु विद्वान व भक्तजनांस कळविण्यांत येतें कीं वऱ्हाड ऊर्फ वैदर्भांत श्री देवनाथ महाराज संत होऊन गेले. त्यांची पुष्कळांनां माहिती आहेच व त्यांचे शिष्यांपैकीं पट्ट शिष्य श्री दयाळनाथ महाराज झाले. त्या दोघांनीं आपली उज्वलीत कीर्ति आपल्या पश्चांत सर्व जनांस सन्मार्ग लावण्यासाठीं कविता, पदें, कटाव, अभंग वगैरे रूपीं बोधामृत ठेवून गेले. त्यापैकीं थोडासा उपलब्ध झालेला भाग कै. रा. वा. दा. ओक यांनीं थोडे दिवसांपूर्वी प्रसिद्ध केला परंतु हल्लीं राहिलेल्या पैकीं बराच भाग (सुमारें २९०—३०० पदें वगैरे) उपलब्ध झाला आहे. तो भाग आह्मी पुस्तक रूपानें लोकांपुढें मांडणार आहोंत.

२ या शिवाय आणखी कांहीं संत मंडळी वैदर्भांत होऊन गेली. त्यांचा हि सद्बोध व पदें वगैरे उपलब्ध झालीं आहेत. तेही एका मागून एक अशा पुस्तक क्रमानें व द्रव्य मदतीच्या आधारें मांडण्याचा विचार आहे. या विचारास यश देणारा श्री भगवान समर्थ आहे.

३ कविता, पदें, कटाव, अभंग वगैरे काव्यें होता होईल तोंपर्यंत लवकर छापून प्रसिद्ध करण्याची खटपट चालू आहे. पुस्तकाची किंमत फार माफक ठेविली जाईल. यावर नफा मिळविण्याचा मुळींच हेतू नाहीं. अगाऊ वर्गणीदार होऊं इच्छिणारांनीं आह्मांकडे आपलें पूर्ण नांव व स्पष्ट पत्ता कळववा ह्मणजे त्यांचीं नांवें रजिष्टरांत नोंदविलीं जातील आणि पुस्तकें छापून तयार झाल्या बरोबर व्ही. पी. पी. नें पाठविण्यास ठीक होईल.

४ श्री देवनाथ महाराज यांचे आजे गुरु श्री गोपाळनाथ महाराज व गुरु श्री गोविंदनाथ महाराज याच्या कवितां, पदें, उपलब्ध झालीं आहेत. देवनाथ व दयाळनाथ महाराजाच्या कविता, पदें, अभंग, कटाव, आल्यानें कोणापाशीं असल्यास कृपा करून यावरील पुस्तकांत समावेश करण्यासाठीं आह्मांकडे पाठविण्याची कृपा करावी ह्मणजे वैदर्भांतील साधूसंताच्या बोधामृताचा एक साठा सर्वांना मिळेल अशी व्यवस्था आह्मी अल्प मतानें करण्याचें धाडस केलें आहे. तरी सर्वांनीं या कामांत मदत करण्याची कृपा करावी.

५ पुस्तकांची नक्की किंमत पुढें कळविण्यांत येईल. आगाऊ वर्गणीदारा पासून पूर्ण किंमती पेक्षां एक चतुर्थांशानें कमी किंमत घेतली जाईल. वर्गणीदारानें आपलीं नांवें ता० ३० सप्टेंबर सन १९११ पर्यंत कळवावी. पुढें पुस्तक घेणारास पूर्ण किंमत पडेल. ता० १ मे सन १९११ इ० मुक्काम उमरावती.

पांडुरंग सखाराम अग्निहोत्री
पेनशनर तहाशिलदार
उमरावती वऱ्हाड

नोटीस

नोटीस बेशमी बुलसिंग वा॥ गुमानसिंग व रुपसिंग वा॥ गुमानसिंग व हिंमतसिंग वल्लद गुमानसिंग रजपूत रा. हिंगणे कारेगांव तालुके खामगांव जि० बुलडाण यांसः—

नोटीस देणार गंगबाई मर्द संपत रा० हिंगणे कारेगांव तालुके खामगांव इजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी माझे नवऱ्याचे सख्खे भाऊ असून माझे नवऱ्याची व तुमची इस्टेटीची वांटणी त्यांचे समक्ष झाली आहे. माझा नवरा नऊ [९] वर्षें झालीं मरण पावला. त्या दिवसा पासून सदर्हू माझे नवऱ्याचे हिशाची वहिवाट मीच करीत आहे. हल्लीं मी आपले हिशाची जमीन व घर रा० रा० रूपसिंग विदेसींग पाटील रा० निमकव्हळ ता० मलकापूर यांस २००० दोन हजार रुपयांस खरेदी दिली आहे. त्यांचें वर्णन खालीं लिहिले प्रमाणेंः—

मौजे हिंगणे कारेगांव तालुके खामगांव येथील शेंतः—

मळा सालीम
लेकुरवाळी सालीम
वोऱ्हाड सालीम
वेताळाचे वावरांतील $\frac{1}{2}$ हिस्सा

चव्हाणाची पट्टी सालीम

व हिंगणे कारेगांव येथील धावें चौकाचें यांतील निम्म हिस्सा.

येणें प्रमाणें जिन्नगी रोख दोन हजार रुपये घेऊन खरेदीखत नोंदून दिलें आहे. तरी तुह्मास या नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं सदर्हू रूपसिंग विदेसिंग यास सदर्हू शेताची वहीती करण्यास व घर ताब्यांत घेण्यास तुह्मी कोणतेंही प्रकारची हरकत करूं नये. हरकत केल्यास तुमचे बदल योग्य तजवीज केली जाईल. ही नोटीस दिली तारीख २७ एप्रिल सन १९११ इसवी.

सही

१ गंगु मर्द संपत देशमुख
नि० खुद० हातची बांगडी.

नो० नं० १७८

नोटिशीचें उत्तर.

झिपरी मर्द विठोबा काळे राहणार कलाणे ता० मेहेकर जिल्हे बुलडाणा हिसः— —

नोटिशीचें उत्तर देण्यांत येतें तुजकडून नोटीस वऱ्हाडसमाचारपत्रांत मला दिली त्यांत तूं माहेरी असतां ७५० रुपये पोटगी बद्दल लागलेला खर्च महिन्याचे मुदतींत मागत आहेस परंतु तूं माझे संमतीनें माहेरीं न जातां विनाकारण माहेरीं राहिली आहेस त्यांत मी तुला वागविण्यास तयार आहे ह्या अवधींत तुला वागविणें नसते तर दुसरी बायको केली असती. आतां तुला ह्या लेखानें लिहून कळवितों कीं मजकडून न तुला पोटगीचा खर्च दिला जात नाहीं. कारण मी तुला आणण्यास बरेच वेळ आलों परंतु तूं आली नाहींस. तूं आपले मनानें घरीं येऊन रहावें. यांत तुझें हित आहे. लोकांचे नादीं लागून तूं नोटीस दिली व पुढें जर दुसरा धरठाव करशील तर रीती प्रमाणें काम चालवीन, हें पक्कें समजावें कळावें ता० २४।४।११ इ०

द॥ ग्यानू वा॥ विठोबा

सही

विठोबा वा॥ खंडूजी काळे राहणार
कलाण नि॥ रेघ

नो० नं० १७९

नोटीस

गंगू मर्द बळीराम कुणबी गुघाणे राहणार लाख नजीक टाकळी तालुके दारव्हा जिल्हा यवतमाळ हिसः—

खालीं सही करणारीणी हिजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मौजे भोयनी तालुके मंगरूळपीर येथील शेत सर्वे नंबर ४२ ए. १९ गुं. १४ आकार रु. ९ ह्या नंबरचें खातें तझे नांवानें असून यांत तुमचा एक द्वितीयांश निम्मा हिस्सा ही आहे व एक द्वितीयांश हिस्सा माझा असून ताब्यांतही आहे. तो मा कर्जा मुळें सोनाजी वा॥ नागोजी राहणार भोयनी यास ७०० रुपयांस विकत आहे. तुह्मास घेण्याचा असल्यास ही नोटीस पावल्या पासून ८ दिवसांचे आंत माझा एक द्वितीयांश निम्मा हिस्सा वरील शेतांतील खरेदी करून घ्यावा नाहीं. तर ही नोटीस तुमची परवानगी समजून सोनाजीस विक्री वरील अर्ध्या हिशाची केली जाईल. कळावें. ता० १०-४-११ इ०

सही

निशाणी हातची बांगडी जनी मर्द
परशराम राहणार जगुन
मागाचें ता० मंगरूळपीर

नो० नं० १८०

नोटीस

सर्वत्र लोकांस खालीं सही करणार हिजकडून जाहिर करण्यांत येते कीं दत्तु वल्लद लक्ष्मण लाजुरकार रा० निंभोरे खुर्द ता० आकोट हा माझा बाप जानजी यांनीं पोटास भाकर व आंगास कपडे वगैरे देऊन सालाच्या मनुष्या प्रमाणे काम करावें या हेतूनें याजला ठेविलें आहे. माझा बाप जानजी हा मरण्याला बरेच दिवस झाले व माझे बापाचे पाठीमागें देखरेख वगैरे आपणच करीत आहा आतां असें एकण्यांत येत आहे कीं तुह्मी माझ्या बापाच्या मालकाची वडिलोपार्जित असलेली जिंदगी विकण्याला काढली करितां या नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं तुह्मी हा जमीन माझ्या संमती वांचून गहाण, खरेदी अगर बक्षीस वगैरे कोणत्याच प्रकारचा व्यवहार करूं नये. जर करितां तह्मी असें केल्यास तुमचेवर रीतीप्रमाणें दिवाणी दावा करून शेतें ताब्यांत घेतलीं जातील व या नोटिशीचा खर्च व दाव्याचा खर्च भरून देणें भाग पडेल. ही नोटीस दिली. तारीख ९।९।११ इ०

सही

मंजाई मर्द तुकाराम नि० बांगडी
तर्फे मु० गणपत तुकाराम
नि० खु०

नो० नं० १८१

लेला फर्मान मोठा गमतीचा वाटेल यांत शंका नाहीं. नुसत्या हिंदूवरच हैदरची मर्जी बहाल होती, असें नसून सर्व लोकांना पूर्ण धर्मस्वातंत्र्य आहे, आणि त्याच्या आड कोणी गेल्याची तक्रार कानीं आल्यास हैदर स्वतः चौकशी करून अपराध्यास कडक शासन करीत असे, असें डच गव्हर्नरानें आपल्या रोजनिशींत लिहून ठेवलेलें आहे. डच लोकांची एक वसाहत म्हैसूर जवळ मलबार प्रांतांत असल्यामुळें हैदरविषयीं डच लोकांना खरी खरी माहिती असण्याची शक्यता ज्यास्त होती व त्यांचे हितसंबंध म्हैसूर मध्यें कोणत्याही प्रकारचे नसल्यामुळें त्या मुसलमान नवाबा विषयीं निष्कारण आदर किंवा द्वेषबुद्धि त्यांचे ठायीं असण्याचा ही संभव नव्हता. सारांश, वरील डच लोकांनीं लिहून ठेवलेला इतिहास हैदरापुरता तरी विश्वसनीय दिसतो, आणि त्यानें केलेल्या आमच्या इतिहासांतील भ्रमशोधनाबद्दल आम्ही त्यांचे आभारी असलें पाहिजे.

वऱ्हाडसमाचार

वैशाख वद्य २ शके १८३३

बाँबचा नवा प्रकार.

बाँब तयार करण्याची गुप्त विद्या आमचे देशांतल्या काहीं तरुणांनी आणिल्यापासून आमच्या देशाची अत्यंत भयंकर हानि झाली [illegible] कारण दुसऱ्या एका प्रकारचे बाँब आहेत, आणि त्यांचा प्रसार आमच्या देशांत झाल्यास काय परिणाम ओढवेल याविषयीं मन भीतानें त्रस्त होतें. हिंदु आणि मुसलमान या दोन जाति हिंदुस्थानात आज कित्येक शतकें सलोख्यानें राहत आल्या आहेत; पण अलीकडे त्यांच्यांतला हा सलोखा नाहींसा करून त्यांचीं मनें परस्परविरुद्ध क्षुब्ध करून समाजातल्या शांततेचा व एकीचा कोट जमीनदोस्त करणारा अतिशय भयंकर बॉंब तयार करण्यास कित्येक लोक उद्युक्त झाले आहेत [illegible] अत्यंत दुःख वाटतें. थोड्या वर्षांपूर्वी महाराष्ट्रांत कित्येक ठिकाणीं शिवजयंत्युत्सवाचे प्रसंगीं मुसलमानांना चीड आणण्या सारखे [illegible] प्रकार झाले त्याबद्दल आह्मांस नितकें वाईट वाटलें तितकेंच मॉस्लेम लीग सारख्या संस्थेच्या सेक्रेटरीनें शिवजयंत्युत्सवाशीं टक्कर देण्यासाठीं ह्मणून अफजुलखानाचा उत्सव काढावा हें आह्मांस गैर वाटतें. शिवाजी महाराजांनीं मराठी राज्याच्या स्थापनेनें स्वप्नसुद्धां कोणास पडलें नव्हतें अशा वेळीं मोठें थोरलें राज्य स्थापण्याचें शतकृत्य करून इतिहासांत आपलें नाव अजरामर करून ठेविलें आहे. अफजुलखानानें असें कोणतें अलौकिक कृत्य केलें कीं त्याकरितां त्याचा उत्सव आज अडीचशें वर्षांनीं आमच्या मुसलमानबंधूंनीं करावयास पाहिजे ? मि. मौलवी रफिउद्दीन यांनीं अकबराची जयंति सुरू केली असती तर त्यांच्या कृत्याची प्रशंसा आह्मीं मोकळ्या मनानें केली असती. कारण, अकबर हा मुसलमान जातीला जसा भूषण होता तसा एकंदर हिंदुस्थानाच्या इतिहासाला होता. औरंगजेब हा मराठ्यांचा कट्टा शत्रु, पण त्याची जयंति झाली असती तर ती धर्माभिमानामुळें आमच्या मुसलमानबंधूंनीं केली असें समजून आह्मी तें [illegible] मानिलें नसतें. पण अफजुलखानानें इस्लामी धर्माकरितां किंवा मुसलमानांना साम्राज्या करितां असें काय केलें होतें कीं त्याबद्दल अडीचशें वर्षांनंतरच्या पिढीनें त्याचें स्मारक करावें ? अफजुलखानाच्या जयंतीचें हें निवळ खूळ आहे आणि तें हिंदुस्थानामधील द्वेष वाढविण्या करितां जरी मुद्दाम उभारलें नसलें तरी तें तसा परिणाम करणारें आहे ही गोष्ट मॉस्लेम लीगच्या पुढाऱ्यास कळूं नये हें आश्चर्य आहे. हल्लींचा इतिहास एकपक्षी असेल तर दुसरी बाजू सरळपणानें पुढें मांडावी; ती मांडण्याचा कोणी यत्न करील तर त्याचें योग्य अभिनंदन करण्यास आह्मी कधीं माघार घेणार नाहीं. पण इतिहासाच्या जीर्णोद्धाराच्या नांवाखालीं जातिद्वेषाची तीव्रता वाढविण्याचा कोणी यत्न करील तर त्याचा तीव्र निषेध करण्यास आह्मी कधीं मागें घेणार नाहीं. मग असले निंद्य प्रयत्न मि. मौलवी रफिउद्दीन यांचे हातून होवोत, किंवा शिवाजीउत्सवाच्या चालकांच्या हातून होवोत. गेल्या पांचचार वर्षांत तर शिवाजीउत्सवाचें स्वरूप फारच सौम्य झालें असल्यामुळें [illegible] तोड ह्मणून अफजुलखानाच्या जयंतीसारखे उत्सव करूं लागण्याचें कांहींच कारण उरलें नाहीं

स्त्री समाज आणि

(सुधारणा)

स्त्रियांच्या समाजानें कोणतीही सुधारणा घडवून आणण्याचें एकदां मनावर घेतलें कीं ती तावडतोब कशी अंमलांत येते याचें ताजें उदाहरण चीन देशांत अफूच्या सेवनाला पडलेला आळा हें आहे. त्या देशातल्या [illegible] या व्यसनाचे दुष्परिणाम आज ५०वर्षें चांगल्या प्रकारें कळूं लागले असतां त्यांचा प्रतिकार त्या समाजाचे हातून होईना; पण स्त्रिया [illegible] हातीं घेताच तेथील बादशहा [illegible] त्या व्यसनाचे विरुद्ध ओरड काऊन [illegible] पाच चार वर्षांत [illegible] बहुतेक नायनाट झाला आहे. चीन देशासारखा पुराणमत व आचारप्रचार यांचा अभिमान बाळगणारा देश पृथ्वीच्या पाठीवर दुसरा नाहीं पण [illegible] चीन देशांतील स्त्रिया अफूचें व्यसन निर्मुळ करण्यासाठीं पाश्चात्य धर्तीवर चळवळी करीत आहेत, व त्या कामांत त्यांना पूर्ण यश येत आहे, [illegible] पाहून कोणाला ही कौतुक वाटल्यावाचून राहणार नाहीं. टिएनसिन नांवाच्या एका शहरातल्या मुलींनीं शाळेंत मेळा भरवून अफूच्या व्यसना विरुद्ध सुरेख पद्यें [illegible] भाषण केलीं, रुपया घेतल्या, आणि एकमतानें त्या व्यसनाला [illegible] घालणारा कायदा करण्या विषयींचा ठराव करून तो बादशहा कडे पाठवून दिला. इतर ठिकाणीं ही चिनी बायकांत अशा प्रकारची जागृति झालेली दिसूं लागली आहे. चीनच्या [illegible] उदाहरणावरून हिंदुस्थानाला पुष्कळ शिकण्या सारखें आहे. आमच्या इकडे अफूच्या व्यसना इतक्या किंबहुना ज्यास्त भयंकर अशा अनेक गोष्टी आहेत त्यांचें निर्मूलन करण्या करितां पुरुषसमाज आज अनेक प्रकारें यत्न करीत आला आहे, पण त्या प्रयत्नाला यश आलेलें नाहीं. या गोष्टी आमच्या बायका हातीं घेतील तर खात्रीनें त्यांचे श्रम यशस्वी होतील. यासाठीं प्रथम स्त्रीशिक्षणाच्या प्रसाराकडे आमच्या लोकांनीं झटूं लागलें पाहिजे. स्त्रियांत जसजसा शिक्षणाचा प्रसार अधिकाधिक होत जाईल तसतशी त्यांच्यांत जागृति उत्पन्न होईल. आणि सूर्यापुढें जसा अंधकार टिकाव धरूं शकत नाहीं, तसें स्त्रीवर्गाच्या जागृतीपुढें आमच्या समाजांतले कुसंस्कार, आणि मूर्खपणाचे आचारविचारा यांचे काहीं न चालता त्यांना कायमची मुक्ति मिळेल.

बालविधवांचें शिक्षण.

एकंदर स्त्रीवर्गाला सुशिक्षित करण्याची अवश्यकता आमच्या समाजाला आहेच, पण त्यांतल्या त्यांत बालविधवांना दुसऱ्यांवर अवलंबून न राहतां स्वतःच्या पायावर उभे राहून स्वतःचें पोट भरतां येईल अशा प्रकारचें शिक्षण त्यांना देण्याची जबाबदारी समाजावर अधिक आहे. पण दुःखाची गोष्ट ही कीं या विषयाकडे सरकारचें व समाजाचें लक्ष जावें तसें अद्याप गेलेलें नाही. पुण्यास प्रो० कर्वे यांच्या अविश्रांत व निरपेक्ष श्रमानें अनाथबालिकाश्रम ही संस्था आज सुमारें सोळा वर्षें चांगल्या प्रकारें चालली आहे व तींत शेसवाशे बालविधवांच्या शिक्षणाची सोय झालेली आहे पण ज्या महाराष्ट्रांत चार पांच लक्ष बालविधवा आहेत, त्यांत शंभर सवाशें विधवांची सोय झाली ह्मणजे काहीं शतकृत्य झालें असें कोणीही ह्मणणार नाहीं वस्तुतः असा अनाथबालिकाश्रम प्रत्येक शहरीं व तालुक्याच्या गांवीं पाहिजेत. पण आमच्यात पुरेसे कर्ते अद्याप कोठें निर्माण झाले आहेत ? ते होतील तेव्हां जागोजाग अनाथ बालिकाश्रम दिसूं लागतील. असा काळ येईपर्यंत सरकारनें अशा संस्था काढण्याची व त्या चालविण्याची जबाबदारी घ्यावयास पाहिजे. पण तें ही होत नाहीं. साऱ्या हिंदुस्थानात अनाथ बालविधवांसाठीं स्वतंत्र अशी एकही संस्था नाहीं. म्हैसूर संस्थानानें [illegible] उत्कृष्ट उदाहरण घालून दिलें आहे. महाराजाच्या कृपेनें म्हैसूर येथें बालविधवाश्रम स्थापन होऊन त्या संस्थानांतल्या दूरदूरच्या ठिकाणांहून बालविधवा शिकण्यासाठीं तेथें जाऊं लागल्या आहेत. या आश्रमांतून शिकून बाहेर पडणाऱ्या स्त्रियांना मुलींच्या शाळेवर मास्तरिणी नेमून पाठविण्यांत येत असतें या विधवांना आयुष्यांत दुसरें इष्टकर्तव्य काहीं राहिलें नसल्यानें त्या आपलें तनमनधन सर्वस्वी अध्यापनाला लावण्यास तयार होतात, आणि अशा रीतीनें त्यांचे हातून स्त्रीशिक्षणप्रसारास उत्कृष्ट साह्य मिळतें असें अनुभवानें प्रत्ययास आलें आहे. म्हैसूरचें हें उदाहरण पाहून मद्रासचे लोकही अशाच प्रकारचा विधवाश्रम स्थापण्याचे विचारांत असून तूर्त थोड्याशा जमलेल्या फंडांतून स्कालरशिपा देऊन बालविधवांना म्हैसूरच्या आश्रमात पाठवू लागले आहेत. इतर प्रांतांतून या विषयींची चळवळ होणें अवश्य आहे. इतर प्रांताच्या मानानें आमच्या वऱ्हाड प्रांताची सांपत्तिक स्थिति अद्याप बरी असल्यामुळें असे आश्रम आपल्या प्रांतापुरते काढण्याची जबाबदारी आमच्यांतल्या सुशिक्षित व सुधारक ह्मणवून घेणाऱ्या पुढाऱ्यावर विशेष आहे हें सांगावयास नकोच.

अकोला येथें [illegible] आकोला सेंट्रल अरबन' को-ऑपरेटिव्ह बँकेची सभा गेल्या [illegible] सायंकाळीं भरली होती. गत वर्षाच्या इतिहासा वरून या बँकेची भरभराट अधिकाधिक होत जाईल असें खास अनुमान निघतें. जिल्हा बोर्डाच्या सभेमुळें सभासद मंडळ ही पुष्कळशी बाहेर गांवाहून आलेली होती. रावसाहेब केशव गोविंद दामले यांस अध्यक्ष आणि रा० रा० शामराव रावजी खानझोडे यांस सेक्रेटरी निवडण्यांत आलें. सहकारी पतपेढीच्या तत्वाला अग्रस्थान देण्या विषयीं सरकारी प्रयत्न चालूं आहे आणि त्या गोष्टीला लोकांची साह्यता ज्या प्रमाणावर मिळेल त्यावर भावी यश अवलंबून आहे.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामान—उष्णतेच्या प्रखरतेमुळें अहोरात्र थंडोसा व शीतलता वाटत नाहीं. उष्ण वारे सुटतात तेव्हां तलखी होते व वारा अगदीं पडतो तेव्हां उष्मा विशेष घाबरटपणा आणितो ११२ अंशावर पारा चढूं लागला आहे सार्वजनिक आरोग्य समाधानकारक आहे ही संतोषाची गोष्ट होय.

रा. रा. अबदूल अजीजखान मुनसफ यांस यवतमाळास मुनसफ नेमण्यांत आलें.

नाट्यसंमेलन— यंदाचें ७ वें संमेलन मुंबईस ता. २२ व २३ चे रोजीं भरणार असल्याविषयीं तिचे सेक्रेटरी कळवितात.

गेल्या गुरुवारीं नाशिक क्षेत्रीं श्रीगौतम बुद्ध यांच्या जयन्तीचा महोत्सव रा. रा. गोविंदराव शिंदे यांनीं केला व त्या थोर महात्म्याच्या चारित्राचें उदाहरण लोकांपुढें मोठ्या निष्ठेनें मांडलें असें तेथील एक गृहस्थ कळवितात.

बेडर मंडळी पैकीं पंक्ति पावन झालेल्या मराठे मंडळींतील रा० रा० कृष्णाजी लक्ष्मण जराडे हवालदार मेजर यांच्या पुतणीचा विवाह वेदोक्त रितीनें सर्व संस्कारां सुद्धां गेल्या मंगळवारा झाला. ही जुनी पण नवी मराठी मंडळी धर्मश्रद्धेनें आपले गृह्यसंस्कार चालवितात ही आनंदाची गोष्ट होय

अंक १६ ता० २४।४।१९११ चे अंकावरून पुढें चालूं.

॰चपूर तालुक्यांतील ज्या लोकांनीं "किंग एडवर्ड मेमोरीयल फंडा-करिता" वर्गणी दिली आहे त्याचीं नांवें १९११

नं.	वर्गणीदाराचें नांव	राहण्याचें ठिकाण	रक्कम सी. पी. वऱ्हाड करितां	रक्कम हिंदुस्थान करितां	शेरा.
१	तुकाराम राणुजी	बोराळा	१५०	५	
२	जैराम कुरकाजी	टवलार	२५०	५	
३	सीताराम भिवसन	"	२५०	५	
४	राजाराम विठोबा	"	२००	५	
५	कृष्णाजी खुशालजी	पथरोट	१००	५	
६	राजाराम रामजी	"	५०	५	
७	कालुराम रामधन	असतपूर	१००	५	
८	रुपचंद नारायण	"	१००	५	
९	चुनीलाल छोटमल	"	१००	५	
०	सुभानअली ज्यागीरदार	"	९५	५	
१	महंमदअली	"	२००	५	
२	सबदरअली	"	९५	५	
३	रोशनअली	"	९५	५	
४	रियासतअली	"	२००	५	
५	जैराम रामुजी	काकडा	१००	५	
६	गणेशपुरी	"	२००	५	
७	बाबूराव घनसिंग	वडनेरभुजंग	२००	५	
८	विठोबा तानाजी				
९	महादेव पांडुरंग	बेलमंडळी	५५	५	
०	नामदेव बकीराम				
१	देवाजी श्रावणजी	चमक	५०	५	
२	गणपत आनंदा	"	२५	५	
३	चंद्रभान पाटील	आरेगांव	४००	५	
४	झिंगु नरसींगजी	कविठा	१५०	५	
५	गणेश गोपाळ	विग्रोळी	१००	५	
६	नारायण गोपाळ	"	१००	५	
७	बरजोरसींग	सिरसगांव	४५	५	
८	रायभान पाटील	आसेगांव	१२०	५	
९	उदेभान राणुजी	पारडी	१००	५	

नं.	इसमाचें नांव	राहण्याचें ठिकाण गांवचें नांव	वर्गणीची रक्कम	
	गंगाबाई व राधाबाई मर्दे रावजी सोनार	करजगांव	१०००	
	गोपाळ लक्ष्मण सोनार	"	२००	
	॰भीर लक्ष्मण सोनार	"	२००	
	सदाशिव रामजी कांडमकर	"	२००	
	गणपत सदाशिव सोनार	"	२००	
	शंकर चंद्रभान खेडकर	"	२००	
	कृष्णा तानाजी	"	१००	
	त्रिंबक भगवंत	"	२००	
	हनुमान किसन	"	१६०	
	भगवान बालाजी	"	१६५	
	अमृत कृष्णा चौधरी	"	१००	
	कृष्णा लक्ष्मण सोनार	"	१००	
	राजाबाई	"	१००	
	जोधराज झुंबरलाल	ब्राह्मणवाडा थडी	४००	
	बैजनाथ पुसमल	"	३००	
	आत्माराम कृष्ण	"	१८५	
	रामप्रताप रतनचंद	"	१३५	
	नारायण गोपाळ देशपांडे	"	१००	
	गणेश गोपाळ पांडे	"	१००	
	मारुती बाळकृष्ण थिंबोरे.	देऊळगांव	१५०	

E. M. Kiernander
S. D.O. Ellichpur

नोटीस.

बेसमी विठुजी वल्द नारायण झाली पेंनशनर अडनांव गालफाडे आकोलेंकर रा० नशीराबाद जिल्हा खानदेश यांस:—

हरी वल्द निंबाजी मराठे अडनांव सिंदे रा० उमरी आकोला यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तुमचा मुलगा भिकाभाऊ हा तुमचे घरांत एके ठिकाणीं असतांना तुमचे आज्ञेप्रमाणें सर्व व्यापारधंदे व देवघेव व देण्याघेण्यासंबंधीं ह्मणजे धान्य, सरकी व अनेक प्रकारचे धंदे व लोकांच्या धरवडी ठेऊन त्या धरवडी आपल्या सल्लेच्यानें वापरत असे. हा सर्व व्यापार तुमचा मुलगा तुमचे घरांत व तुमचे मालकीचे इतर ठिकाणींही करित असे त्याप्रमाणें तुमचे मुलानें अजमासें दोन वर्षांपासून माझ्याही धरवडी आपले जवळ ठेऊन वापरल्या त्याजबद्दल तुमचे मुलाचे स्वस्तुरचें टिपण माझे जवळ आहे त्यांत तपसील असल्या प्रमाणें एकंदर रुपये ६३५ त्यांत वसूल रुपये ८४८= वजा जातां बाकी रुपये ५५०॥= घेणें निघतात. तुमचा व तुमचे मुलाचा व आमचा अतिशय घरोबा असल्यामुळें तुमचा मुलगा मांदा असोन तो सावधागिरींत असतांना तुमचे मुलाजवळ मी ठेविलेले धरवडी संबंधीं तुमचे समक्ष सर्व खुलासा झालेला आहे. सबब तुह्मांस या नोटिसीनें कळविण्यांत येतें कीं नोटीस पावल्यापासून ४ दिवसांचे आंत आमची धरवड रुपये ५५०॥= आह्मास देऊन आमची पावती घ्यावी तसें न केल्यास सदरहू धरवडीची रक्कम व त्याचें आजपर्यंतचें व्याज व नोटीस खर्च मिळून सालीम रक्कम तुमचे पासून भरून घेतली जाईल. कळावें. तारीख ४।५।११ मुक्काम आकोला.

सही

नि. हरी वल्द निंबाजीचे हातची असे ता० ४।५।११

नो० नं० १८२

नोटीस

बेसमी हरीनाथ वल्द शिवरामनाथ रा० चांदूर ता० व जि० आकोला यांस:—

या नोटिसीनें कळविण्यांत येतें कीं मी तुमची लग्नाची बायको आहे. मला माझे बापानें तुमचे हरून अज्ञान होतां त्या वेळेस तीनचार वेळां आणलें व नेलें वगैरे केलें. नंतर मी सज्ञान होण्यास ६ वर्षे होत आलीं, आपण माझे नेण्याआणण्याचा कांहीं बंदोबस्त न करितां माझे बापानें मी प्रपंच्यास कशी लागावी या हेतुनें तुमचे घरीं तीनचार वेळां आणलें व माझा अपराध नसतां तुमचे वडील भाऊ नामें संभुनाथ यांचे फितुराने व चुलत्याचे बुद्धीनें कांहीं एक विचार न करितां मारहाण करून मला माझे बापाचे घरीं नेऊन घातलें. माझे आईबापानें विचारपूस केली असतां मलतेंच खोटें उदाहरण दिलें तें असें कीं, माझे मनाचा कल ह्मच कीं मी तुमच्यापेक्षां वडील दिसत आहे ह्मणून मी तुह्मांस पसंत नाहीं. तर तुमचे मनांत मला वागविणें योग्य नाहीं. तुमच्यानें माझा प्रपंच चालणार नाहीं ह्मणून ही नोटीस देण्यांत आली. सदरहू नोटीस पावल्यापासून १२ दिवसांचे आंत तजवीज करावी. तसें न केल्यास रीतीप्रमाणें कोर्टमार्फत तजवीज करूं. या नोटिसीचा खर्च तुह्मांस द्यावा लागेल. सदरहू मुदतीच्या आंत निकाल न केल्यास हीच फारकती समजून दुसरा घरठाव करीन; मग तुमचा नवरेपणाचा हक्क राहणार नाहीं कळावें. ता. २४।४।११.

सही

जनाबाई मर्दे हरीनाथ मुक्काम राजंदा. हल्लीं मु० आकोला नि० हातची बांगडी तर्फे गणपत कडताजी नाथ राहणार आकोला दस्तुर खुद्द.

नो० नं० १८३

नोटीस

नोटीस मारुती वल्द कडताजी पाटील हागे मौजे सुकळी तालुके व जिल्हा आकोला यास:—

सदाशिव आत्माराम रेलकर व रूपराव रामजी देशमुख मौजे कुटासा या नोटिसीनें कळविण्यांत येतें कीं आह्मी चंद्रभान सूर्यभान देशमुख रा० झेसपूर यांचें महाजन नारायण पांडुरंग आळशी दुकान आकोला यांजपासून ... घेतलें त्यांत लिहिले शर्ती प्रमाणें आह्मी त्या शेतीची लागवण करून कबुलायती लिहून घेतल्या. व आह्मी सुकळी येथें येऊन तुह्मास समक्ष विचारलें असतां माझें सालें पुरीं झालीं आहेत असें सांगितलें. सबब शेत सर्वे नंबर ११, ३ एकर ११ गुंठे आकार रुपये ६॥ शेत सर्वे नंबर ६८ २७ एकर ३१ गुंठे आकार रुपये ४६ च्या जमिनी दुसऱ्यास पट्ट्यानें दिल्या आहेत त्या इसमास तुह्मी विनाकारण तुमचे जवळ कांहीं दस्तांएवज नसता वरील शेतें वाहण्यास मनाई करीत आहां हें योग्य नाहीं तरी ही नोटीस पावल्या पासून ३ दिवसांचे आंत तुमचे जवळ ता० १८।४।११-चे पूर्वीचा रजीष्टर पट्टा असल्यास तो दाखऊन त्या ऐवजीं आमची मालकी असल्यामुळें नवीन कबुलायत लिहून द्यावी. तसें न केल्यास तुमचेवर दरएक सालचे नफ्याचे नुकसानी बद्दल रु० ५०० पांचशेंची फिर्याद व्याजासह करून नोटिसीचे खर्चासह भरून घेऊं. कळावें. ता. २९।४।११.

सही

सदाशिव आत्माराम रेलकर द० खु०

रूपराव रामजी देशमुख रा० कुटासे द० खु०

नो० नं० १८४

सुख संचारक कंपनी मथुरा यांचीं तयार केलेलीं व सरकारांतून रजिष्टर झालेलीं औषधें, जीं वीस वर्षांपासून लोकात अनुभविलीं आहेत.

सुधासिंधु

हें कफ, खोकला, दमा, थंडीचा ताप, पटकी, शूळ, संग्रहणी, अतिसार, पोटांत दुखणें, वांत्या, गळमळणें, हात पाय व कंबर दुखणें, मुलांचे हिरवे पिवळे जुलाब, डांग्या खोकला, दूध ओकून टाकणें इत्यादीवर स्वादिष्ट व सुवासिक औषध आहे. किमत प्रत्येक बाटलीस ८ आणे.

गज केसरी

गजकरणास समूळ नाहींसें करणारें हेंच फक्त एक पवित्र औषध आहे. कांहीं सुद्धां जळण अथवा आग होत नाहीं. यासच जर दारू अथवा लिंबाचे अर्कात मिळविलें तर २ बटल्या अर्क तयार होतो. किमत प्रत्येक बाटलीस ४ आणे. १२ बाटल्या एकदम मागविल्यानें त्यांस एजंट समजून नोटिशी, हँडबिलें वगैरे फुकट पाठविलीं जातात, व कमिशनही दिलें जातें. चालू सालचें पंचांगही फुकट मिळतें.

मागविण्याचा पत्ताः—
पंडित क्षेत्रपाल शर्मा मालक,
नं. १९९ सुख संचारक कंपनी, मथुरा.

गुण न आल्यास पैसे परत !

ठिकठिकाणीं एजंट पाहिजेत ! !
इच्छितांनीं पत्रव्यवहार करावा.
॥ ॐनमो श्रीवीतरागाय ॥

स्वदेशी अमृताचा नवीन शोध.

जायफळार्कमधु.

प्राचीनकाळच्या एका जुन्या लेखावरून वरील औषधाचा शोध अत्यंत कष्टानें लागला आहे. कर्नाटक प्रांतांतील कप्पतगुड्ड नांवाच्या वनस्पतीप्रसिद्ध पर्वतांत कांहीं वैद्यमंडळीच्या शोधानें ही वनस्पती ह्मणजे झाडपाला क्वचित् कचित् मिळाली आहे या वनस्पतीच्या रसांत जायफळाचा रसार्क मिश्र करून हा "जायफळार्कमधु" यंत्र साह्यानें तयार केला आहे. हा मधु किंचित् पातळ असून खाण्यास अमृताप्रमाणें गोड व सुवासिक आहे. हा मधु खात गेल्यास प्राप्त होणारे गुण सदरहू जुन्या ग्रंथांत लिहिले आहेत ते फार वेळ टिकणारी काम स्थिरता अनुभवास येते. हा मधु खाल्ल्यानंतर एक दोन दिवसातच गुणांश समजूं लागतो जननेंद्रियांतील गेलेली शक्ती पहिल्यापेक्षर अंशमानानें अधिक वाढते. शरीरपिंड मजबूत आणि कांतीयुक्त होतो रक्त, गाल व शरीरावयव मांसल होतात. क्षयानें अगर कोणत्याही रोगानें मनुष्यास आलेला प्रेतवत काळा तीस दिवसांत जाऊन अंगावरील सर्व शिरा भरतात व मनुष्य रक्तमांसानें भर, शौचास साफ होऊन भूक चांगली कडकडून लागते हा दाखला पहिले दिवशींच पडतो. एका सप्तकांतच शरिराचें वजन वाढूं लागतें. पर्मा व गर्मी यांनीं दूषित झालेलें शरीर निर्दोष होतें. मदोन्मत्तता येते या औषधास पथ्य नाहीं कामाविकार द्विगुणित होतो. नवा रोग असल्यास १० दिवस पुरणाऱ्या एका बाटलीनें गुण येतो. जुना रोग असल्यास ३ बाटल्यांनीं गुण येतो १ बाटलीची किंमत १ रुपया. दोन बाटल्यांस १॥४, तीन बाटल्यांस २॥० दोन अगर तीन बाटल्या एकाच पार्सलांत भरून पाठवूं; ह्मणजे टपालखर्च जास्त पडणार नाहीं. टपाल खर्च वेगळा पडेल. कार्ड पाठवून आर्डर दिल्यास व्ही० पी० ने पाठवूं.

पत्ताः—सेक्रेटरी मेसर्स.
एम्. जी. आर.
नो. नं. ड ९३. श्रीजिनेंद्रप्रासादिक कंपनी
हेड ऑफिस पोष्ट निपाणी. जि. बेळगांव

सूचना—कोणताही माल गुणकारी ठरला ह्मणजे जिकडे तिकडे त्याची नक्कल सुरूं होते. परंतु नांवाप्रमाणें गुणास पात्र होत नाहीं. आमचे येथें नकली औषधाचे कारखानेदार नुकतेच डोकें वर करूं लागले आहेत तरी आमच्या ग्राहकांनीं आमचे ट्रेडमार्क व सीलबंद तपासून घेणें.

आह्मांला विचारूं नका,

तर आमचे सुधारलेले **लोखंडी नांगर** ज्यांनीं वापरले त्यांना विचारा ह्मणजे आमचे **लोखंडी नांगर** चांगले असल्या बद्दल तुमची खात्री होईल. तेवढ्यानें ही तुमचें समाधान होत नसल्यास आपण स्वतः आमच्या कारखान्यास या ह्मणजे—आह्मी नांगर चालवून आपली खात्री करून देतों. नंबर दहाच्या नांगराची किंमत आडतीस रुपये आहे. पाहिजे तर आमचे कडून मागवा अगर आमचे कुल आडते रा. लक्ष्मण विनायक टिकेकर सोलापूर, यांजकडून मागणी करा.

ता० १७।३।११

किर्लोस्कर बंधु.
किर्लोस्कर वाडी.
नो. नं १२८ पोष्ट कुंडल (सातारा)

अशी संधी पुन्हां येणार नाहीं.

पोष्टखर्च माफ — दर एकाची किंमत ३।.

जंटलमन इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम.

नांवचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ३। ठेविली आहे; पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळा सोबत कांच, कमान, पेटी, गोफ, इतकें सामान फुकट मिळेल. अशी अमुल्य संधी पुन्हां येणार नाहीं. व्ही. पी. नें मागवा.

मिळण्याचा पत्ताः—खोजा वल्लीभाई इस्माल
मुक्काम वर्धा. [मध्यप्रांत] WARDA.
नो. नं. ४

चिरकालचा खरा लाभ कोणता ?
पैसा व ज्ञान ज्या योगानें मिळेल तो !
महाराज ! ह्या दोन्ही गोष्टी

वार्षिक वर्गणी ट. ख. स. ह रु. १॥) **कलाशिक्षण** (नमुना अंकास ३ आ.

नांवाच्या विविध हुन्नर, शास्त्रीयज्ञान, व्यापार, शेतकी, व इतर शेंकडो विषयांची माहिती शिकविणाऱ्यास वर्गणीदार व्हा. मराठी भाषेंत हें असें एकच पुस्तक आहे. वर्गणी रु. १॥ खरी पण चालू मार्च अखेर आश्रय देणारास रु. १। पडेल. कारागिरांस, विद्यार्थ्यांस तर हें पुस्तक अवश्य हवें शिवाय ग्राहकांस हिप्नॉटिझम [Hypnotism] ऊर्फ अमेरिकन वशीकरणविद्या—जिनें दुसऱ्यास निद्रा-मोहन, आरोग्यहरण व धनप्राप्ति करतां येते; ती रु. २५ फीची तूर्त रु. ११ त शिकवूं. पैकीं १ रु. प्रथम सही बरोबर पाठवावा. बाकीची व्ही. पी. येईल.

ह्या शिवाय नानाप्रकारच्या पोट भरण्याच्या युक्त्या, औषधी, मंत्रतंत्रक्रिया, जडी-बुटी, गुप्त प्रयोगांची माहिती बाजवी का देऊन शिकवूं. सर्व पत्रव्यवहार गुप्त राखला जातो,

व्यवस्थापक— कलाशिक्षण, कार्यालय
ना. न. ५ बडोदें.

विलक्षण नयन रुक्कुठार.

विलक्षण नयन रुक्कुठार – ह्या अप्रतिम औषधापासून डोळ्याचे साधारण विकार—**खुपऱ्या, लाली, ठणका, पाणी गळणें, कंडू, भूर, फुल** इ० जोरदार व जुनाट रोग त्वरित बरे होतात. दृष्टी तीव्र होऊन शांत रहाते; शिवाय जाग्रणानें, उन्हांत फिरल्यानें अग्नितापानें, उपदंशविकारानें, अतिवाचनानें, कडकीनें इ. अनेक कारणांनीं डोळे बिघडतात ह्यावरही हें अप्रतिम गुणकारी असून लहान मुलासही हें अत्यंत उपयोगी आहे. हें डोळ्यांत घातल्यानें ठणका वगैरे न लागतां डोळ्यांस थंडावा येऊन मस्तकासही शांतता येते. सदर औषधाचे सकाळीं पांच व सायंकाळीं पांच प्रमाणें थेंब घालणें. साधारण विकारास एक कुपी पुरेल. बरेच दिवसांचा विकार असल्यास तीन कुप्या लागतील; सोबत औषध घालणे करितां कांचेची नळी फुकट मिळेल, एक कुपीची किं. १ एक रुपया. तीन कुप्या एकदम घेणारास टपाल व व्ही. पी. खर्च माफ. एकदम १२ कुप्या घेणारास टपाल खर्च न पडतां दहा रुपयांत मिळतील.

जी. पी. कंपनीची उत्तम निळिकाळी शाई ८६ आण्याची घेणारास पुढील सालची डायरी बक्षीस मिळेल. आमचेकडे शालोपयोगी मराठी व इंग्रजी पुस्तकें व हरएक प्रकारचा स्टेशनरी माल फारच माफक दरानें मिळेल. विशेष माहिती खालील पत्त्यावर,

जी. एन. घारपुरे. पोष्ट- अलिबाग.

नोटीस

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसवीरों सहित चारो भाग तथा पांचो अंग सचित्र कोख शास्त्र.

असली हमसे मंगावो धोकेसे बचो स्त्री पुरुशोके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व बुत्ती कुलटा, पातिव्रता, व्यभिचारणी आदिकी पेहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार समय सहवास स्थान क्रया, शैय्यातिथ, कामस्थान सोलासगारें, वतीसोआभूशण, वस्त्रतअर्दिवमधान पुत्रस्टीकर्म, नपुंसकविद्या, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोंकी चिकित्सा औषधि भाग जाननेकी रीति, मंत्रतंत्र, कैपट आहे. करण सुद्धां विद्या आदि अमुल्य भंडार किंमत रु० १

पं० गंगाप्रसाद
नो० नं० ७७

...गिरदार ...स तुम्ही ...ला हिस्सा याच ...टीम पाठल्यापासून ...त माझा नंतर तुम्ही नंबर मजला ...वा अशी ...। कोणत्याच प्रकारें तुमचा जान शेताची दुसऱ्यास विक्री

वर्षफल—प्रत्येक ३।५।११ इ.
भालाभ सुखदुःखवेद बापूजी पी. रा. आकोला
वर्ग २ चे २ सही
काल, जन्म अथवा वा॥ जाणु अ० पा० क०
धांडा वा॥ पुनाजी रा०
पत्ता— मुंडगांव निशाणी
रा- व पो० लेणखेड

आर्यवनौषधालय मुर्डी.

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हर्नर जनरल याजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन राजां अ. स. डॉ. विश्राम रामजी घोले यांनीं आमचीं औषधें बारिक हल्लीं वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत यांहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगावर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आम्हास दिलें आहे. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आमच्या अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यास कदाचित आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्याचे आरोग्यार्थ आणखी एखाद औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजविनी

धातुदर्भक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टीक, वीर्यस्तंभक,
रक्तशोधक; मनोल्हादक कांति व बुद्धीवर्धक सुवर्ण मासीक
मौक्तिक वगैरे व अनेक वनस्पती मिश्र

अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जी धातु ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त होतें ती दोषी असेल तर शरीरांत नानाप्रकारचे रोगरूपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारीरिक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच मिळणार नाहीं. करितां धातू शुद्ध व पुष्ट होण्यास या गुटीका प्रत्येक वर्षीं पाहिजे त्या दिवसांत एकदा तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोगरहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें याच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य इतर धातुपात उन्हाळे इंद्रियशिथिलता, कडकी. गर्मीसंबंधीं मुरलेले विकार मुत्रसंकोच, धातुचा पातळपणा, स्त्रियांची धुपणी, छातींतील रोग, सर्व पा त्रमांग. व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पंडुरोग मुलाची खरा, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य मस्तकशूळ, मुळव्याध. वातरोग, निद्रानाश पित्तज्वर. बाळंतरोग, मधुमेह जुनाट परमा, मुष्टीमैथुननें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबूत व सतेज बनतें. पचनशक्ती व स्मरणशक्ती भरपूर वाढून धातु रक्त यांची शुद्ध वृद्धी, वीर्यस्तंभ व भरपूर कामोद्दिपक होते व मनास उत्साह देतात दुध व जडान्न पचूं लागते त्यांत उपयुक्त वनस्पतींचें मिश्रण गुणकारक आहेत करितां गुणाबद्दल असंख्य सार्टिफिकीटें मिळालीं आहेत आणि मिळतात. पथ्य सेवनाची मुळींच गरज नसून स्त्रिया, पुरुष, व मुलें यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीही घेणारास टपालखर्च माफ आहे ४ रुपयांचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपानखर्च सोबत किंवा व्ही. पी. नें खालील पत्त्यावर मिळतील.

दरः—एकदम ३५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु० ११५ गो० ३ रु० १२५ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० ९ रु०

२ अपूर्व नेत्रांजनः—यानें वडस. साहर, फुल, पुवल्या. बिंदु, कांच इत्यादि नेत्राचे सर्व विकार त्वरित बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार राहते. या रोगांस अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रणः—कोणताही नवा जुना परमा व अनुपम दहा तिडीक मुत्राची लाली, संकोच पुवस्राव, रक्तस्राव, इत्यादि विकार पथ्य नसता सात दिवसांत जातात तिडिक एका घटकेंत जाते असें रामबाण औषध कोठें दिसत नाहीं. बा० किं० १ ।। भार बाटलीस रु० २

३ दंतबळवर्धक पूडः—दंत संबधीं सर्व विकार उत्तम बरे होतात.

५ विंचूचें विषः—औषध लावतांच उतरतें मुल्या ३ तो० ८ आणे

६ गजकर्णः—खरुज, नायटे वगैरे सर्व विकार ३ दिवसांत जातात ड. ६ आणे

७ सर्व हिमज्वरः—औषध घेतांच कशाहि प्रकारचे ज्वर असले तरी ते घेतांच जाऊन पुनः उलटत नाहींत. १० पुड्या १ रु०

...गावर रामबाण औषधः—आजपर्यंत आमचे औषधानं हजारो लोक बरे ... करितां प्लेग सुरू होतांच सर्वांनीं संग्रहीं तापावर गोळ्या, गाठीस ... नये म्हणून तापावर मात्रा ठेवून याचा एकवार अनुभव पहावा ... पटेलच, परोपकारार्थ माफक किं० २ आणे ख० शि०

मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं औषधांत अगाय गर्दी नसून पूर्ण खात्रीचे असल्याबद्दल असंख्य सार्टिफिकीटें मोठमोठ्या रोगांवर अनेक औषध ग्रंथोक्त रसायनें, भस्म आसवे, तेलें, सुगंधी अत्तरें माफक दरानें मिळतात. अनुपान ... ल खर्च वेगळा पडेल. रोगीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं कळविल्यास रोगाचो निदान चिकीत्सा कळवूं.

अत्यतं आगत्याची सुचना.

...न पत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरू असून प्रत्येक जाहिरात सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे.

आपला समाज निरुद्योगी आळशी बनल्यामुळें एकदा जो धंदा सुरू केला त्याचेंच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून वाटेल त्यानें करावी आमचे जाहितीस कोकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ. प्रांतांत ऊत आला असून आमच्या आंजिले वगैरे गावांतून तो पुर्णावस्थेत येऊन आणखीही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक याची आम्हास निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं. इंग्रजी राज्यांत आपली थोरवी गाण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे आम्हास ग्राहकांस सुचविणें हच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षें अव्याहत सुरू असून ज्यांच्या औषधास झाले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें, ज्यांच्या औषधांनें कित्यावधी ग्राहक रोग मुक्त झाले व नित्य होत आहत त्यांचींच औषधीं नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करता अशाच प्रकारें कायम राहून हा सार्वजनिक व कल्याण करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आज पर्यंत आमचे खटपटीनें यशहि बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं, रोगमुक्त होण्यास आमचीं च औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तींच सर्वांनीं वापरावी, एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातीशीं आमचा बिलकूल संबंध नाहीं, हें लक्षांत ठेऊन औषधें मागणें तीं खालील पत्त्यावर बिनचूक मागवावी म्हणजे खरीं गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य येईल- नं. १

नो. नं. २४

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः—मुर्डी ता. दापोली जि० रत्नागिरी.

Oriental Government security
LIFE ASSURANCE COMPANY
Limited

ESTABLISHED IN 1874.
R. Paterson, Berar manager,
HEAD OFFICE—BOMBAY
HEAD—QUARTERS— NAGPUR.

FUNDS Exceed $3\frac{3}{4}$ crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, professional men, Tradesmen and others by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, create fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application—

M. DESOUZA,
CHIEF AGENT, Nagpur.

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४५] आकोला—सोमवार तारीख २९ माहे मे सन् १९११ इ० [अंक २०

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेवली आहे.

नोटिशीचे दर

दर ओळीस दीड आणा.

हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सुचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील मागुदें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमाच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्या पैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपये या प्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारांवरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमाच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असता मिळतील.

मुंबई ब्यांक G. A. Phillips.
आकोला १।१।०९ एजंट
नं १

Notice

The following extract from Government of India Home Department, Resolution Ne 2831-42 datad the 8th December 1899, is published for general information.

E. A. DEBRETT,
Chief SecretarY to the Chief Commissioner,
Central Provinces

NAGPUR
THE 19th MAY1911

RESOLUTION.

The Secretary of State for India has brought to the notice of the Government of India that it is not infrequently happens that natives of India, students or others, who have proceeded to England desire to obtain passports to enable them to travel to foreign countries in which the possession of a passport is necessary or desirable and that difficulty often arises from want of evidence to show that the applicant is a British subject and therefore entitled to a passport- Appeals for assistance are also frequently addressed to his Lordship by destitute Indians who desire to return to their country and by students who, owing to embarrassed circumstances, are unable to complete their course of education.

2. In order to enable the Secretary of State to deal with such cases satisfactorily, the Governor-General in Council has decided that it is necessary to press upon Indian students and others visiting England the desirability of providing themselves, before their departure from india, with an authoritative certificate of identity, in the form appended to this Resolution, signed by the head of the district (in a presidency Town, the Commissioner of Police) in the case of residents of British India and by the Political Officer in that of residents of Native States. For a student the certificate should be signed by the head of his last school or college and countersigned by the District Officer (in a Presidency Town, the Commissioner of Police) or Political Officer as the case may be:-

FORM OF CERTIFICATE OF IDENTITY.

1. Name of applicant ____________
2. Father's name and caste ____________
3. Residence ____________
4. Age of applicant ____________
5. Nationality of applicant* ____________
6. Social and pecuniary status of father(or guardian) ____________
7. Date of probable departure of applicant from India ____________
8. Object of applicant's visit to England (Europe) ____________

Signature of District Officer (in a Presidency Town, the Commissioner of Polic), or POlitical Officer, or head of school or college.

DATE ____________

* i e, where a British subject by birth or by naturalization (or a subject of a Native state). * Countersignature of the District or Political officer should be obtained on certificates signed by heads of school or colleges. 203

नोटीस

महमद यासीन पातूर यांसः

नोटीस येशी— खालीं सही करणार नोटीस करण्यात येतें कीं तू माझा मामा असून तुझ्यापासून आह्मी १२०० बाराशें रुपये कर्ज काढण्याबद्दल आह्मीं आमचीं स्वतःचीं शेतें २ दोन शिरपूर येथील सदर्हू कर्जाची फेड होईपावेतो नजर गहाण देऊन रजिस्टर करून दिलीं. त्या वेळेस सदर्हू नजर गहाणखत लिहिलें, त्यावेळेस नाना पाड्या पुर्जी लिहिणार व गोपिनाथ सोनार साक्षीदार, व माहादु बारोटे माळी साक्षीदार व शंकर सदाशीव पांड्या याचे समोर त्यानें आह्मास ह्मटलें कीं रुपये आणिले नाहीं. तुह्मी रजिस्टर करून द्या. नंतर मी तुह्मास पातुरला रुपये देईन. व सबरजिस्टर समोर रुपये पावले असें कबूल करा. त्यांत तूं आमचा सखा चुलत-मामा असल्यामुळें विश्वासावर रजिस्टर कचेरींत रजिस्टर समोर रुपये पावल्याबद्दल कबूल केलें.

नजर गहाणाचा कागद नोंदल्या नंतर आह्मीं तुला सदर्हू कर्ज काढलेले रुपये मागण्यास आठ दिवसां नंतर आलों असतां त्यावेळस तूं आह्मास ह्मटलें कीं मी जंगलांत राहतों. व पैसे घरीं आहेत. तरी तह्मी आठ दिवसांनीं यावें. तुझ्या सांगण्या प्रमाणें आह्मी [illegible] वेळा आलों. व आज पावेतों सुमारें दोन महिने झाले तरी आजपावेतों रुपये दिले नाहीं. व तारीख १५।५।१९११ इ० रोजीं रुपयांची मागणी केली असतां स्वच्छ सांगितलें कीं माझेवर कोर्टांत फिर्याद करा. असें ह्मटल्यावरून तुह्मांस या नोटिशीनें कळविण्यांत येतें कीं ८ आठ दिवसांचे आंत आमचे रुपये १२०० हे न दिले तर विश्वासघातबद्दल मजला फौजदारी करणें भाग पडेल. व कागद रद्द ठरला जाईल. व पुढें कोर्टास जो खर्च लागेल तोही तुह्मास द्यावा लागेल. व नोटिशीचा खर्चही तुह्मास द्यावा लागेल कळावें. ता० १७।५।१९११ इ०

दस्तुर— गणेश जयराम देशपांडे
राहणार आकोला.

सही

शेख मोहिद्दीन वल्लद नूर महंमद मुसलमान
राहणार शिरपूर नि० खु०
शेख बबू वल्लद फते महंमद रा०
शिरपूर नि० खु०

नो० नं० १९७

नोटीस

शेट रामानंद दानमल दुकान आकोला ताजनापेठ यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं आमचे पक्षकार सयद छोटुभाई वा। सयद चांद मक्तेदार राहणार ताजनापेठ आकोला व बालाभाई वल्द सयद चांद यांचे वारस सयद बाबन वल्द सयद छोटुभाई याजकडून नोटीस देण्यात येतें कीं सदर्हू सयद छोटुभाई व बालाभाई यांनीं तुमचे दुकानांतून रामानंद दानमल या नांवानें रुपये ७०० कर्ज काढून त्याज-बद्दल तुह्मास तारीख १४।७।७९ इसवी रोजीं त्याचे गहाणखत लिहून नोंदून दिलें व त्याचे मालकीचीं दोन घरें गहाण तुमचे जवळ ठेविलीं तेव्हा पासून सदर्हू घरें तुमचेच ताब्यांत असून त्याची वाहिवाट तुह्मीच करीत आहा, आमचे मनातून सदर्हू गहाण सोडविण्याचें आहे तरी सदर्हू गहाणावरून आपलें किती घेणें निघतें हें आह्मास पाहण्याची इच्छा आहे तरी ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसाचे आत तुह्मी ठरवाल त्यावेळीं सदर्हू हाणाचा आमचा हिशोब आह्मास दाखवावा. जें देणें निघेल तें आह्मी देण्यास तयार आहों. असें न केल्यास आह्माला कायद्याप्रमाणें तजवीज करणें भाग पडेल. कळावें. तारीख ९.५.११ इसवी.

सही

आपला वासुदेव लक्ष्मण चिपळूणकर
वकील आकोला.

नो० नं० १९२

नोटीस

मे. खानसाहेब अमानखां सिलीमखां रा० ताजनापेठ ता० व जि० आकोला

यांस:—

खालीं सही करणार यांजकडून कळविण्यांत येते कीं अज्ञान पुनाजी वा। नागु माळी रा० आकोली याचे मौजे कोलखेड येथील शेत सर्वे नंबर ५ एकर २८ गुंठे १२ आकार रुपये ५६ यांतील एक द्वितियांशाचा हिस्सा असून अज्ञानाचे बापाचें कर्ज वारण्यासाठीं विक्रीस काढला असून ७९५ सातशें पच्याण्णव रुपये किंमत लागली आहे. तरी यात भागीदार असल्यावरून घेण्याची इच्छा असल्यास तुह्मी घ्यावा. ठरलेल्या किंमतींत कपट आहे. असा वहिम असल्यास आपला हिस्सा याच किंमतीस द्यावा. ही नोटीस पावल्यापासून चार दिवसांचे आंत माझा नंतर तुह्मी घ्या अगर तुमचा नंबर मजला द्यावा असें न कराल तर मी कोणत्याच प्रकारें तुमचा जबाबदार न राहून शेताची दुसऱ्यास विक्री करीन ता० १३।५।११ इ.

दस्तुर गोविंद बापूजी पी. ग. आकोला

सही

पुंजाजी वा। नागु अ० पा० क०
मामा धोंडा वा। पुनाजी रा०
मुंडगांव निशाणी

नो. नं. १९१

वऱ्हाडसमाचार

वैशाख वद्य ९ शके १८३३

राजनिष्ठा

परवा कोठेंसें वाचलें कीं कलकत्त्यास नुकतीच गमतीची सभा झाली होती, आणि तींत एका मुसलमान गृहस्थानें भाषण करतांना विश्वबंधुत्वांपासून सुरुवात करून राजकीय चळवळी करणाऱ्या आपल्या देशबंधूंना राजद्रोही ठरवून त्यांची यथेच्छ निंदा केली. अध्यक्षस्थानीं एक युरोपियन अंमलदार होते. राजकीय विषयावरील भाषणाचे वेळीं अध्यक्ष होणाऱ्या या अंमलदाराला सरकारनें योग्य जाब विचारला असेलच. रीती प्रमाणें आंग्लो-इंडियन पत्रांतून या सभेच्या कामाविषयींच्या तारा भराभर धडकल्या, आणि मुसलमान वक्त्याचा भाषण करण्याचा उद्देश सिद्धीला गेल्याबद्दल त्याला संतोषही वाटला असेल. पण ही बातमी वाचून क्षणभर विचार करणाराला अस्वस्थता वाटल्यावाचून राहणार नाहीं. अशा सभा भरविण्याची, त्यांत ब्रिटिश सरकारची ओतप्रोत स्तुति करण्याची, व राजकीय चळवळी करणारांची यथेच्छ निंदा करण्याची इच्छा कांहीं जणांना आतां कां व्हावी? अशा सभेला सरकारी अंमलदाराला अध्यक्ष होतांना दिक्कत कां वाटूं नये? आणि अशा सभेच्या कामाबद्दलच्या तारा इंग्रजी पत्रांनीं आधाशीपणानें मिळवून प्रसिद्ध करण्या इतका बातम्यांचा दुष्काळ पडला आ॰ कीं काय? हे प्रश्न दिसण्याला विचित्र किंबहुना वेडेपणाचे दिसतात. पण त्यांत आमच्या मतें एक मोठें सत्य- एक मोठें तत्त्व आहे, आणि त्याकडे जितकें लोकांचें तितकेंच सरकारी अधिकाऱ्यांचें ही लक्ष लवकर जाणें इष्ट आहे. पहिली गोष्ट ही कीं अशा सभा, आणि तिच्या अनुषंगिक अशा अवांतर विचित्र गोष्टी या सध्याच्या विचित्र परिस्थितीचें एक द्योतक आहे. ह्मणजे तिजवरून असें दिसतें कीं राजनिष्ठा हा विषय कोणत्याही कारणानें कां होई ना, पण लोकांच्या मनांत विशेष रीतीनें घोळूं लागला आहे. सृष्टींत क्रिया आणि प्रतिक्रिया समान असतात. त्या नियमानें थोड्या दिवसांपूर्वी खोटा देशाभिमान, स्वराज्या विषयींची भ्रामक कल्पना, आणि राजद्रोह यांनीं जितक्या जोरानें क्रिया केली, तितक्याच जोरानें आतां भ्रामक राजनिष्ठेची कल्पना, ब्रिटश राज्याविषयींचा उसना अभिमान, तोंडपुजेपणा, वगैरे गोष्टी प्रतिक्रिया करूं लागल्या असतील; कदाचित् दूध घुसळल्या बरोबर भांड्याच्या तोंडाशीं बराचसा फेस जमतो, तसा देशाचें अलीकडे जें राजकीय अंदोलन चाललें आहे त्यामुळें राजनिष्ठेचा फेस बरच्या सारख्या भाषणांच्या रूपानें बाहेर पडला असेल.

कांहींहि असो, येवढी गोष्ट खरी कीं राजनिष्ठा हा मनाचा भाव आहे, आणि प्रेम किंवा मैत्री यांच्या प्रमाणें तो मुग्ध असतो. खऱ्या चांदीचें नाणें ज्याप्रमाणें नाद करीत नाहीं, त्याप्रमाणें खरी राजनिष्ठा ही आपलें मनोगत शद्बांनीं व्यक्त करण्यास अत्यंत निरुत्सुक असते. तेव्हां अलीकडे राजनिष्ठेचीं पुराणें सांगणारे आणि अशा पुराणिकांची बडेजाव करणारे या दोघांनीं ही हें वरील सत्य लक्षात घेऊन राजनिष्ठेची पारख केली पाहिजे. खरी राजनिष्ठा लोकांच्या मनांत उत्पन्न अथवा जागृत करण्याचे योग्य मार्ग आहेत. त्या मार्गानें जाऊन ती उत्पन्न करणें हल्लींच्या काळीं अत्यंत अवश्य आहे. पण कोणी वाटेल त्यानें उठावें अधिकाऱ्यांना गुदगुल्या होतील असे शद्ब राजनिष्ठा प्रेरित मनानें नव्हे, तर जातिद्वेषप्रेरित मनानें उच्चारावे, आंग्लो-इंडियन पत्रांतून त्या वक्त्याची टिमकी वाजवावी, आणि अध्यक्षांनीं अमक्या जातींतले लोक खरे राजनिष्ठ अशी पाठ थोपटावी हा प्रकार अत्यंत गैर आहे. यानें खरी राजनिष्ठा तर कधीं बाहेर पडतच नाहीं, पण उलट बहुरूप्याप्रमाणें राजनिष्ठेचें क्षणभर सोंग आणणारांचें मात्र फावतें. राजनिष्ठेचें खरें नाणें ज्यांचे पाशीं आहे ते अशानें मागें पडतात, आणि तोंडपुजे लोकांची चलचलाट होते. हा प्रकार देशाच्या हिताला अत्यंत घातक आहे. सगळ्याच राजकीय चळवळी राजद्रोहाच्या नसतात. राष्ट्रीय सभेसारख्या कित्येक राजकीय संस्था आणि प्रागतिकांसारखे कायदेशीर पद्धतीनें चळवळ करणारे लोक अत्यंत राजनिष्ठ असून ही सरकारी अधिकाऱ्यांच्या कृत्यांवर निर्भीडपणें टीका करून सुव्यवस्थित राज्यपद्धती विषयींची आपली आवड व योग्य आणि खरा देशाभिमान व्यक्त करतात. ते तोंडपुजेपणा करीत नाहींत ह्मणून त्यांना तुम्ही राजद्रोही वर्गांत घालणार काय? तसें असेल तर खरे राजनिष्ठ आणि तोंडपुजे स्तुतिपाठक यांच्यांत भेदाभेद करण्याची वेळ हिंदुस्थानांत दुर्दैवानें फार लवकर येऊन पोचली आहे असें ह्मणावें लागेल.

धार्मिक आणि नैतिक शिक्षण.

वस्तुतः धर्म आणि नीति यांचा सांगड आमच्या शास्त्रांनीं अशा रीतीनें घालून दिलेली आहे कीं त्यांची ताटातूट करतांच येत नाहीं. पण प्रजेच्या धर्माचे बाबतींत आह्मी हात घालणार नाहीं अशी शपथ आमच्या विदेशी सरकारनें घेतली असल्यामुळें तशी ताटातूट करणें विद्याखात्याला भाग पडत आहे, आणि याबद्दल सरकारला दोष देणें आह्मी तरी वाजवी समजत नाहीं. इंग्रज सरकारला अशी ताटातूट करण्याखेरीज गत्यंतर नाहीं. पण देशी संस्थानिकांची तशी गोष्ट नाहीं. त्यांना आपापल्या संस्थानांत सर्व धर्माच्या प्रजेला त्यांच्या त्यांच्या धर्माचें शिक्षण मिळेल अशी तजवीज करणें शक्य आहे. काश्मीर संस्थानानें या बाबतींत आघाडी मारून उदाहरण घालून दिलें आहे. या संस्थानच्या दरबारानें धर्मशिक्षणाचा क्रम कसा ठेविला आहे, पुस्तकें कोणतीं व कशाप्रकारें शिकविण्यांत येत असतात, वगैरे गोष्टींची साद्यंत माहिती प्रसिद्ध केल्यास इतर संस्थानिकांना तिचा पुष्कळ उपयोग होईल.

छापण्याची कला.

आमच्या लोकांना लवकर येण्यासारखी आणि व्यवहारांत विशेष उपयोगाची अशी एखादी कला असेल तर ती सध्याचे काळीं मुद्रणकला आहे, आणि ह्या कलेंत इतर देशांच्या मानानें हिंदुस्थान बराच मागें आहे. तथापि आमच्यांतले होतकरू तरुण इतर कलांप्रमाणें ही कला शिकण्या साठीं जर्मनी, अमेरिका वगैरे देशीं जातील, तर हिंदुस्थानांतली मुद्रणकला लवकरच उदयाला येईल असा आह्मांला भरंवसा वाटतो. सध्यां छापखान्याशीं ज्यांचा बिलकुल संबंध येत नाहीं असे धंदे फार थोडे आहेत. बारीकसारीक शहरांतून सुद्धां छापखाने आहेत; पण साधारण प्रिंटर व प्रेसमन यांची खरोखर वाण आहे, खरोखर कुशल व वाकबगार प्रेसमन असला तर तो आफिसांतल्या हेडक्लार्क पेक्षां दुप्पटीनें अधिक पैसे मिळवितो अशी खरी स्थिति आहे. असें असतां आमचे तरुण अद्याप या कलेंत सुधारणा करण्यासाठीं परदेशीं जाऊं लागले नाहींत ही मोठी शोचनीय गोष्ट ह्मटली पाहिजे. सध्या कोणी काचकाम शिकण्यासाठीं जातो; कोणी घड्याळें कागद, वगैरे करण्याची विद्या शिकून येतो. पण काचकामाला किंवा इतर कारखान्यांला लागणारें साहित्य आमचे देशांत मुबलक न मिळाल्यामुळें निराश होतो. मुद्रणकलेचें तसें नाहीं. छापखान्यास लागणारी शाई, रूळ, वगैरे सगळीं इकडे तयार होण्यासारखीं आहेत. फक्त मशीन तिकडून आणिलें ह्मणजे झालें. या देशीं साहित्यावर इकडे प्रोसेस ब्लॉक सारखें नाजूक छपाईचें काम सुद्धां उत्तम रीतीनें करतां येतें हें कलकत्त्याच्या कुंतलीन प्रेसनें सर्वांच्या निदर्शनास आणून दिलें आहे. वाण आहे ती कुशल कारागिराची आहे. ही वाण भरून काढण्याचा उत्तम मार्ग ह्मणजे छापखान्याशीं विशेष निकट परिचय असलेल्या होतकरू माणसानें जर्मनी व अमेरिका या देशीं जाऊन तिकडील सर्वोत्कृष्ट छापखान्यांत प्रत्यक्ष काम शिकून यावें. तसें केल्या शिवाय आमच्या इकडे छपाईचें काम सुबक होणार नाहीं. कुशल प्रिंटर व प्रेसमन मिळाल्या वर आमचे छापखाने थोड्या खर्चांत जसें सुबक काम काढून देतील तसें परदेशचे छापखान्यांना सुद्धां देतां येणार नाहीं. इतर कारखान्यांचें कसें ही असो, पण छापण्याचे कामीं तरी आह्मी परदेशाशीं स्पर्धेंत टिकाव धरूं अशी उमेद वाटत आहे.

संगीत आणि रोगप्रतिकार

श्रीमती सत्यबाला देवी नांवाची एक बंगाली स्त्री अमेरिकेंत भारतीय संगीत शास्त्रावर व्याख्यानें देऊं लागली आहे. तिनें एका व्याख्यानांत असें सांगितलें कीं गायनशास्त्रांतल्या रागरागिण्या, आलाप,व वीणेचा नाद यांच्या अंगीं मनुष्याला मोहित करून सोडण्याची शक्ति आहे इतकेंच केवळ नाहीं, तर रोगांचा प्रतिकार करण्याचें ही सामर्थ्य त्यांचे ठायीं आहे, व ही गोष्ट हिंदुशास्त्रांत नमूद आहे. या वेळीं अध्यक्ष प्रसिद्ध अमेरिकन डाक्तर लुइलक हे होते. व्याख्यात्रीनें केलेलें विधान अतिशयोक्तीचें नसून आपण स्वतः संगीतानें रोगी बरे केले आहेत असें अध्यक्षांनीं सांगितल्या वर सर्व समाज चकित झाला. संगीताच्या श्रवणानें श्रोत्याच्या चित्तवृत्ति तन्मय व पुलकित होतात; कित्येक इहलोकचीं दुःखं तात्काल पर्यंत विसरून आनंदसागरांत मज्जन करीत राहतात; हरिण व विषारी सर्प यांच्या सारखे प्राणी सुद्धां संगीतानें देहभान विसरतात वगैरे गोष्टी सर्वांनीं ऐकल्या असतील. गोकुळांत कन्हैयाच्या वंशीध्वनीनें गोपी हातांतलीं कामधामें टाकून लौकिकाची पर्वा न करता धावून कृष्णाच्या भेटीसाठीं येत असें श्रीमद्भागवतांत वर्णन आहे तें आतां खोटें म्हणवणार नाहीं. इतकेंच नाहीं तर एका किनरीवाल्यानें आपली किनरी वाजवून गांवांतले सगळे उंदीर बाहेर काढले, आणि जेव्हां त्याचें समाधान होईल येवढी मोठी रकम गांवकरी देईनात तेव्हा त्या गांवचीं सगळीं मुलें त्या जादूगारानें अशाच रीतीनें काढून नेलीं अशी जी कथा ब्राउनिंग कवीच्या एका सुंदर काव्यांत आहे ती ही आतां खरी मानल्या वांचून सुटका नाहीं.

देशी संस्थानांतील शिक्षणप्रसार

अलीकडे देशी संस्थानिक आपापल्या प्रजेंत शिक्षणप्रसार व्हावा म्हणून विशेष प्रकारें यत्न करीत आहेत हें पाहून कोणालाही संतोष वाटल्यावांचून राहणार नाहीं. बडोदें संस्थान शिक्षणप्रसारार्थ प्रसिद्धच आहे. इंग्रजी मुलखांत एकंदर लोकसंख्येशीं शिकलेल्यांचें जें प्रमाण पडतें त्याहून अधिक प्रमाण गाइकवाडी राज्यांत पडतें ही गोष्ट सुप्रसिद्धच आहे. अलीकडे पतियाळा, म्हैसूर, त्रावणकोर, ग्वालेर वगैरे संस्थानांनींही शिक्षण प्रसारार्थ आपल्या कोशांचीं कपाटें खुलीं केलेलीं दिसूं लागलीं आहेत, यावरून आणि कित्येक संस्थानिकांच्या स्वतःच्या कळकळीच्या उद्गारां वरून शिक्षणाची महती आमच्या संस्थानिकांच्या मनावर पूर्णपणें ठसलेली दिसत आहे. ग्वालेरचे श्री० शिंदे महाराज यांनीं नुकतेंच शिक्षणाविषयीं एक भाषण केलें. त्यातले कित्येक विचार फार सुंदर आहेत. मनुष्याची सर्व प्रकारची उन्नति शिक्षणावर अवलंबून आहे. हें शिक्षण केवळ बुद्धिपुरतें असून उपयोगी नाहीं. शारीरिक मानासिक, धार्मिक सर्व प्रकारचें शिक्षण देण्याची खटपट करावयास पाहिजे. लोकांना नुसतें लिहितां वाचतां आल्यानें राज्यकर्त्यांनें कार्यभाग झाला असें समजूं नये, तर शिचारित्र, राजभक्ति विनय नीतिमत्ता कर्तृत्व इत्यादी गुण शिक्षणाच्या द्वारें लोकाच्या अंगीं येतील तेव्हां श्रमाचें सार्थक मानिलें पाहिजे अशा प्रकारचें शिक्षण संस्थानात मिळूं लागल्यावर लोकांना कोणत्याही कारणानें परदेशाच्या तोंडाकडे पाहावें लागणार नाहीं हें महाराजांचे उद्गार जसे खऱ्या कळकळीनें प्रेरित झालेल्या अतःकरणापासून निघालेले आहेत तसे ते अनुभव सिद्धही आहेत. आणि सर्व संस्थानिकांनीं त्याचा विचार करावा अशी आमची सूचना आहे.

बुद्धजयंती

थोर विभूतींच्या जयंत्या करण्याची चाल आमच्या देशांत फार प्राचीन आहे. हिंदुधर्मीत तरी निदान राम, कृष्ण, नरसिंह हनुमान, वगैरे पौराणिक व्यक्तींच्या व त्याचप्रमाणें एकनाथ, तुकाराम, रामदास, वगैरे साधुपुरुषाच्या जयंत्या आणि पुण्यातिथि आज कित्येक शतकें मुकाट्यानें भाविक लोक करीत असतात. त्यामध्यें यंदापासून आणखी एक बुद्धजयंतीची भर घातल्यानें काय मोठेंसें नफा-नुकसान होणार आहे असा प्रश्न करतां येण्या सारखा आहे. याला उत्तर हेंच कीं मेल्या २९०० वर्षात आमचे लोक बुद्धास विसरले; त्याला योग्य असा आदर सत्कार आमच्या हातून घडला नाहीं म्हणून बुद्ध रुसून बसला आहे असें नाहीं. ज्यानें आपल्या आयुष्यक्रमांत धन, वैभव, कीर्ति, आदर वगैरे गोष्टींचा यत्किंचित् हा लाभ धरला नाहीं; ज्याला दुसऱ्या वर प्रभुत्व मिरविण्यापेक्षां स्वतःवर प्रभुत्व ठेवण्यांतच कृतार्थता वाटत असे, आणि ज्यानें सत्यान्वेषणासाठीं सर्वस्वाचा त्याग मोठ्या आनंदानें केला, त्याला आज हजारपांचशें लोकांनीं बरें म्हटलें काय आणि वाईट म्हटलें काय सारखेंच आहे. बुद्धाची जयंति करून त्या ऐतिहासिक पुरुषाविषयीं आह्मी आदर व्यक्त करावयाचा तो त्याच्यासाठीं नसून आमच्या स्वतःच्या हितासाठींच आहे. हल्लींच्या काळांत तर रामकृष्णादि पौराणिक पुरुषाच्या जयंत्यापेक्षा ही बुद्धजयंतीची अवशकता विशेष आहे. केवळ अध्यात्मिक दृष्टीनेंच नव्हे तर नीति, समाजसुधारणा, शास्त्राची प्रगति वगैरे अनेक दृष्टींनीं बुद्धाच्या चरित्राचें अवलोकन करणें अवश्य आहे आणि तसें अवलोकन केलें असता शाक्यगौतमबुद्ध ह्याच्या चरित्रापासून आजच्या घटकेला शिकण्या सारख्या शेंकडो गोष्टी आहेत. लोकमताची पर्वा न करता सदसद्विवेकाला अनुसरणें, निरर्थक कर्मांत गुरफटून न रहाता सत्कार्यास देह झिजविणें, 'संहतिः कार्य साधिका' हें तत्त्व लक्षांत घेऊन देशकार्यांत संघशक्तीचा उपयोग करणें, स्त्री व पुरुष हा किंवा अन्य भेद न मानता सर्वांना सारखें लेखून पतिताचा उद्धार करण्याचा यत्न करणें हीं तत्त्वें ज्या काळां सर्वमान्य झालीं आहेत, त्या काळात तरी निदान त्या तत्त्वांचें अविकृत स्वरूप आपल्या जोरदार उपदेशवाणीनें प्रसृत करणाऱ्या २९०० वर्षांपूर्वी होऊन गेलेल्या अलौकिक महात्म्याचें विस्मरण होणें शक्य नाहीं. सध्यां आम्ही ज्या देशसुधारणा व्हाव्या म्हणून इच्छितों त्याच्या मुळाशीं वस्तुतः बुद्धाच्या उपदेशाशिवाय अन्य काय दाखविता येईल? बुद्ध हा आमच्या ऐतिहासिक काळातला अत्यंत थोर महात्मा व खरा सुधारक होता या पेक्षा त्याची अधिक स्तुति काय करावी? जयंत्यांचा जर खरा कांहीं उपयोग असेल तर तो अशा पुरुषाच्या जयंतीचा आहे. म्हणून बंगाल्यांत अलीकडे कित्येक वर्षे वैशाख शु० १५ च्या दिवशीं बुद्धाची जयंती करण्याचा परिपाठ पडलेला आहे आणि हा परिपाठ यंदा मुंबई प्रांतीं आला आहे. आमची खात्री आहे कीं आमचे वऱ्हाडप्रांतातले सुशिक्षित बंधु ही या बाबतींत मागें न रहातां गौतमबुद्धाचें शिष्यत्व पतकरून सुधारणेच्या कार्यास लागणाऱ्या प्रेरणेचा लाभ त्याच्या चरित्रापासून करून घेतील.

बुद्धजयंती विषयीं लिहिताना नुकतेच गत झालेले बौद्धधर्माचे एक आद्य गुरु महास्थविर सुमंगलाचार्य याचें स्मरण झाल्यावाचून रहात नाहीं. बौद्धधर्मी महापंडितांत ते अग्रगण्य असून सिलोनमधील विद्योदय नामक सुप्रसिद्ध बौद्ध कॉलेजाचे ते प्रिन्सिपाल होते. अलौकिक पांडित्य, विशाल बुद्धि आणि बौद्धधर्मशास्त्रांत पारंगतता यांपैकीं एकेक गुण जरी त्याचे ठायीं असता तरी त्याची कीर्ति बौद्धधर्मी देशात अजरामर झाली असती; मग या तिन्ही गुणांचा समवाय त्याच ठायीं झाल्यावर त्याना ज्याप्रमाणें बौद्धविहारात त्याचप्रमाणें सयाम, ब्रह्मदेश, सीलोन, तिबेट, वगैरे देशातल्या राजदरबारांत ही मान मिळत असे यात आश्चर्य काय? यांचा जन्म फार उच्च व श्रीमान् कुळात झालेला होता. श्रीपादपर्वता वर जीं पदचिन्हें उमटलेलीं दिसतात व जीं आपापल्या धर्मातल्या परमपूज्य पुरुषाचीं समजून त्यांचें दर्शन घेण्यासाठीं हिंदू, मुसलमान, बौद्ध, ख्रिस्ती वगैरे सर्व धर्मांचे भाविक लोक मोठ्या आनंदानें जात असतात, त्या महा तीर्थाचें करांचें लक्षावधि रुपयाचें उत्पन्न सुमंगलाचार्य याच्या मालकीचें होतें. तथापि शाक्यगौतमा प्रमाणें धनाविषयींच्या लोभाची अत्यंताभाव आचार्यांचे ठायीं असल्या मुळें त्यानीं त्या धनराशी कडे ढुंकून न पाहता त्यानीं बौद्ध भिक्षूला विहित अशी भिक्षावृत्ति कधीं सोडली नाहीं आणि स्वतःला राहण्यासाठीं टोलेजंग राजवाडा निर्माण करण्याचें सामर्थ्य असतां पर्णकुटीच त्याना आमरण प्रिय वाटली? या पेक्षां साधी राहणी ती कशी असते? सारा जन्मभर त्याना विद्यादान, सच्चारित्र्य, परोपकार, सच्छील आणि धर्मोपदेश यांत घालविला. या पेक्षा कृतार्थता ती काय असावयाची आहे! धन्य त्या सत्पुरुषाची. त्याचें नाव सुमंगल होतें तें यथार्थ म्हटलें पाहिजे.

विवाह विषयक कायदा

१८७२ च्या ३ऱ्या म्हणजे विवाहविषयक कायद्यात सुधारणा करून आह्मी 'हिंदु' नाहीं असें जाहीर न सांगतां या कायद्याप्रमाणें ब्राह्म लोकाना आपले विवाह नोंदता यावे अशी तजवीज करणारें ना० मि० भूपेंद्रनाथ बसू यांचें बिल सध्यां लोका पुढें आहे. सध्यच्या कायदा किती अपूर्ण व अडचणीचा आहे व त्यांत वरील सुधारणा होणें किती अवश्य आहे हें पुढील कांहीं आंकड्यात वरून दिसून येईल. हे आंकडे गतवर्षींच्यात्र रिपोर्टांतले असल्या मुळें विशेष महत्वाचे आहेत. १९०९।१० सालीं या कायद्यान्वयें फक्त २२ विवाह नोंदले गेले. पैकीं १८ एकट्या कलकत्त्यांतले होते. बंगाल्यांत ब्राह्मधर्मी लोकांची हल्ल्या हजारानीं काय, पण लक्षांनीं सुद्धां मोजतां येण्यासारखी असतां फक्त २२ विवाहच या कायद्यानें-- ब्राह्मसमाजासाठीं मुद्दाम केलेल्या कायद्यानें- नोंदले जावेत, यावरूनच त्याची निरुपयुक्तता सिद्ध होते. या कायद्याचें प्रस्तुत स्वरूप कायम ठेवण्यापासून कोणालाच कांहीं फायदा नाहीं. ब्राह्मधर्मी मंडळीला हिंदुसमाजापासून निराळे राहण्यापेक्षा हिंदुधर्मी म्हणविणेंच रास्त व प्रशस्त वाटते हें पाहून आह्मांस संतोष वाटतो व तसें करण्यास कायद्यानें घातलेली अडकाठी लवकर दूर होओ असें चिंतितों.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामान—यंदा वातावरणात फार चलविचल दिसत. वारा थांबला जोराचा सुटतो, उष्ण वारे खरे पण उष्मा कमी करितात पारा ११२।११३ अंश पर्यंत चढतो. रोगराई नाहीं, प्लेग नाहीं व एकंदरीनें सार्वजनिक आरोग्य समाधानकारक आहे.

शेतीची जिल्हासभा— या जिल्ह्याच्या शेतीविषयक परिषदेची सभा येत्या २४ वे तारखेला भरणार आहे. ही सभा सरकारी शेतीच्या प्रयोगशाळेंत न होतां येथील टाऊन हालांत भरणार आहे. अध्यक्षस्थान मेजर फ्लौडन साहेब डिपुटी कमिशनर हे स्वीकारणार आहेत.

लोकगणना— गेल्या खानेसुमारींत आकोल्याची लोकसंख्या सारी १५।२६ हजार भरली. प्लेगामुळें लोकवस्ती बाह्य ठिकाणीं गेल्या मुळें हा फरक असावा असें वाटल्या वरून येत्या १ ले तारखेला या शहराची लोकसंख्या पुनः घेण्यात यावी असा विचार ठरला आहे.

मध्यप्रांतातील तुरुंगखात्याचे इनस्पेक्टर जनरल लेफ्टनंट कर्नल डब्ल्यू. बी. लेन यास. पुढील महिन्या पासून हक्काची फर्लो व अभ्यासाची मिळून १॥ वर्षाची रजा मिळाली आहे. आणि त्याच्या रजेंत मेजर मेल्ल साहेब यास इनस्पेक्टर—जनरल नेमण्यात आलें.

रा० रा० कृष्णाजी भास्कर अभ्यंकर हेड क्लार्क इंग्लिश आफिस आकोला याची बदली बुलढाण्यास करण्यात आली. पण त्याची चाकरीगारी, कार्यदक्षता इत्यादि सद्गुण लक्षात घेऊन त्याची हल्लींच्या २०० रुपये पगारच त्याच्या साठीं मुद्दाम कायम केला आहे हें कळविण्यास आनंद वाटतो.

आणि येथील हेड क्लार्कचे जागेवर नागपूरच्या सेक्रेटरीयट मधील रा. रा. भगवान दयाळ यास नेमण्यात आलें.

रा. रा. एफ. जी. स्लाय कमिशनरसाहेब याची स्वारी वऱ्हाडच्या महाबळेश्वरीं म्हणजे चिखलदऱ्यास आहे. तेथें या सत्रात जिल्हा- आफिसरांच्या त्यानीं मुलाखती घेतल्या आणि दरवर्षाप्रमाणें सर्वांचा अनुभव संकलित करून समष्टिदर्शनानें वऱ्हाडच्या लोकस्थितीचें अवलोकन केलें.

चुकीची दुरुस्ती किंग एडवर्ड मेमोरियल फंडाला इलीचपुरचे रा० रा० व्यंकटराव हणमंतराव यांनीं १०० रुपये वर्गणी ता० २४।५।११ चे अंकांत दिली म्हणून छापलें आहे. त्यांनीं १०० रुपयांच्या ठिकाणीं १००० रुपये दिले आहेत हें कळविण्यास आनंद वाटतो.

तसेंच रा० रा० बुढेखान व पेन्शनर सुभेदार फकीर महमद यांच्या नांवा पुढें 'सर्व हिंदुस्थाना करिता' म्हणून ५।५ रुपये चुकीनें यादींत घातले गेले आहेत.

जाहिर नोटीस

सर्वत्र लोकास आणि शिंदखेड तालुका आकोला येथील लोकास.—

खालीं सही करणार याजकडून जाहिर नोटीस देण्यांत येते कीं,

मौजे शिंदखेड येथील.

सर्व्हे नंबर	एकर गुंठे	आकार रु.	
९६	७८९	१२	मालीम
१४६	२०८६	३५	२/९ हिस्सा

खोडवण निशाणीचें शेत १/६ हिस्सा

डेलग निशाणीचें शेत १/२ हिस्सा

शाहापूर येथील

शेत मोहाचें किंवा पिंपळाच्या निशाणीचें २/७ हिस्सा

ही शेत व वडिलोपार्जित रहातें घर ही सर्व जिनगी व इतर जंगम जिनगी ही आह्मा दोघा अविभक्त समाईक बंधूंची होती. वडील बंधु निवाजी हा मरण पावल्यानंतर तुकाराम व त्याचा मुलगा उकंडा हे माझ्या पाशीं रहात होते आणि या प्रमाणें सर्व जिनगीचा उपभोग एकत्रपणात व समाइक रितीनें आजपर्यंत घेण्यात आला. दुर्दैवानें तुकाराम व त्याचा मुलगा उकंडा हे दोघेही मरण पावल्या मुळें मी एकटाच सर्व कुटुम्बाचा कर्ता व मालक राहिलों आहे. सर्व शेतीवाडी माझ्या वहिवाटींत व ताब्यात आहे. वरील माझा पुतण्या व नातु मेल्या मुळें कांहीं लबाड लोकानीं माझ्या वडील भावाची विधवा कमळजा हिला फंदफितूर देण्याचा विचार केलेला दिसतो.

या लेखानें सर्वांस कळविण्यात येतें कीं कोणीही तिच्या शेती सबंधानें व इतर जिनगी संबंधानें कोणताच प्रकारचा व्यवहार करूं नये. तिच्या कडून कोणी शेती पट्ट्यानें गहाण अगर खरिदी घेऊं नये. जो घेईल त्याचा जिनगीवर कांहीच हक्कसंबंध किंवा वारसा चालणार नाहीं. कमळजा ही फक्त अन्नवस्त्राची धनीन आहे. आमच्या शेताचा वगैरे कोणी कबजा वगैरे करण्यास आल्यास त्यावर फौजदारींत फिर्याद करण्यात येईल, आणि त्याच्या गैरहक्काच्या कृत्यामुळें आमची जी नुकसानी होईल ती सर्व त्याजकडून भरून घेतली जाईल.

कळावें ता० २१ मे १९११ इ

सही

इरभान वा। नवलाजी वाव रा०

नो. नं. २०४ शिंदखेड द० खु०

नोटीस

रा०रा० यादव अमृत दारव्हेकर राहणार पातूर यांस खालीं सही करणार याज कडून नोटीस देण्यांत येतें कीं पातूर ता०बाळापूर येथील पटवारी यांचें वय ८० शी अक्षरीं ऐशी वर्षांचें सरासरी झालें असून त्यांची पत्नी निवर्तली आहे. त्यांना भ्रम झाला असोन आजारीपणा मुळें ते शुद्धीवरही राहात नाहींत. त्यांची अशी स्थिति होण्यास सरासरी दोन वर्षे होऊन गेलीं आहेत. त्यांचे पोटीं फक्त एक विधवा कन्या असोन स्वतःस पुत्रसंतान नाहीं. मुलीस बाळकृष्ण नामें १७।१८ वर्षे वयाचा, मौंज झालेला, एकच मुलगा आहे. व त्यास आई शिवाय दुसरें कोणी नातलग अथवा भाऊबिरादर नाहींत अशा स्थितींत तुह्मीं सदरहू रामचंद्र बाळाजी याचे स्थावर मिळकतीचा गैरकायदेशीर फायदा घेऊन प्रथम मृत्युपत्रक करून नंतर तें रद्द करून, बक्षीसपत्र केल्याचें या आठवड्यांत आमचे कानावर आलें आहे. अशा रीतीनें अन्यायानें अपहार व विश्वासघात या दोषास जनरीतीनें पात्र झालें आहात एवढेंच नाहीं तर तुह्मीं जबाबदार मनुष्यांस, सदरहू रामचंद्र बाळाजी यास जवळचे आप्त व वारसास लायक इसम कोणी नाहींत. असें सांगून त्याचे मुलीचा एकुलता एक मुलगा मुलीला दुसरें कोणी आप्त नसल्यानें व तिला स्वतः हिंदुधर्म शास्त्रा प्रमाणें दत्तक देण्याचा अधिकार पोंहचत नसोन ही परवानगी इष्ट वाटेल तें सांगून मिळविल्याचें ऐकतों. तूर्त सदहू रामचंद्र बाळाजी यांचे जवळचे वारस ह्मणजे त्यांच्या भावाचीं दोन मुलें वामन रावजी, जो हल्लीं आकोल्यास पोलीसांत नौकर आहे, व दुसरा मुलगा तुकाराम सीताराम, जो हल्लीं झेसपूर तालुके आकोला येथें आहे हीं असून आह्मी स्वतः त्यांचे भाऊ वडील घराण्यांतील आहोंत. सदहू रामचंद्र बाळाजी दोन वर्षां पूर्वीं माझ्या मुलाची मौंज करून दत्तक घेण्यास तयार होते परंतु त्यांचे बेशुद्ध अवस्थेचा फायदा घेऊन, वरील प्रमाणें त्याच्या स्थावर मिळकतीचा, पांडेपण, देशपांडेपण व पाटीलकीचा, बेकायदा निकाल लावीत आहांत. करितां या लेखानें कळविण्यांत येतें कीं, तुह्मी या पूर्वी करून घेतलेले सर्व नोंदलेले अथवा बिननोंदलेले लेख रद्द असोन दत्तविधान ही हिंदुधर्मशास्त्रा प्रमाणें व कायद्या प्रमाणें रद्द असोन ते तारीख ९।९।११ इसवी रोजीं होणार असल्याचें समजल्या वरून, तें न करण्या बद्दल मनाईची ही आगाऊ नोटीस दिली आहे. तुह्मी सर्व व्यवहार आमचे नकळत केले आहेत. या मुळें त्यांच्या सर्व कायदेशीर जबाबदाऱ्या तुमचे शिरावर आहेत. त्या व्यवहारांचीं कार्यें आमची नोटीस न जुमानून तुह्मी केल्यास दिवाणी, फौजदारी, मुलकी कोर्टांतून तुमचें विरुद्ध काम चालविलें जाईल, व दत्तक घेऊं घातलेला खोटा वारस मुलीचा एकुलता मुलगा बाळकृष्ण हा नुकसानीस पात्र होईल. आह्मी आमचा मुलगा दत्तक देण्यास तयार होतों व आहोंत. तुह्मी रामचंद्र बाळाजी, मनकार्णिका जवळे वामनराव, बाळकृष्ण बामन व इतर सर्व लोक यांस ही नोटीस दिली जात आहे. कळावें ता० २।५।११

टीप:- सदहू नोटिसीची प्रत तुह्मां सर्वांस पातूर ता० बाळापूर या पोस्टांतून रजिष्टरनें ता०२।५।११ ला पाठविली आहे.

केशव गोपाळ कुळकर्णी कनेरे
पातूर द०खु०

नो. नं, २०२

नोटीस

नोटीस बेशमी चि. चाहदु. वा॥ माहदू घोगले माळी राहणार नांदुरा कसबा

यांस:–

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तूं माझा साक्षात मुलगा असून तूं आज सहा महिने झाले भांडून वेगळा झालास. तुला तुझ्या पहिल्या बायकोपासून एक मुलगा आहे. व आज सात महिने झाले तुझा मी पाट लाऊन दिला आहे. त्या पाटाच्या बायकोच्या व तिच्या आईबापाच्या नादीं लागून सर्व जिन्नगीची अफरातफर करणार आहेस असें समजतें. ज्या अर्थी तूं माझ्या तंत्रानें राहत नाहीस व अशा रीतीनें इस्टेटीची अफरातफर माडणार आहेस त्या अर्थी तला या नोटिसीनें कळवितों कीं मी ती इस्टेट तझा मुलगा नामें धर्मा यास देणार आहे. त्यावर तुझा कांहीं हक्क नाहीं या उपर जर तुह्मी स्थावर व जंगम इस्टेट कोणास विकाल, गहाण, वक्षीस अगर पट्ट्यानें द्याल तर त्या व्यवहाराचा बोजा इस्टेटीवर न राहतां व्यवहार करणाराचे जातीवर राहील. कोणी फसूं नये सबब अगाऊ सूचना देत आहे कळावें ता० १७।५।११ इ.

सही

महादू वा॥ अंबाजी घोगले माळी
राहणार नांदुरा कसबा नि०
डावा आंगठा

नो. नं. १९८

नोटीस

सेख कुतुबद्दिन वा॥ सेख बुढन राहणार कसबे पिंपळगांव राजा ता० मलकापूर जि० बुलढाणे

यांस:–

खालीं सही करणार यांजकडून कळविण्यांत येतें कीं माझी मुलगी मानबी इच्याशीं तुमचें लग्न होऊन सुमारें ४ वर्षे झालीं. हल्लीं आमची मुलगी आमचे घरीं आहे. तह्मी येथें तिला घेण्यास येऊन विनाकारण तंटा केला व "तुमची मुलगी माझे कामाची राहिली नाहीं ती माझे आई सारखी आहे" असें ह्मणाला या वरून आपले धर्माप्रमाणें सदहू लग्नाचा संबंध मोडला. आतां मेहर बदलचे १५० रुपये नोटीस पावले दिवसा पासून आठ दिवसांचे आंत आणून द्यावे. नाहीं तर रीतीप्रमाणें दिवाणींत फिर्याद करून कोर्ट खर्चा सुद्धां रुपये भरून घेतले जातील. कळावें. ता० १२।५।११

सही

सननखां वा॥ कालेखां राहणार
मलकापूर नि. खु. हातची

नो. नं. १९९

जाहिर नोटीस

सर्वत्र शेट व सावकार यास:—

मी खालीं सही करणार याजकडून कळविण्यांत येतें कीं मी व गणपत वा॥ रावजी देशमुख असे आह्मी सख्खे भाऊ असून वडिलोपार्जित असलेली इस्टेट सर्वे नं०४० एकर २४ गुंठे १६ आकार रुपये ४५ सर्वे नं० १२१ एकर २० गुंठे १३ आकार ४७चे यांत माझा निम्मा हिस्सा येणें आहे. आतां पावेतों वांटणी झाली नाहीं ह्मणून कळविण्यांत येतें कीं गहाण, खरेदी, भाडेपट्ट्यानें, बक्षीसपत्र वगैरे करून कोणी घेऊं नये करितां कळविलें आहे. कळावें. ता०८।५।११ देवराव-मारोती

सही

जैराम वा॥ रावजी देशमुख रा० निरोड याचे
हातची नि० खु० हल्लीं मु० खामगांव.

ना० नं० १९६

नोटीस

नोटीस बेशमी बनीप्रसाद किसनलाल कानकुब्ज ब्राह्मण रा० चांगदेव ता० भुसावल

यास:—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येत आहे कीं तुह्मा आह्मा मध्यें सोयरीकीचा संकेत ठरल्या मुळें व टिका झाल्या नंतर आह्मी तुह्माला लग्नाच्या खर्चा करितां रोख रुपये २१० पंच मार्फत उसनवार दिले. नंतर तुह्मी आह्माला दोष दिला कीं तुह्मी सरोदी ब्राह्मण आहा वरून सोयरीक करण्याचें नाकारिलें. या करितां आपण आह्माला चार पंचा समक्ष खरे दोषी आहो या संबधानें चौकशी न करितां विनाकारण तुह्मी लोकांच्या सांगण्या वरून दोष लावून आपण पळून गेला. करितां या नोटिसीनें कळविण्यांत येत आहे कीं, तुह्माला ही नोटीस पावल्या पासून आठ दिवसांचे आंत घेतलेले रुपये परत देऊन टाकावे व आह्माला दिलेल्या दोषा पासून मुक्त करावें. जर करितां तुह्मी दिलेल्या मुदतीचे आंत रुपये न दिल्यास तुमचे वर दिवाणी दावा करून रुपये कोर्ट खर्चा सुद्धां भरून घेतले जातील व दिलेल्या दोषा पासून मुक्त न केल्यास तुमचे वर फौजदारी फिर्याद करून खर्च वगैरे भरून द्यावा लागेल. ही नोटीस दिली ता० १८।५।११

सही

भोलाप्रसाद ठाकूरदीन
रा० वासीम द० खु०

नो० नं० १९५

नोटीस

रा० गोविंदा वा॥ गणु जात कुंभार रा० वाडी बिसापूर ता० आकोट

यांस:–

खालीं सही करणार हिजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी माझे लग्नाचे नवरे असून मला माझे बापाचे घरीं बरेच दिवस झाले टाकून घातलें आहे. पूर्वी मी आपल्या पाशीं होते तेव्हां माझ्या सासुऱ्या सांगीवरून मला फार छळलें तेव्हांपासून तुह्मी मला मुळींच विचारीत नाहीं मी आतां जाणती असून अशा स्थितींत दिवस कंठणें देशकालमाना प्रमाणें कठीण झालें आहे. तुह्मांस या पूर्वी हि मुद्दाम मनुष्य धाडून समजावून पाहिलें पण कांहीं उपयोग झाला नाहीं. हल्लीं मला ही नोटीस प्रसिद्ध झाल्यावर आठ दिवसांत मला चांगल्या रीतीनें वागविण्याचा जामीन देऊन आपल्या पाशीं नांदण्यास घेऊन जावें. नाहीं तर तुमच्या मनांतून माझ्याशीं संसार करण्याचें नाहीं समजून हीच नोटीस फारकत आहे असें समजेन व दुसरा घरठाव करीन. मग तुमचा माझ्यावर किंवा माझ्या दुसऱ्या नवऱ्यावर कोणत्याहि प्रकारें बोजा राहणार नाहीं. मला नेणें असल्यास मला टाकून घातल्यापासून आजपावेतोंचा खर्च सालाचा रु० ४० अंदाजा या प्रमाणें रक्कम देऊन घेऊन जावें. हल्लीं मी किसनासिंग वा॥ भवानासिंग रजपूत राहणार बावनबीर याचे घरांत राहते. या नोटिसीचा खर्च तुह्मास द्यावा लागेल कळावें तारीख १६-५-११ इ.

सही

गंगाई मर्द गोविंदा कुंभार रा०
बावनबीर आज मु० आकोला
नि० खु० आंगठा

नो. नं. २००

नोटीस.

नोटीस देणार दिपाजी वा॥ आकाजी ध्यार रा० वहळे बु॥ ता० बाळापुर जि० आकोला मी नोटीस देतों कीं माझी गंधर्वाची बायको नामें सनगाई ध्यारीन ही राहणार वाहळे बु० हिचा व माझा बेबनाव झाल्याकारणानें ही लोकांचे सल्ल्यावरून बिघडली आहे व इस्टेटीची अफरातफरा करीत आहे तरी हिजपासून शेत सर्वे नं० ९८ व वाहळ बु० येथील घर असें कोणी गहाण अगर खरेदी आणि पट्ट्यानें कोणी घेऊं नये. घेतल्यास मी नोटीस देणार दिपाजी वरील इस्टेट कोणी घेतील तर ते घेणाराचे पैसे फुकट जाऊन त्यास ती इस्टेट मिळणार नाहीं ही नोटीस दिली कळावें ता० १९।५।११ इ.

सही

दिपाजी वा॥ आकाजी ध्यार रा०
वाहळ बु॥ नि० हातची असे

ना० नं० २०१

आर्यवैद्यौषधालय मुर्डी.

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हर्नर जनरल यांजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन नार्जा अ. स. डॉ. विश्राम रामजी घोले यांनीं आमचीं औषधे बारिक हल्लीं वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत त्यांहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगावर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आह्मास दिलें आहे. हे अवश्य लक्षांत ठेवावें.

आमच्या अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यास कदाचित आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांचे आरोग्यार्थ आणखी एखादं औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजविनी

धातुदर्भक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टीक, वीर्यस्तंबक,
रक्तशोधक; मनोत्साहक कांति व बुद्धीवर्धक सुवर्ण माक्षीक
मौक्तिक कस्तुरी व अनेक वनस्पती मिश्र

अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जो धातु ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त होतें ती दोषी असेल तर शरीरांत नानाप्रकारचे रागरुपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारीरिक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच मिळणार नाहीं. करितां धातू शुद्ध व पुष्ठ होण्यास या गुटीका प्रत्येक वर्षी पाहिजे या दिवसांत एकदा तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोगरहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें. हें अवश्य लक्षांत ठेवावें याच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य इतर धातुपात उष्णाळें इंद्रियशिथिलता, कडकी. गर्मीसंबंधीं मुरलेले विकोप मुत्रसंकोच, धातुचा पातळपणा, स्त्रियाची धुपणी, छातींतील रोग, सठ पायत्रमांग. व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पंडूरोग मुलाची खर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य मस्तकशूळ, मुळव्याधी. वातरोग, निद्रानाश पित्तावर. बाळंतरोग, मधुमेह जूनाट परमा, मुष्ठीमैथुननें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबूत व सतेज बनतें. पचनशक्ती व स्मरणशक्ती भरपूर वाढून धातु रक्त याची शुद्ध वृद्धी, वीर्यस्तंभ व भरपूर कामोद्दिपक होते व मनास उत्साह देतात. दुध व जडान्न पचूं लागते त्यांत उपयुक्त वनस्पतीचें मिश्रण गुणकारक आहेत करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें मिळालीं आहेत आणि मिळतात. पथ्य सेवनाची मुळींच गरज नसून स्त्रिया, पुरुष, व मुलें यांस पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीही घेणारास टपालखर्च माफ आहे ४ रुपयांचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपानखर्डे सोबत किंवा व्ही. पी. नें खालील पत्यावर मिळतील.

दरः—एकदम ३५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु० ११५ गो० ३ रु० १२५ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० ९ रु०

२ अपूर्व नेत्रांजनः-यानें वडस. साहर, फुल, खुपऱ्या. बिंदु, कांच इत्यादि नेत्राचे सर्व विकार त्वरीत बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार राहते. या रोगांस अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळयाच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रणः--कोणताही नवा जुना परमा व अनुपम दहा तिडीक मुत्राची लाली, संकोच पुस्त्राव, रक्तस्त्राव, इत्यादि विकार पथ्य नसता सात दिवसांत जातात तिडिक एका घटकेंत जाते असें रामबाण औषध कोठें दिसत नाहीं. बा० किं० १ १। भार बाटलीस रु० २

३ दंतबलवर्धक पुडः—दंत संबंधीं सर्व विकार उत्तम बरे होतात.

५ विंचूचें विषः—औषध लावतांच उतरतें मुल्या ३ तो० ८ आणे

६ गजकर्णः—खरूज, नायटे वगैरे सर्व विकार ३ दिवसांत जातात ड. ६ आणे

७ सर्व हिमज्वरः—औषध घेतांच कशाहि प्रकारचे ज्वर असले तरी ते औषध घेतांच जाऊन पुनः उलटत नहींत. १२ पुड्या १ रु०

८ प्लेगावर रामबाण औषधः—आजपर्यंत आमचे औषधान हजारो लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरूं होतांच सर्वांनीं संग्रहीं तापावर गोळ्या, गाठीस मलम, वात चढू नये म्हणून वातावर मात्रा ठेवून याचा एकवार अनुभव पहावा गुणाबद्दल खात्री पटेलच, परोपकारार्थ माफक किं० २ आणे ख० शि०

९ सामानाचा मोठा कॅटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं औषधांत अपाय कारक पदार्थ अगदीं नसून पूर्ण खात्रीचे असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें आहेत. याशिवाय मोठमोठ्या रोगांवर अनेक औषध ग्रंथोक्त रसायनें, भस्म खाक, गुटीका, आसवे, तेलें, सुगंधी अत्तरें माफक दरानें मिळतात. अनुपान खर्डा सोबत टपाल खर्च वेगळा पडेल. रोखीनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं प्रकृतीचें मान कळविल्यास रोगाचो निदान चिकीत्सा कळवूं.

अत्यतं आगत्याची सुचना.

हल्लीं वर्तमान पत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरूं असून प्रत्येक जाहिरात सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे.

आपला समाज निरुद्योगी आळशी बनल्यामुळें एकदा जो धंदा सुरूं केला त्याचेंच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून वाटेल त्यानें करावी आमचे जाहितीस कोकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ. प्रांतांत ऊत आला असून आमच्या आंजिले वगैरे गावांतून तो पुर्णावस्थेंत येऊन आणखीही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक याची आह्मास निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं. इंग्रजी राज्यांत आपली थोरवी गाण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे आह्मास ग्राहकांस मुख्यत्वें हेच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षे अव्याहत सुरूं असून ज्यांच्या औषधास झाले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें, ज्यांच्या औषधींनें कांत्यावधी ग्राहक रोग मुक्त झाले व नित्य होत आहेत त्यांचींच औषधीं नेहमीं उपयोगांत आणणें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करता अशाच प्रकार कायम राहून हा सार्वजानिक व कल्याण करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आज पर्यंत आमचे खटपटीनें यशहि बरेंच आलें आहे, करितां सकळ आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं, रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तींच सर्वांनीं वापरावी, एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातींशीं आमचा बिलकूल संबंध नाहीं, हें लक्षांत ठेऊन औषधें मागणें तीं खालील पत्यावर बिनचूक मागवावी ह्मणजे खरीं गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य येईल- मं. १

नो. नं. २४

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः—मुर्डी ता. दापोली जि० रत्नागिरी.

Oriental Government security

LIFE ASSURANCE COMPANY

Limited

ESTABLISHED IN 1874.

R. Paterson, Berar manager,

HEAD OFFICE—BOMBAY

HEAD—QUARTERS— NAGPUR.

FUNDS Exceed $3\frac{3}{4}$ crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, create fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application—

M. DESOUZA,

CHIEF AGENT, Nagpur.

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें.

सुख संचारक कंपनी मथुरा यांचीं तयार केलेलीं व सरकारांतुन रजिष्टर झालेलीं औषधें, जीं वीस वर्षांपासून लोकात अनुभविलीं आहेत.

सु धा सि न्धु

हें कफ, खोकला, दमा, थंडीचा ताप, पटकी, शूळ, संग्रहणी, अतिसार, पोटांत दुखणें, वांत्या, मळमळणें, हात पाय व कंबर दुखणें, मुलांचे हिरवे पिवळे जुलाब, डांग्या खोकला, दूध ओकून टाकणें इत्यादींवर स्वादिष्ट व सुवासिक औषध आहे. किंमत प्रत्येक बाटलीस ०८ आणे.

गजकरणास समूळ नाहींसें करणारें हेंच फक्त एक पवित्र औषध आहे. कांहीं मुद्रां जळण अथवा आग होत नाहीं. यासच जर दारू अथवा लिंबाचे अर्कांत मिळविलें तर २ व टक्या अर्क तयार होतो. किंमत प्रत्येक बाटलीस ०४ आणे. १२ बाटल्या एकदम मागविल्यानें त्यांस एजंट समजून नोटिशी, हँडबिलें वगैरे फुकट पाठविलीं जातात, व कमिशनही दिलें जातें. चालू सालचें पंचांगही फुकट मिळतें.

मागविण्याचा पत्ताः—
पंडित क्षेत्रपाल शर्मा मालक,
नं. १५९ सुख संचारक कंपनी, मथुरा.

वळीव पाऊस

वळीव पाऊस अद्याप सर्वत्र पडलेले नाहींत. तोंपर्यंत जमीन नांगरणें फार फायदेशीर आहे; परंतु अशा वेळीं लांकडाचे नांगर निरुपयोगी आहेत हा तुमचा अनुभव आहे; ह्मणून तुह्मांकरितां मुद्दाम सुधारलेले **लोखंडी नांगर** तयार करून ठेविले आहेत तरी ते तावडतोब मागवून आपला फायदा करून घ्या.

नांगर नंबर १० किंमत रु० ३८
नांगर नंबर ९ किंमत रुपये ४०॥

एकाहून अधिक नांगर एकदम घेतल्या भरपूर कमिशन मिळेल.

किर्लोस्कर बंधु,
किर्लोस्कर वाडी.
नो. नं १९४ पोष्ट कुंडल (सातारा.)

अशी संधी पुन्हां येणार नाहीं.

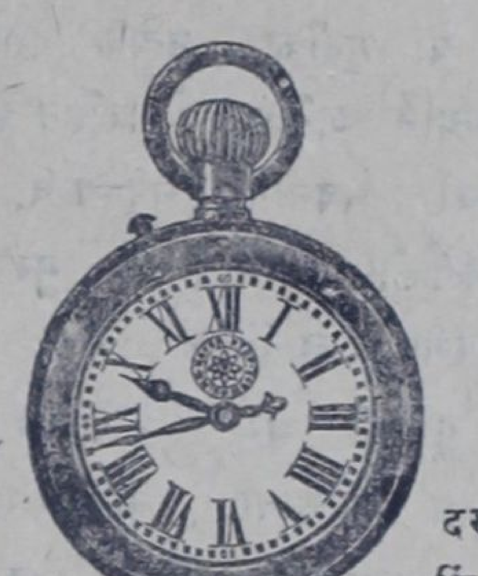

पोष्टखर्च माफ

दर एकाचा किंमत ३।

जर्मन इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम.

नांवचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ३। ठेविली आहे; पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळा सोबत कांच, कमान, पेटी, गोफ, इतकें सामान फुकट मिळेल. अशी अमुल्य संधी पुन्हां येणार नाहीं. व्ही. पी. नें मागवा.

मिळण्याचा पत्ताः—खोजा वल्लीभाई इस्माल मुक्काम वर्धा. [मध्यप्रांत] WARDA.
नो. नं. ४

चिरकालचा खरा लाभ कोणता ? पैसा व ज्ञान ज्या योगानें मिळेल तो ! महाराज ! ह्या दोन्ही गोष्टी

वार्षिक वर्गणी ट. ख. स ह रु. १॥) **कलाशिक्षण** (नमुना अंकास ०)॥आ.

नांवाच्या विविध हुन्नर, शास्त्रीयज्ञान, व्यापार, शेतकी, व इतर शेंकडो विषयांची माहिती शिकविणाऱ्यास वर्गणीदार व्हा. मराठी भाषेंत हें असें एकच पुस्तक आहे. वर्गणी रु. १॥ खरी पण चालू मार्च अखेर आश्रय देणारास रु. १। पडेल. कारागिरांस, विद्यार्थ्यांस तर हें पुस्तक अवश्य हवें शिवाय ग्राहकांस हिप्नॉटिझम [Hypnotism] ऊर्फ अमेरिकन वशीकरणविद्या—जिनें दुसऱ्यास निद्रा मोहन, आरोग्यहरण व धनप्राप्ति करता येते; ती रु. २५ फीची तूर्त रु. ११ त शिकवूं. पैकीं १ रु. प्रथम सही बरोबर पाठवावा. बाकीची व्ही. पी. येईल.

ह्या शिवाय नानाप्रकारच्या पोट भरण्याच्या युक्त्या, औषधी, मंत्रतंत्रक्रिया, जडीबुटी, गुप्त प्रयोगाची माहिती वाजवी फी घेऊन शिकवूं. सर्व पत्रव्यवहार गुप्त राखला जातो,

व्यवस्थापक—कलाशिक्षण, कार्यालय
नो. नं. ९ बडोदें.

गुण न आल्यास पैसे परत !

ठिकठिकाणीं एजंट पाहिजेत ! !
इच्छितांनीं पत्रव्यवहार करावा.

॥ ॐनमो श्रीवीतरागाय ॥

स्वदेशी अमृताचा नवीन शोध.

जायफळार्कमधु.

प्राचीनकाळच्या एका जुन्या लेखावरून वरील औषधाचा शोध अत्यंत कष्टानें लागला आहे. कर्नाटक प्रांतांतील कप्पतगुड्ड नांवाच्या वनस्पतीप्रसिद्ध पर्वतांत कांहीं वैद्यमंडळीच्या शोधानें ही वनस्पती ह्मणजे झाडपाला क्वचित् क्वचित् मिळाली आहे या वनस्पतींच्या रसांत जायफळाचा रसार्क मिश्र करून हा "जायफळार्कमधु" यंत्र साधानें तयार केला आहे. हा मधु किंचित् पातळ असून खाण्यास अमृताप्रमाणें गोड व सुवासिक आहे. हा मधु खात गेल्यास प्राप्त होणारे गुण सदरहू जुन्या ग्रंथांत लिहिले आहेत ते फार वेळ टिकणारी कामस्थिती अनुभवास येते. हा मधु खाल्यानंतर एक दोन दिवसातच गुणांश समजूं लागतो जननेंद्रियांतील गेलेली शक्ती पाहिल्यापेक्षा अंशमानानें अधिक वाढते. शरीरपिंड मजबूत आणि कांतीयुक्त होतो रंग, गाल व शरीरावयव मांसल होतात. क्षयानें अगर कोणत्याही रोगानें मनुष्यास आलेला प्रेतवत् कळा तीस दिवसांत जाऊन अंगावरील सर्व शिरा भरतात व मनुष्य रक्तमांसानें भरे, शौचास साफ होऊन भूक चांगली कडकडून लागते हा दाखला पहिले दिवशींच पडतो. एका सप्तकांतच शरिराचें वजन वाढूं लागतें. पर्मा व गर्मी यांनीं दुषित झालेलें शरीर निर्दोष होतें. मदोन्मत्तता येते या औषधास पथ्य नाहीं कामविकार द्विगुणित होतो. नवा रोग असल्यास १० दिवस पुरणाऱ्या एका बाटलीनें गुण येतो. जुना रोग असल्यास ३ बाटल्यांनीं गुण येतो १ बाटलीची किंमत १ रुपया. दोन बाटल्यांस १०१४, तीन बाटल्यांस २०१० दोन अगर तीन बाटल्या एकाच पार्सलांत भरून पाठवूं; ह्मणजे टपालखर्च जास्त पडणार नाहीं. टपाल खर्च वेगळा पडेल. कार्ड पाठवून आर्डर दिल्यास व्ही० पी० नें पाठवूं.

पत्ताः—सेक्रेटरी मेसर्स.

एम्. जी. आर.

नो. नं. ८९३. श्रीजिनेंद्रप्रासादिक कंपनी
हेड ऑफिस पोष्ट निपाणी. जि. बेळगांव

सूचनाः—कोणताही माल गुणकारी ठरला ह्मणजे जिकडे तिकडे त्याची नक्कल सुरू होते. परंतु नांवाप्रमाणें गुणास पात्र होत नाहीं. आमचे येथें नकली औषधाचे कारखानेदार नुकतेच डोकें वर करूं लागले आहेत तरी आमच्या ग्राहकांनीं आमचा ट्रेडमार्क व सीलबंद तपासून घ्या.

विलक्षण नयन रुक्कुठार.

विलक्षण नयन रुक्कुठार – ह्या अप्रतिम औषधापासून डोळ्याचे साधारण विकार—खुपऱ्या, लाली, ठणका, पाणी गळणें, कंडू, भूर, फुल इ० नोगदार व जुनाट रोग त्वरित बरे होतात. दृष्टी तीव्र होऊन शांत होते; शिवाय जाग्रणानें, उन्हांत फिरल्यानें अग्नितापानें, उपदंशविकारानें, अतिवाचनानें, कडकीनें इ. अनेक कारणांनीं डोळे बिघडतात त्यावरही हें अप्रतिम गुणकारी असून लहान मुलांसही हें अत्यंत उपयोगी आहे. हें डोळ्यांत घातल्यानें ठणका वगैरे न लागतां डोळ्यांस थंडावा येऊन मस्तकासही शांतता येते. सदर औषधाचे सकाळीं पांच व सायंकाळीं पांच प्रमाणें थेंब घालणें. साधारण विकारास एक कुपी पुरेल. बरेच दिवसांचा विकार असल्यास तीन कुप्या लागतील; सोबत औषध घालणे करितां कांचेची नळी फुकट मिळेल, एक कुपीची किं. १ एक रुपया. तीन कुप्या एकदम घेणारास टपाल व व्ही. पी. खर्च माफ. एकदम १२ कुप्या घेणारास टपाल खर्च न पडतां दहा रुपयांत मिळतील.

वी. पी. कंपनीचें उत्तम निळिकाळी ०६ आण्याची घेणा.स पुढील सालची डायरी बक्षीस मिळेल. आमचेकडे शालोपयोगी मराठी व इंग्रजी पुस्तकें व हरएक प्रकारचा स्टेशनरी माल फारच माफक दरानें मिळेल. विशेष माहिती खालील पत्त्यावर,

भी. एन. घारपुरे. पोष्ट- अलिबाग.

नोटीस

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसबीरें साढेत चारो भाग तथा पांचो अंग

सचित्र कोख शास्त्र.

असली हमसे मंगावो धोकेसे बचो स्त्री पुरुशोके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व श्रुती कुलटा, पातिव्रता, व्यभिचारणी आदिकी पेहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार समय सहवास स्थान क्रया, शैय्यातिथ, कामस्थान लोलासगरि, वर्तालीआभुशण, वस्त्रअर्देवमधान गुप्तस्त्रीकर्म, नपुंसकविद्या, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोंकी चिकित्सा औषधि, पशुभाषा जाननेकी रीती, मंत्रतंत्र, यंत्र, वशीकरण मुद्रा विद्या आदि अमुल्य विषयोंका भंडार किंमत रु० १

पं० गंगाप्रसाद इंजीनियर शहापडा
नो० नं० ७७ अलीगड सिटी.

जाहिरात

वर्षफल—प्रत्येक महिन्याचे फलासह लाभालाभ सुखदुःख कळवूं. फी. ३ रुपये वर्ग २ चे २ रुपये. खर्च ०= जन्मकाल, जन्म अथवा चालू नांव कळवावें.

पत्ता— भा० गो० पंडित,
रा० व पो० लोणखेड प. खानदेश.

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

वर्ष ४५] आकोला—सोमवार तारीख २९ माहे मे सन १९११ इ० [अंक २१

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटिशींचे दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सुचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील पापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल.

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमाच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्या पैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपये याप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारांवरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमाच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक / G. A. Phillips.
आकोला ९।९।०९ (एजंट
नं १

नोटीस.

आजानांग मदे दवलत भेतकर सूर्यभान व चंद्रभान वल्लद खंडु आखरे राहणार हिवरे ता० मलकापूर यांस

खालीं सही करणार याज कडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुझा मामा सूर्यभान व चंद्रभान यांनीं तुला दिपवाळीचे मिषानें आपले घरीं नेलें तेव्हां पासून तूं तेथेंच राहत आहे. मध्यंतरी मी नेण्यास आलों असतां तुझे दोघा मामांनीं तुला पाठविलें नाहीं व पुढें लग्न आहे तें झाल्यावर बिदागिरी करून देऊं असें म्हटल्या वरून मी तसाच निघून गेलों पुढें दुसेर वर्षीं म्हणजे यंदा फाल्गून मासांत या नोटिसींतील सूर्यभानचे मुलाचें लग्न धरिलें त्या लग्नास मला चिठ्ठी आल्यावरून आलों. लग्न लावून घरीं परत आल्यावर तुझा मामा सूर्यभान याचा न्याही पूर्णाजी व० पुंजाजी, साळा दानाजी- भाचे जावइ नामदेव व उकर्डा व बहिणोइ गणपत इयांगो या शिवाय राजाराम मारोती देशमुख राहुडकर हे इसम होते. त्यांचे समक्ष तुझे मामास तुला पाठविण्या विषयीं म्हटलें असतां त्यांनीं असें म्हटलें कीं तुम्ही येथें राहा आम्ही तुमचे नांवानें शेती करून देऊं बाकी तुम्ही येथेंच जन्मभर राहाल अशा बद्दल करारनामा लिहून द्या. शेती मिळण्याचे आशेनें मी त्यानां हे म्हटलें व त्या प्रमाणें दस्ताऐवज विकत आणण्यास त्यांनीं मला पैसे दिल्या वरून आणिला व तो पिंपळगाव येथील मोतीराम रामजी शिंपी यांनीं लिहिला व त्यास वाचून दाखीव म्हणतां त्यानें दस्ताऐवजांतील लिहीलेला खरा मजकूर वाचून न दाखवितां खोटाच मजकूर मला फसाविण्या करितां वाचून दाखवून माझी निशाणी घेतली द वर दाखविलेले गृहस्थांनीं त्यावर साक्ष घातली. नोंदणारे अंमलदारानें फक्त तूं दस्ताऐवज लिहून दिला कीं इतकेंच विचारल्या वरून मी कबूल केलें. बाकी त्यांतील मजकूर मला फसाविण्या सारखा आहे हें मला मूळींच समजून आलें नाहीं. नंतर मी आपले घरीं जाऊन घरांतील सर्व सामानाचा व लोकांचे घेण्यादेण्याची व्यवस्था लावून एक महिन्या नंतर कायमचा राहण्यास हिवरे येथें आलों व कोणतें शेत मला देता असें तुझे मामास म्हटलें असतां त्यानीं उत्तर केलें कीं आम्ही तुम्हाला शेत कधीं देऊं केलें होतें मग मी म्हटलें कीं तुम्ही करारनामा माझे पासून कशा बद्दल लिहून घेतला तेव्हा ते म्हणाले कीं तुम्ही आपले बायकोची (अजानची) फारकत लिहून दिली आहे असें म्हणतच मला संशय आल्यावरून दस्ताऐवजाची नक्कल घेतली व वाचवून पाहिली असतां त्या करारनाम्यांत फारकतीचा मजकूर दिसला तेव्हां माझी पूर्ण खात्री झाली कीं लिहिणारानें दगाबाजीनें मला भलताच खोटा मजकूर वाचून दाखविला व मला फसविलें त्यानें माझा विश्वासघात केला. त्या फारकत करारनाम्यांतील मजकूर सर्व खोटा असून मीच आपले हातानें माझी नालायकी दर्शवील हें कधींही होणार नाहीं वरून या नोटिसींतील तिघां पैकीं सूर्यभान व चंद्रभान या दोघांनीं माझी बायको आजानी इस तिचे आंगावरील आजमासें २०० रुपयांचे दागीन्या सह नोटीस पावतांच माझे घरीं आणून घालावी नाहीं तर दगाबाजी व विश्वासघात केल्याबद्दल फौजदारींत काम चालावेणें भाग पडेल.

त्याच प्रमाणे मोतीराम रामजी शींपी राहणार पिंपळगावराजा यास कळावें कीं तुम्ही ता० २८।३।१९११ इसवी रोजीं खोट्या मजकुराचा करारनामा लिहिला तो माझे संमती शिवाय लिहिला व वाचून दाखवितांना भलताच मजकूर वाचून दाखविला त्यावरून मी फसून माझी निशाणी करून दिली अशी दगाबाजी तुम्ही कां केली याबद्दल जबाब द्यावा म्हणजे मला योग्य वाटल्यास त्या कोर्टांत आपणा विरुद्ध काम चालविलें जाईल. माझ्याशीं आपण असें विश्वासघाताचें काम कराल असें मला समजतें तर त्याच वेळीं मी आपली सही केली नसती तुम्ही मला फसविलें व खोटा लेख लिहीला त्या बद्दल तुमचेवर योग्य कोर्टांत फिर्याद केली जाईल. यावर तुमचें काय म्हणणें असेल तें कळवावें ता. ९०।५।१९११ इ०

सही

दौलत वा॥ तुकाराम भेतकर रा० जवळे हल्लीं मुक्काम टाकळी इरो नि० बु०

नो० नं० २१०

जाहिर नोटीस

सर्व लोकांस कळविण्यांत येतें कीं माझा वडील मुलगा बळीराम शामराव देशमुख हा हल्लीं माझे वृद्धापकाळा मुळें पाटीलकीचें काम पहात असतो. हा अलीकडे ३।४ वर्षें माझे पासून विभक्त होऊं पहात आहे व माझे जवळ स्थावरजंगम इस्टेटीचा हिस्सा मागत आहे. मला या वडील मुला खेरीज दोन मुलगे व एक मुलगी आहे. पैकीं एका मुलाचें व मुलीचें लग्न व्हावयाचें आहे. शिवाय रोख दोन हजार रुपये कर्ज आहे. माझें म्हणणें सर्वत्रांनीं एके ठिकाणीं राहून कर्ज-फेड करावी व मुलांचीं लग्न झाल्यावर पंचा समक्ष तीन्ही मुलांस सर्व इस्टेटीचे हिस्से करून द्यावे असें आहे. ही गोष्ट वडील मुलास संमत नसल्यामुळें विभक्त होण्या साठीं तो वडोघडीं भांडण तंटे करीत आहे, व जमल्यास सदरील इस्टेटीवर कर्ज वगैरे काढण्याचा त्याचा विचार दिसतो. तरी या नोटिशीचे द्वारें जाहीर करण्यात येतें मी जिवंत आहे तों पर्यंत अगर मी स्वसंतोषानें वांटे करून देई पर्यंत माझे जिरागीवर यास कोणीही कर्ज वगैरे देऊं नये व दिल्यास त्या बद्दल मी जबाबदार नाहीं ता. २६।३।११.

सही

शामराव सखाराम देशमुख मौजे वरणगांव तालुके बाळापूर जिल्हा आकोला द. खु.

नो० नं० २११

नोटीस

नोटीस बेशमी सेख इमाम वा॥ सेख मोलु मुसलमान मुल्ला रा० मौजे वानखेड ता० जळगांव जि० बुलढाणें यांसः—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुम्ही ता० ६ माहे सप्टेंबर सन १९१० इसवी रोजीं माझ्या तर्फे मुल्लागिरीचें व इनाम जमिनीचें काम पाहाण्या करितां मुखत्यारपत्र म्हणून सटलमेंट दस्ताऐवज लिहून घेतला; मी बायकोची जात आडाणी असल्यामुळें मला तुमचें कपट समजलें नाहीं. सदरहू दस्ताऐवज ता० ८।९।१० रोजीं तामगांव ता० जळगांव जि० बुलठाणें येथील सबरजीष्ट्रर साहेब यांचे कचेरींत बुक नं० १ भाग ९२ पान २१६।२१७ याजवर हा दस्ताऐवज नोंदविला आहे सदरहू दस्ताऐवज मी मुखत्यारपत्र समजून रजीष्ट्रर साहेब यांचे समोर दस्ताऐवज लिहून दिल्याचें कबूल केलें मागाहून तो दस्ताऐवज नोंदून आल्या नंतर मला समजलें कीं तें मुखत्यारपत्र नसोन सेटलमेंट दस्ताऐवज आहे तर तुम्ही माझ्याशीं असें कपटाचें आचरण करून माझी रांडेमुंडेची जिन्नगी अभिळास करण्याची तुमची नियत दिसल्या वरून मी चारचौघा लोकांत सदरहू दस्ताऐवजा बद्दल पंचाईत घालून तुमचे जवळून तो अस्सल दस्ताऐवज मी परत घेतला आहे व आतां तुम्हास या जाहीर नोटिसीनें कळविण्यांत येते कीं कदाचित तुमचा समज असेल कीं एक वेळ करून घेतलेला दस्ताऐवज कायम झाला, परंतु असा कपटानें केलेला दस्ताऐवज कायम होत नाहीं व तो दस्ताऐवज रद्द असले बद्दल सर्वत्र लोकांस कळविण्या करितां व तुम्हास समजण्या करितां या नोटिसीनें जाहिर केलें जात आहे कीं वर दर्शविलेला दस्ताऐवज रद्द आहे. जर तुम्ही दांडगाई वगैरे करून माझे इनाम जमीन व मुल्लागिरीचे कामांत ढवळाढवळ कराल किंवा कोणतेही तऱ्हेनें मला त्रास होईल अशा रितीनें वर्तणुक कराल तर तुमचे वर कायद्या प्रमाणें काम चालविण्यांत येईल. कळावें ता० २२।५।११ इसवी.

सही

गुलाबबी मर्दे सेख कडू मुसलमान रा० मौजे वानखेड ता० जळगांव इचे हातची निशाणी,

बांगडी द० नारायण हरी.

नो० नं० २०९

नोटीस

नोटीस बेशर्मा गुलाम रसूल वा॥ करीमखा वस्ती कसबे मलकापूर जि० बुलडाणा

यासः—

नोटीस देणार हाजी सरदारखा वा॥ महंमदखा वस्ती पेठ मलकापूर नोटीस देण्यांत येते कीं मी तुम्हास पूर्वी कोर्टाचे कामासंबंधीं कुलमुखत्यारपत्र नोंदून दिलें आहे. आज तारखे पासून तुमचें आम्ही मुखत्यारपत्र रद्द केलें आहे. यापुढें तुम्ही आतां आमचें कोणतें ही काम पाहूं नये. पाहिल्यास रिति प्रमाणें तुम्ही कायदेशीर गुन्हेगार व्हाल, व मुखत्यारपत्र आमचे जवळ आणून द्यावें. ही नोटीस दिली. ता० २७।३।११ इ० सही

हाजीसरदारखा वा॥ महंमदखा वस्ती पेठ मलकापूर द० खुं०

नो. नं. २१२

स्फुट विचार

राष्ट्राचा उत्कर्ष राष्ट्राचे नीतिमत्तेवर अवलंबून असतो. ज्या राष्ट्राचे नीतिमत्तेस आहोटी लागली तें राष्ट्र लयास गेलेंच पाहिजे. रोम, ग्रीस वगैरे राष्ट्रें लयास गेलीं असें लोक ह्मणत असतात काय? रोम अथवा ग्रीस येथें माणसें नाहींत! माणसें आहेत सर्व कांहीं आहे, परंतु 'रोमन' या शद्बांत जें कांहीं मानीत असत तें, नाहीं. ह्मणूनच रोम लयास गेलें असें ह्मणतात. तशा दृष्टीनें 'हिंदुस्थान' जिवंत आहे काय? खचींत नाहीं. ज्या घराचा पाया ढासळला तें घर किती दिवस राहील? केव्हांना केव्हां तरी तें कोसळलेंच पाहिजे. काय! आमची तारीफ सर्व जगभर चालं आहे. आह्मास परके लोक अत्यंत धार्मिक, व तत्ववेत्ते समजतात. स्तुति कोणास अप्रिय आहे. आह्मी आमच्या वाडिलांचे नावावर खपत आहों. लोक ह्मणतात। तसें आपण खरेंच आहोंत काय? याचा विचार केल्यास खरी स्थिति प्रत्ययास येईल. "सत्या न्नास्ति परोधर्मः" अशी आह्मास वेदाज्ञा आहे. परंतु ती आज्ञा किती पाळिली जाते. 'परमेश्वर दयाळू आहे' असा मंत्र जपत जपत गरीब अजा पुत्राचे मानेवर सुरी चालविणाऱ्या दाढी दिक्षिता प्रमाणें अह्मा कडून 'सत्य' संगोपन केलें जातें. विचारा प्रमाणें आचार असणें याचें नांव सत्य. आमचे येथें त्याची तर पूर्ण फारकत झालेली! 'घडे कर्म तें पुण्य गांठी पडे ना' असमचे काणतेंही धर्मकृत्य घ्या. त्यांतील कर्म कत्याचा हेतु, भक्तिनिष्ठा, ज्ञान, व कर्मसांगता हीं सत्याच्या कसोटीस लाविलीं असतां त्याचा हिनकसपणा सहज नजरेस येईल. विशिष्ट हेतूनें केलेल्या कर्मा पासून फलप्राप्ति होत नाहीं ह्मणून 'कलीयुगांत देवतांचा लोप झाला आहे' असें सांगण्यांत येतें. 'आह्मा हिंदूंत धर्म आणि व्यवहार हीं दोन नाहींत' असें मोठ्या गर्वोक्तीनें सांगण्यांत येतें. परंतु जेथें धर्माची खरी कल्पनाच नाहींशी झाली आहे, 'तेथें उडद्या माजी काळें गोरें काय निवडणार'. आमचे धर्मगुरु, 'ब्राह्मण.' व ह्मणूनच परमेश्वराचे खरे लाडके तेच. वैदीक धर्माचीं बंधनें मशास्त्र रीतीनें त्यांसच लाविलीं जातात. या ह्मणण्यावर पुष्कळसे आक्षेप घेतले जातील. परंतु वामन पंडितांनीं ह्मटल्या प्रमाणें 'चित्त लाजवितसें चित्ता ' असा अनुभव खचीत येईल. 'गोरे लोक काळ्या लोकांस हीन समजतात ' याचा अनुभव घेण्यास दूर जावयास नको. ब्राह्मण आणि ब्राह्मणेतर यांचे परस्परांतील वर्तन पहा— ह्मणजे तुमचे अंतःकरणांत चांगला प्रकाश पडेल. आपल्या डोळ्यांतील मुसळ दिसत नाहीं परंतु दुसऱ्याचे डोळ्यांतील कुसळ दिसतें. असो. ब्राह्मण मंडळी ज्या विशिष्ट वैदीक धर्मबंधनानें आपणास बांधल्या बद्दल अभिमान मानतात त्या ठिकाणीं त्यांची सत्यनिष्ठा कितपत आहे हें पाहूं. ब्राम्हणकुलांत जीवात्म्याची स्थापना झाल्या पासून तो अखेर सर्व आश्रमां मधून जाऊन संन्यस्त घेऊन समाधी घेईपावेतों त्यास अनेक नियम सांगितले आहेत व त्यांतील बऱ्याच गोष्टी विशेषेंकरून ब्राम्हण समाजांत पाळतांना दृष्टीस येतात. आमचा मुद्दा वैदीक नियमाचे बरेंवाईटपणा बद्दल नाहीं. प्रश्न असा आहे कीं त्यांवर बहुजन समाजाची श्रद्धा कितपत आहे व त्या नियमाचे रहस्या कडे लक्ष कितपत दिलें जातें. वर लिहिलेले नियम पाळणाऱ्यां पैकीं प्रत्येकाची कसोटी पाहिल्यास कसोटीस कोणी उतरेल किंवा नाहीं याचा संशय आहे. कोणी ह्मणेल सर्व गोष्टी सांग व तंतोतंत घडणें शक्य नाहीं. आहो, जेवढें घडेल तेवढेंच पदरांत पडेल. परंतु हें ह्मणणें वैदिक कर्मास लागू पडत नाहीं. दुधांतील नवनीत काढून घेऊन दुधाचा उपयोग केल्यास दुधाचा गुण न मिळतां उलट अपाय होईल. वैदीक व नित्य व नैमित्तिक कर्में एका बाजूस ठेऊन पैाराणीक व्रतोद्यानापद्दल विचार केला तरी देखील तीच उद्वेगजनक स्थिति दृष्टीस पडते. सर्व सोहळा मनोरंजनाचा आहे. खऱ्या भक्तीचा लेशही नसतो. महापातिव्रता सावित्री नंतर एकाही स्त्रीस यमराज प्रसन्न होऊं नये काय? देवता नाहींशा झाल्या नसून श्रद्धा नाहींशी झाली आहे. युगभेदानें अंतःकरण परिस्थिती बदलली आहे. परिस्थितीस अनुसरून आचार नसल्यामुळें आचाराचा परिणाम विपरीत होतो.

ता० २८।४।११

स्पष्टवक्ता, सेवक.

दुर्योधनाची फिर्याद.

विविधज्ञानविस्ताराच्या मे महिन्याच्या अंकांत 'दुर्योधनाची फिर्याद' या नांवाखालीं इंदूरचे माजी प्रोफेसर रा० शंकरराव गोखले यांचा एक मननीय लेख प्रसिद्ध झाला आहे. प्रोफेसर साहेब हे भौतिकशास्त्रज्ञ असल्यामुळें त्यांच्या दृष्टीला चिकित्सा करण्याचें योग्य वळण लागलेलें आहे आणि ती दृष्टि अलीकडे आमच्या महाभारत ग्रंथाकडे वळल्या दिवसापासून अकल्पित असे शोध ती लोकांच्या निदर्शनाला आणीत असते. प्रो. गोखले यांचा या दिशेनें पहिला शोध ह्मणजे श्रीमद्भगवद्गीतेचा भारतांतला प्रक्षिप्तपणा हा होय. भाविक दृष्टीनें महाभारत ग्रंथ वाचणारांना हा शोध पटण्याची आशा नव्हतीच; पण रा. गोखल्यांच्या सारख्याच चिकित्सादृष्टीच्या इतर विद्वानांनाही तो शोध पटला नाहीं, आणि गल्यासालीं पुण्याच्या वसंतव्याख्यानमालेंत रा. गोखले यांच्या शोधाच्या चिंधड्या उडाल्या. तथापि या पहिल्या अनुभवानें निरुत्साह न होतां रा. गोखले यांनीं आपलें महाभारताचें वाचन कायम ठेऊन जनतेपुढें ते पुनः आले आहेत. या खेपेला ते दुर्योधनाचें वकीलपत्र घेऊन आले आहेत. दुर्योधनावर आजपर्यंत लोकांच्या दृष्टीनें चार मोठाले आरोप आहेत. पहिला द्रौपदीवस्त्रहरणाचा; दुसरा, पांडवांनीं करारा प्रमाणें वर्तन केलें असतांही त्यांना राज्य परत न देण्याचा; तिसरा, पांच गांवांवर तंटा मिटत असतां तो न मिटविल्याचा, आणि चवथा, राज्याच्या अभिलाषानें द्यूत खेळण्याचा. पैकीं द्रौपदीवस्त्रहरणाचा—प्रत्यक्ष भावजयीचा भरसभेंत निर्लज्जपणानें विटंबना करण्याचा—आरोप फार भयंकर आहे. हा निराधार असून दुर्योधनाविरुद्ध असलेल्या कोणा लेखकानें तो निष्कारण भारतांत घुसडून दिला असें रा. गोखले यांचें ह्मणणें आहे. खुद्द द्रौपदी सभेंत फक्त आपले केस ओढले येवढें वारंवार सांगते, इतर ठिकाणींही या अत्यंत भयंकर गोष्टीचे उल्लेख नाहींत, दुर्योधनाच्या सभेंत हजर असलेल्या सभासदांपैकीं ही कोणी त्याचा उल्लेख करीत नाहीं, या प्रसंगांशीं संबद्ध असलेल्या इतर आख्यानांतूनही या गोष्टीला निर्देश नाहीं, वगैरे प्रमाणांवरून हा आरोप ह्मणजे निवळ कल्पित कादंबरी आहे असें रा. गोखले यांचें ह्मणणें आहे. बाकीच्या आरोपांविषयीं ही ते अशीच वकीली पुढील अंकांत करणार आहेत. पण सामान्यतः भारता संबंधानें त्यांचे जे उद्गार प्रस्तुत लेखांत निघाले आहेत त्यांवरून त्यांच्या विवेचनाचें स्वरूप कळून येतें. रा. गोखले ह्मणतात कीं भारतांतला तीनचतुर्थांश भाग प्रक्षिप्त आहे ! पांडवपक्षाची स्तुति किंवा कौरवांची नालस्ती करण्याकरितां नवीं नवीं आख्यानें घालून तो ग्रंथ फुगविण्यांत आला आहे पण पांडवपक्षाची स्तुति व कौरवांची निंदा करण्यांत प्रक्षेपकांचा हेतु काय असेल तें मात्र रा. गोखले यांस सांगता येत नाहीं. 'प्रयोजनमनुद्दिश्य न मंदोऽपि प्रवर्तते' या वचनावर त्यांचा विश्वास दिसत नाहीं. आपल्या सोयीला येईल तो भाग खरा, व बाकीचा प्रक्षिप्त अशा एखाद्या ग्रंथांतल्या भागाची वांटणी केल्यास ती कितीशी शास्त्रीय होइल, आणि अशा कल्पनेवर बसविलेले शोध मूढांना चकित करून सोडणारे वाटले तरी विद्वान मार्मिकांत त्यांची कितीशी किंमत ठरेल या गोष्टीचा अजमास रा. गोखले यांनीं आपले अपूर्व शोध प्रगट करण्यापूर्वीं करावयास पाहिजे होता, पण तो केलेला दिसत नाहीं ही खेदाची गोष्ट आहे.

वऱ्हाडसमाचार

वैशाख वद्य १ शके १८३३

आमच्या प्रांताची औद्योगिक पाहणी.

रोगी दिसायला वरून निकोप प्रकृतीचा दिसावा पण दिवसें दिवस रोगानें त्याचें शरीर आतून पोंखरून टाकावें, त्याला निःसत्व व निशक्त करून सोडावें व पंचप्राणांपलीकडे त्याच्यांत कांहीं त्राण उरूं नये, अशी स्थिति झाली असतांही वैद्यानें त्याला धडधाकट म्हणावें आणि त्याच्या रोगाची उपेक्षा करावी, निदान त्याची नाडी पाहण्याची सुद्धां अवश्यकता त्याला वाटूं नये म्हणजे त्या रोग्याचें मरण समीप येऊन ठेपलें आहे हें जसें निश्चित सांगतां येतें तसें एकाद्या देशाच्या औद्योगीक सामर्थ्याचा ऱ्हास होत होत तें अगदीं संपुष्टांत आलें आहे, त्याला बारीकसारीक वस्तुसाठीं सुद्धां दुसऱ्याच्या तोंडा कडे पाहावें लागत आहे, त्या देशांतलें कारागिरीचें ज्ञान कुजून निरुपयोगी होण्याच्या बेतांत आलें आहे. लोक निरुद्योगी होऊन उपाशीं मरण्याच्या पंथाला लागले आहेत अशी वस्तुस्थिति असतां ही त्या देशाची भरभराट होत आहे व तो देश श्रीमंत होत चालला आहे अशी भ्रामक समजूत करून घेऊन सरकारी आधिकारी जेव्हां उद्योगधंद्याच्या वाढीविषयीं पूर्ण अनास्था व औदासीन्य दाखवितात तेव्हां त्या देशाचा औद्योगिक निर्वाणकाळ दूर नाहीं हें सांगण्यास भविष्यवाद्याची खरोखर जरूर नसते. कोणीही डोळे उघडून पाहणाराला खरी स्थिति स्पष्ट दिसते. अशा वेळीं भविष्यवाद्यापेक्षां नृपति व जनपद यांचे दोघांपाशीं ज्याचें वजन आहे अशा जबाबदारी ओळखणाऱ्या आणि स्पष्टवक्त्या सल्लागाराची विशष जरूर असते. वैद्य रोग नाहीं असें ठासून सांगत असतां त्याच्या मताच्या उलट दुप्पट जोरानें वस्तुस्थितिचें खरें स्वरूप मांडून त्याचें लक्ष त्या गोष्टी कडे वेधणें हें कठीण आणि परिश्रमाचें काम आहे. पण तें साधल्यास फलश्रुति ही तशीच मोठी आहे. हिंदुस्थान देशाच्या औद्योगिक पाहणीचा प्रश्न निरनिराळ्या विद्वान लोकांनीं वेळोवेळीं सरकार पुढें मांडला आहे. पण त्या प्रयत्नाला यावें तसें यश इतर प्रांतांतून आलेलें नाहीं. मध्यप्रांत आणि वऱ्हाड यांच्या पुरता विचार केला तर ना० रा० ब० मुधोळकर यांच्या प्रयत्नाला बरेंच चांगलें यश आलें आहे असें म्हटलें पाहिजे नामदार साहेब औद्योगिक परिषदेचें काम आज कित्येक वर्षें फार आस्थापूर्वक करीत आले आहेत. खाजगी रीतीनें मिळविलेल्या माहिती वरून त्यांनीं सरकारला उद्योगधंद्याच्या स्थितीविषयीं एक पत्र लिहून त्यांत पुढील तीन सूचना केल्या होत्या १ औद्योगिक शोध करण्यासाठीं व माहीती गोळा करण्या साठीं सरकारनें एक संस्था स्थापवी २ नमुन्याचे उत्कृष्ट कारखाने काढावे; ३ निरनिराळ्या उद्योगांची खरी सद्यःस्थिति कशा प्रकारची आहे, कारागिरांच्या गरजा कोणत्या आहेत व भांडवलवाल्यांची सहानुभूति व मदत मिळवून उद्योगधंद्यांची वाढ कशी करतां येईल तें कळण्यासाठीं उद्योग धंद्याची पाहणी करावी. या तिन्ही सूचना फार योग्य होत्या. पण कांहीं कारणांमुळें त्यां पैकीं पहिल्या दोन तूर्त बाजूला ठेवून मध्यप्रांत आणि वऱ्हाड यांची औद्योगिक पाहणी करण्याची सूचना तेवढी सरकारनें मान्य केली आणि कमिटी नमूने कामाला सुरुवात केली. या कामाचा रिपोर्ट नुकताच बाहेर पडला आहे तो अतिशय महत्त्वाचा आणि बोधप्रद असल्यामुळें त्यांतील ठळक ठळक मुद्दे आणि तत्संबंधाच्या उपयुक्त सूचना यांचा विचार पुढील दोनतीन लेखांत करण्याचें आह्मीं योजीलें आहे.

औद्योगिक तपासणी करणाऱ्या अधिकाऱ्यानें हा रिपोर्ट बऱ्याच परिश्रमानें लिहिला आहे यांत शंका नाहीं. तरी पण तो लिहितांनाःघाई मुळें कांहीं ठळक वैगुण्यें राहून गेलीं आहेत त्यांचा प्रथम निर्देश करणें जरूर आहे. एक तर हा रिपोर्ट करणाराची त्या खालीं सही नाहीं. त्यामुळें रिपोर्ट कोणीं केला व त्या अधिकाऱ्याची योग्यता कोणत्या प्रकारची आहे वगैरे गोष्टी कळण्यास कांहीं साधन नाहीं. दुसरी गोष्ट रिपोर्टांत दाखल केलेली माहिती पांचचार उद्योगधंद्यां बद्दलचीच आहे, सर्व उद्योगां बद्दलचीच नाहीं, आणि

मेळघाट तालुक्यात ज्या लोकांनीं "किंग एडवर्ड मेमोरीयल फंडा-करितां" वर्गणी दिली त्यांचीं नावें १९११

अ. नं.	वर्गणीदाराचें नांव	राहण्याचें ठिकाण	रक्कम रु०	शेरा.
१	गुलाब वंजारी	आंबेरी	१०	
२	सबुसींग रजपूत	आंबपाटी	२५	
३	सकरुसींग रजपूत	आकी	१०	
४	कामदारखान	बैरागड	५०	
५	शेख कालू		२०	
६	शेख रहिमान	,,	२०	
७	भोलागीर गोसावी	बरू	१०	
८	हसन अली	बाबंदा	२५	
९	भुतीया पाटील	बागदरी	१०	
१०	जोगी गोंड	,,	१०	
११	तानु कालू गोंड	बमादरी	२	
१२	निंबा आटू कोरकू	बेळा	१०	
१३	लालजी बेद्राजी	बीटाली	५	
१४	मेकाबदन बोबी		५१	
१५	जलुल्या कोरकू	भीलखेडा	५	
१६	तानुदादू कोरकू	,,	५	
१७	भागी कोरकू	भीहामळ	१०	
१८	जोलीया कोरकू	,,	१५	
१९	झ्युटीया कोरकू	बोबदो	११	
२०	हरी एकनाथ	चाकरदा	१०	
२१	केशव मदारी	,,	१०	
२२	ओंकार बनीया	,,	३०	
२३	रामहीब बनीया	,,	१०	
२४	गंगरा कोरकू	चादूर	१५	
२५	कुवरसींग रजपूत	चीचखेडा	१००	
२६	नंदाजी गवळी	चीचखेडा	१०	
२७	रामचरण	चीपोली	१०५	
२८	बापु कालू	चरनी	२५	
२९	दादूपुंज्या	,,	५	
३०	कालू बापू	,,	५	
३१	कोकशा लक्ष्मण	,,	५	
३२	मोती बापू	,,	५	
३३	दत्त्या	देहदरी	१०	
३४	गेंडाजी गवळी	,,	१०	
३५	लेपू कोरकू	दाहिहांडा	१०१	
३६	झिंगराजी भील	देवगांव	५	
३७	रामजी पाटील	,,	५	
३८	गणेशलाल	धामणगांव	५१	
३९	गणपत नागोजी	,,	१०	
४०	गोविंदा	,,	५	
४१	हिरालाल	,,	५१	
४२	नारायण कुणबी	,,	१०	
४३	नरसिंगदास	,,	१०	
४४	सीताराम	,,	१०	
४५	शंकर	,,	५	
४६	सूरभान	,,	१०	
४७	भगवान चंद्रभान	,,	१५०	
४८	कालू कोरकू	धावडीमनसु	१०	
४९	अबदुल हुसेन	धारणी	१०	
५०	अबदुल हुसेन	,,	५१	
५१	अबदुल कादर	,,	१०	
५२	भिकासा	,,	१०१	
५३	भाऊ परशराम	,,	७५	
५४	कालू	धारणी	५१	
५५	कन्हया	,,	५१	
५६	पन्नालाल	,,	१०१	
५७	शेख सुलेमान	,,	५	
५८	तयबअली	,,	५	

अपूर्ण

जाहिर नोटीस

सर्वत्र लोकांस कळविण्यांत येतें कीं खालीं सही करणार हा रा० महादेव याचा दत्तक पुत्र आहे. गवरी शंकर माझें नांव आहे. मी अज्ञान असल्या मुळें जन्म देत्या बापा कडेसच असतो. कायद्या प्रमाणें दत्तविधान होण्यास अवधी आहे व जन्म देता बाप व दत्तक बाप यांचा स्थावरजंगम संबंधानें एकत्रपणा असून समाइक रीतीनें व्यवहार चालला आहे. दत्तक बापास अफूचें व्यसन आहे. त्यांस पुत्रसंतान नाहीं. त्यांनीं मला दत्तक घेतल्याचें लिहूनहि दिलें आहे. हें इतर भाईबिरादर यांस न खपून ते माझ्या विरुद्ध आपमतलब साधण्याचे हेतुनें कारवाई करण्यास पाहतात. महादेव ह्यांची वय फार झाली आहे त्यामुळें त्यांची चित्तवृती ठिकाणावर नाहीं ते वाटेल तसें बकतात त्यांच्या बोलण्याचालण्यावर कोणी भरंवसा ठेऊं नये. अशा वेळेस कोणी त्यांचे जवळून कोणत्याच प्रकारचा लेख करून घेऊं नये. माझें नुकसान व त्याच प्रमाणें वडिलोपार्जित इस्टेटीची अनावस्था होऊं नये ह्मणून माझा जन्म देता बाप सर्व व्यवस्था पहात असतो. हिंदुधर्मशास्त्रा प्रमाणें त्याला महादेवाला आमचे सल्ल्या वांचून कांहीं करतां येत नाहीं. या बाबतींत आह्मी ता० १।१२।१९०७ चे वऱ्हाड समाचारांत सर्व खुलासा केला आहे. सबब त्यांच्या कडून इस्टेटी संबंधानें जो कोणी लेख करून घेईल तो खोटा समजून, आमच्याशीं लबाडी केली आहे असें समजेन आणि त्या बद्दल सरकार मार्फत काम चालवीन, कारण मी महादेवजीचे इस्टेटीचा सर्वस्वीं मालक आहे. दुसरा कोणी नाहीं वरून सर्वांस जाहिर केलें आहे. कळावें ता० २४।५।११ इ०.

सही

गौरीशंकर महादेवजी मारवाडी मेसरी
अ० पा० करणार जन्म देता बाप
चुनिलाल वल्द रूपचंद रा० खानापूर
ता० बाळापूर द० खु०

नो० नं० २०४

जाहिर नोटीस

सर्वत्र साहूसावकार व इतर लोक यांस:—

या जाहिरलेखानें कळविण्यांत येते कीं आमचे तीर्थरूप रा. रा. बाबनजी शेकोजी ह्मसाळ वस्ती (किनखेडें) कामठ तालुक मूर्तिजापूर हे सुगी गव्हारीण वस्ती किनखेड इच्या नादानें वागूं लागले आणि अखेर तिच्याच छंदानें तिच्यासह कोठें गेले याचा आह्माला अजून बारा दिवसांत पत्ता नाहीं. याशिवाय आह्माला मोठी भिती आहे कीं ती बाई त्यांच्या जीवाला काय जोखीम करील याचा नेम नाहीं. आमच्या गांवाहून निघून जाण्यापूर्वीं त्यांनीं सावकारी कर्ज काढून बरीच मोठी रक्कम नेली आहे असें समजलें. सर्व स्थावरजंगम जिन्नगी आमच्या ताब्यांत आहे आणि ती आमच्या आजाच्या हातची कमाई आहे. तिच्यावर आमच्या तीर्थरूपा प्रमाणें आमचीही सारखीच सत्ता आहे. त्यांस जिन्नगी संबंधानें देवघेव करण्याची आम्ही पूर्वीच मनाई केली आहे. तथापि त्यांचें देहमान ठिकाणावर नाहीं तेव्हां त्यांच्या बरोबर कोणीही देवघेव, गहाण, विक्री वगैरे कोणताच व्यवहार करूं नयें त्यांस तसला व्यवहार करण्याचा हिंदुधर्मशास्त्रा अन्वयें अधिकार नाहीं. जो कोणी आम्हाला न विचारतां आणि आमचा रुकार न घेतां त्यांच्या बरोबर एकादा व्यवहार करील तो त्या व्यवहारासंबंधानें आमच्या स्थावरजंगम जिन्नगी जबाबदार धरूं शकणार नाहीं ती० रा० रा० बाबनजी यांचे कर्जाला आम्ही कवडी मात्र देणार नाहीं. जो कर्ज देईल त्यानें पूर्ण तपास करून काय ती गोष्ट करावी कोणी फसूं नयें आणि आमच्या स्थावरजंगम जिन्नगीला धक्का पोचूं नये म्हणून हा जाहिरनामा दिला आहे. कळावें ता० २३ मे १९११ इसवी.

सही

आकाराम वल्दद बाबनजी म्हसाळ
आत्माराम वल्दद बाबनजी म्हसाळ
अज्ञान पालन करणार आई लुगाई
मर्द बाबनजी राहणार (किनखेड)
कामठ तालुका मूर्तिजापूर निशाणी बांगडी

नो० नं० २०५

नोटीस

देवनाथ वल्द कल्याणनाथ रा० वाडेगांव तर्फ बाळापूर यास.

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मी तुमची लग्नाची बायको असून आज सहा महिने झाले मला आपण वागवित नाहीं. मी आपल्या भावाच्या येथें राहत आहे. त्यांनीं मला आपल्या येथें दोनदा आणूनही घातले पण आपण मला मारहाण करून घालवून देतां. मी येथें लोकांचें कर्ज काढून आजपर्यंत निर्वाह केला पण आतां मला कोणी कर्ज देत नाहीं सबब नोटिशीनें कळविण्यांत येते ही नोटीस पावले पासून आठ दिवसांचे आंत आपण येऊन मला घेऊन जावे मी आपल्या येथें वागण्यास तयार आहे. व मला आजपर्यंत खावटीचें झालेलें कर्जही देऊन टाकावें. व जर मला वागविणें नसेल व फारकतीही देणें नसेल तर या पुढील खावटीची तरी मुदतींत व्यवस्था करावी. जर मुदतींत आपण माझी कांहींच व्यवस्था करणार नाहीं तर मी हीच नोटीस फारकती समजून दुसरा घरठाव करीन मग आपला मजवर नवरेपणाचा हक्क राहणार नाहीं. व खावटीच्या कर्जाचा बोजा आपणावरच पडेल. व तो या नोटिशीच्या खर्चा समवेत कोर्ट मार्फत भरून घेतला जाईल. खावटीच्या कर्जाचा बोजा माझे दुसऱ्या नवऱ्यावर राहणार नाहीं. कळावें ता० २२।५।११.

सही

गुनाई मर्द देवनाथ राहणार वाडेगांव
हल्लीं वस्ती पारस ता० बाळापूर नि० हा०बां०
नो. नं. २०८

या पांचचार उद्योगा संबंधानें गोळा केलेली ही माहिती कोणा कडून मिळविली त्याविषयींहि उल्लेख नाहीं; त्यामुळें तिच्य विश्वसनीयतेविषयीं मनाची खात्री पटण्यास कांहीं साधन नाहीं; तिसरी गोष्ट औद्योगिक पाहणी करण्याचे कामीं सरकारनें ना० रा० ब० मुधोळकर किंवा इतर खाजगी गृहस्थ यांचें साह्य घेतलें होतें किंवा नाहीं, आणि घेतलें असल्यास तें किती व कोणत्या रूपानें याविषयींही रिपोर्ट वाचून कांहीं बोध होत नाहीं. लोकांच्या पुढाऱ्यांचें साह्य घेतल्यावांचून केलेलें उद्योगधंद्याच्या पाहणीसारखें महत्त्वाचें काम अगदींच निरुपयोगी ठरलें नाहीं तरी निदान एकांगी तरी राहतें ही गोष्ट लक्षांत घेतली ह्मणजे आमच्या प्रांताधिपतीच्या हुकुमानें करण्यांत आलेल्या औद्योगिक पाहणीच्या या रिपोर्टाच्या किंमतीची वरील न्यून राहिल्यामुळें बऱ्याच अंशानें हानि होते असें मोठ्या खेदानें ह्मणणें भाग आहे. या स्वरूपांत ही सदर रिपोर्ट अत्यंत महत्त्वाचा आहे हें आह्मीं प्रारंभींच ह्मटलें आहे. इतकी प्रस्तावना वाचकांना विषयप्रवेश करण्यास पुरेशी आहे असें समजून आह्मी आज येथेंच मुक्काम करतों.

शोचनीय मृत्यु.

महाराष्ट्रांतील सुप्रसिद्ध विद्वान, आकडेशास्त्रज्ञ, आणि लोकनायक ना. रा. ब. गणेश व्यंकटेश जोशी यांना गेल्या आठड्यांत देवाज्ञा झाल्याची खबर पे[illegible] प्रत्येक जण हळहळल्या वांचून राहणार नाहीं. यांचे ठायीं कित्येक परस्पर विरुद्ध गोष्टींचें असें कांहीं मिश्रण असे कीं तें पाहणारांचे मनात आश्चर्य, कौतुक व आदर उत्पन्न केल्या वांचून राहत नसे. विद्वत्ता आणि निगर्विता, पक्षाभिमान व विरुद्धपक्षाच्या नायका विषयीं आदरबुद्धि, दूरदृष्टि आणि विचाराचा जहालपणा, अधिकाऱ्यांचे डावपेंच ओळखण्याचें चातुर्य आणि भोळेपणा, दृष्टीची व्यापकता आणि कर्मठपणा इत्यादि गुणांचें साहचर्य कचित् दृष्टीस पडतें, पण तें ना. रा. ब. जोशी यांच्या ठायीं होतें. त्यांचीं राजकीय मतें जहाल होतीं, तथापि एका प्रसंगीं त्यांनीं जहालपक्षाचे एक पुढारी बाबू बिपिनचंद्र पाल यांनीं काढलेल्या ' स्वराज्य ' मासिक पुस्तकास पुण्याच्या लायब्ररीनें आश्रय देऊं नये अशी सूचना पुढें आणिली होती व तिजवरून पुण्याच्या तरुण जहाल मंडळीनें त्यांच्याविषयीं अप्रीति दाखविली असता त्यांनीं म्यानेजिंग कमिटीचा राजीनामा दिला; तथापि आपलें मत सोडलें नाहीं. यावरून त्यांच्या मनाची खंबीरता दिसून येते अर्थशास्त्र, इतिहास, व आकडेशास्त्र हीं तीन शास्त्रें त्यांना विशेष परिचित होतीं, तरी वाङ्मयाच्या इतर अंगाची उपेक्षा त्यांच्या हातून झाली नाहीं. कायदेकौंसिलांत त्यांचा नुकताच प्रवेश झालेला होता, तरी तेथें ही त्यांनीं आपली छाप चांगली ठेविली होती. ' बोलावें बहुगोड प्राण्या० ॥ ' या वचनावर त्यांची पूर्ण श्रद्धा असे. सारांश, कर्तृत्ववान् आणि खऱ्या कळकळीच्या लोकनायकात अग्रगण्य अशा ना. जोशी यांच्या मृत्यूनें पुण्याची किंबहुना महाराष्ट्राची फार मोठी हानि झाली आहे आणि ती लवकर भरून येण्यासारखी नाहीं ह्मणून विशेषच दुःख वाटतें.

नाटकें आणि संगीत.

भारतीय नाट्यसमाजाचे मार्फतीनें दरसाल मे महिन्यांत नाट्यसंमेलन होत असतें. यंदाचें संमेलन मुंबईस पं० विष्णु बुवा पलुसकर यांच्या अध्यक्षत्वाखालीं झालें. गायन खरीज नाटकाचीं दुसरीं जीं अंगे आहेत त्यांच्या संबंधानें बोलण्याचा अधिकार बुवांना कितीसा आहे याविषयीं आह्मास विशेषशी माहिती नाहीं. त्यांना अध्यक्ष निवडल्यावरून विद्वान मंडळींत थोडीशी कुजबुज झाल्याचें मात्र आमच्या कानीं आलें होतें, आणि यंदाच्या संमेलनाला मुंबईच्या बाहेरची फारशी विद्वान् मंडळी न जाण्याचें तें एक कारण असूं शकेल. तथापि पंडितजीना संगीताचे बाबतींत अधिकारयुक्त वाणीनें आणि स्पष्टपणानें बोलतां येतें ही गोष्ट मात्र त्यांच्या भाषणावरून चांगली व्यक्त होते. कांहीं वर्षें पूर्वीं ' नाटकांचा चिवडा' या विषयावर पुण्यांतील एक परिचित लेखकाचें भाषण झालें होतें. त्या लेखकाचा कटाक्ष मराठी नाटकांतून पाश्चात्य विचाराचें व आचारांचें जें मिश्रण दृष्टीस पडतें त्यावर मुख्यतः होता. ' पण नाटकाचा चिवडा' ही संज्ञा इंग्रजीवरून रूपांतर करून आलेल्या मराठी नाटकापेक्षां संगीत नाटकासच विशेषतः लागू आहे. अलीकडे संगीत नाटकात कामें करणारांना व नाटकें लिहिणारांना ही संगीत शास्त्राची मुळींच माहिती नसते. त्यामुळें नाटकाचे प्रयोगाचे वेळीं त्यांचे हातून पदोपदीं रसहानि होऊन संगीत नाटक प्रक्षकांच्या मनाला उल्हास आणण्याऐवजीं अंतर्यामीं शूळ उत्पन्न करणारीं कशीं होतात, याविषयीं पंडितजींनीं केलेलें वर्णन व नटास केलेला उपदेश वाचून 'रंगभूमि' मासिक कर्त्याच्या तळपायाची आग मस्तकास जाईल, पण नाइलाज आहे. किर्लोस्करासारख्या संगीत कंपन्या पंडितजींच्या या भाषणांतलें मर्म ओळखून स्वतःची सुधारणा न करतां हट्टानें पूर्वींचा क्रम कायम ठेवतील तर संगीताबरोबर नाट्यशास्त्राचा ही अधःपात केल्याच्या अपयशाला मात्र त्या अधिकारी होतील ही गोष्ट त्यांनीं चांगली लक्षांत ठेवावी.

ना० मि० गोखले यांचें बिल.

नामदार गोखले यांनीं सक्तीच्या शिक्षणासंबंधाचें जें बिल वरिष्ट कायदेकौंसिला पुढें आणिलें आहे त्याच्या बहुतेक कलमाना बहुजनसमाजाची संमति मिळेल. तथापि एका गोष्टाला मात्र बराच विरोध येईल आणि तो रास्त रीतीनें येईल अशी भीती वाटते. आपलें बिल सरकारी अधिकाऱ्याना सुद्धां पसंत पडेल, निदान तें फेटाळून तरी दिलें जाणार नाहीं असें त्याचें स्वरूप ठेवण्यासाठीं नामदार साहेबानीं विशेष– किंबहुना अवश्यकते पेक्षां अधिक– सावधगिरी ठेविली आहे, पण या सावधगिरीमुळें लोकस्थिती कडे त्यांचें दुर्लक्ष झालें आहे. सध्याची देशस्थिति आणि लोकशिक्षणाचें मंद गतीनें पडणारें पाऊल या गोष्टींचा विचार करतां सक्तीचें शिक्षण करण्या विषयींच्या नामदारसाहेबांच्या यत्नाला कोणीही पसंती देईल. पण ती इष्ट गोष्ट साधण्यासाठीं नवा शिक्षणविषयक कर सुद्धां बसवून घेण्यास लोक तयार होतील किंवा लोकांनीं तयार व्हावें असें ह्मणणें ह्मणजे मर्यादातिक्रम आहे. लोक या गोष्टीस खात्रीनें तयार नाहींत. इतकेंच नाहीं, तर अशा रीतीनें नव्या इष्ट सुधारणेच्या बाबीसाठीं नवे नवे कर बसविण्याचे तत्त्व कौंसिलात बुनडलें गेलें तर थोडक्याच काळांत त्याचा अनिष्ट परिणाम दिसून आल्यावांचून राहणार नाहीं असें भय वाटतें. लोकांना जितकें शिक्षण अवश्य आहे तितकेंच आरोग्यही हवें आहे, आणि शिक्षण व आरोग्य यांच्या सारख्या इतरही कित्येक गोष्टींची शोचनीय वाण दाखवितां येईल. ही वाण भरून काढण्यास सरकारजवळ पैसा नाहीं ही नेहमींचीच सबब आहे. तेव्हां शिक्षणविषयासाठीं नवा कर लादून घेण्यास लोक आज तयार झाले तर उद्यां बाकीच्याही गोष्टींबद्दल नवे कर बसविण्याची सूचना करणारा दुसरा एखादा नामदार सभासद कौन्सिलांत उभा राहणार नाहीं कशावरून? येथें तत्त्वाचा—किंबहुना तत्त्वमसीचा--प्रश्न आहे. आणि अशा प्रकारची सूचना लोकांची सल्लामसलत घेतल्याशिवाय लोकप्रतिनिधीनें अगोदर करावयासच नको होती. नामदार साहेबांनीं निरनिराळ्या प्रांतातल्या पुढाऱ्यांचीं मतें या बाबतींत घेतलीं असतीं तर बंगाल सारख्या सधन प्रांतांतले विद्वान् लोकनायक नामदार साहेबांच्या या सूचनेला विरुद्ध आहेत ही गोष्ट त्यांच्या लक्षांत आली असती. सधन प्रांता विषयींची जर ही गोष्ट तर मद्रास, मुंबई, सारख्या निर्धन प्रांतांतले लोक किती विरुद्ध असतील याची कल्पना सहज करितां येईल.

मुलींचा वाली कोण?

मुलांच्या शिक्षणा विषयीं नामदार गोखले जे प्रयत्न करीत आहेत त्याच्या विषयीं हें झालें. पण स्त्रीशिक्षणाचें पाऊल जें अत्यंत मंदगतीनें या देशात पडत आहे तें जलदी कसें पडूं लागेल या विषयीं कोणीच कांहीं विचार करीत नाहीं हें कसें! मुलींच्या शिक्षणाची अवश्यकता हल्लींच्या काळीं पूर्वी पेक्षां अधिक वाटूं लागली आहे आणि मुलींच्या शाळांची संख्याही वाढती आहे ही गोष्ट खरी, तरी पण ज्या मानानें स्त्रियांचें शिक्षण देशांत प्रसृत होईल आणि मुलांच्या शिक्षणाचा भार स्वतः वाहणाऱ्या आया ज्यास्त निर्माण होतील त्या मानानें मुलांच्या शिक्षणाचा प्रश्न सोपा होत जाईल ही गोष्ट लक्षांत घेतली असतां मुलींच्या शिक्षणाचें पाऊल जोरानें पुढें पडेल अशी कांहीं तजवीज करणें अवश्य आहे असें दिसून येईल. पण सध्या पाहावें तर मुलांच्या शिक्षणाकडे सर्वांचे डोळे लागलेले, मुलींचा वाली कोणीच नाहीं. अशी स्थिति किती दिवस राहणार?

शेतीविषयक जिल्हा-- सभा

या जिल्ह्यांतील शेतकरी मंडळीची एक जिल्हा–परिषद् आहे. तिची वार्षिक सभा गेल्या बुधवारीं येथील टौन हालांत ६ वाजतां भरली होती. मेजर फ्रीडनसाहेब चिखलदऱ्याम असल्यामुळें अध्यक्षस्थानीं रा. रा. सोराबजी शापूरजी हे होते. डिपुटी-डायरेक्टर रा. रा. क्लौस्टन हे मुद्दाम सभे निमित्त आले असून सर्व जिल्ह्यांतील तहशीलदार, रावबहादूर भागवत, रावबहादूर देवराव विनायक व उकळी, पळसोद, ह्यातोडी, तेल्हारें, बटवाडी, पार्डी, मंगरूळ, कामरगांव, पंचगव्हाण इत्यादि ठिकाणाहून आलेला सभासद मिळून सुमारें ५० जण सभेला हजर होते.

आकोला येथील शेतीच्या प्रयोगशाळेंत उत्तम बी तयार करून संग्रहित केलेलें आहे. तेथून बी सर्वत्र पुरविण्यांत येईल. सध्यां सरकी व जवारी यांच्या संबंधानें लोकापुढें प्रश्न उभा आहे. तीनचार गृहस्थांनीं अनुभव सांगितल्या नंतर सर्वांचा असा अभिप्राय ठरला कीं हल्लीं जेथें बनी व काटेला विलायती कापूस पेरला जातो तेथें बुरा कपाशीचा पेरा करण्यांत यावा म्हणजे लोकांचा फायदा विशेष होईल. जेथें काळी जमीन अधिक पाणी घेते तेथें हा कापूस चांगला वाढतो. हलक्या जमिनींत ' रोझिअम ' किंवा 'माल्व्हान्स' या नावाचा कापूस चांगला जोमदार येत असतो व यांतून सरकी अधीक निघते. वरील तिन्हीं कापसाचें बी ठिकठिकाणीं तयार करून तेथून सर्व जिल्हाभर त्याचा प्रसार करावयाचा आहे. सरकारी प्रयोगशाळेच्या धर्तीवर श्रीमान व कृषिकर्माभिलाषी गृहस्थांनीं आपापल्या गांवीं अशीं बियांचीं संग्रहालयें स्थापावींत असा सरकारचा स्तुत्य हेतु आहे.

सोनखत शेणखत, व जनावराच्या मुतांत माती मिळवून तयार केलेलें मूत्रखत यांचा उपयोग होईल तितका विपूल व सार्वत्रिक करण्यात यावा अशी महत्त्वाची शिफारस आहे.

जवारी संबंधानें असें सांगण्यात आलें कीं जवारीचें बी मोरचूताच्या पाण्यात भिजवून नंतर पेरावें. मुंबई कडील 'चपटी' चें बी काळ्या जमिनींत चांगलें फोंफावतें. हलक्या जमिनीला 'रामकेर्त' चें बी विशेष मानवतें आणि इतरत्र 'सावनेर, जातीचें बी पिकाला उत्तम असा अनुभव आला आहे.

शेतीचीं अवजारें ह्मणजे इंग्रजी नागर व हुशंगाबादी लोखंडी दाताचे वखर हीं विशेषतः शिफारशी दाखल सर्वमान्य ठरलीं.

रायपुरा कडील भुईमूग वऱ्हाडच्या जमिनींत चांगला पोसला जातो व दाणा टपोरा व गोड असा असतो. तेव्हां हाहि अनुभव घेण्या सारखा आहे.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामान— पारा ८० पासून १११ पर्यंत उतरत चढत असतो. वारा तुफान सुटतो व पर्जन्यकालाचीं चिन्हें समीप समीप आणीत आहे. रोगराई नसून सार्वजनिक आरोग्य उत्तम आहे.

रा. रा. रामचंद्र जनार्दन अमरडेकर मच जज्ज यांस मोर्शीला नेमून रा० रा० मूलचंद तिवारी यांस मुनसफ वर्ग १ चें करण्यांत आले.

रा० रा० पेस्तनजी शापूरजी आफ्रि० नायब तहशीलदार यांची ह्यायर स्टांडर्डची परीक्षा पास झाली.

सुधासिंधु

सुख संचारक कंपनी मथुरा यांचीं तयार केलेलीं व सरकारांतून रजिष्टर झालेलीं औषधें, जीं वीस वर्षांपासून लोकात अनुभविलीं आहेत.

सु धा सि न्धु

हें कफ, खोकला, दमा, थंडीचा ताप, पटकी, शूळ, संग्रहणी, अतिसार, पोटांत दुखणें, वांत्या, मळमळणें, हात पाय व कंबर दुखणें, मुलांचे हिरवे पिवळे जुलाब, डांग्या खोकला, दूध ओकून टाकणें इत्यादीवर स्वादिष्ट व सुवासिक औषध आहे. किमत प्रत्येक बाटलीस ०८ आणे.

दद्रुगज केसरी

गजकरणास समूळ नाहींसें करणारें हेंच फक्त एक पवित्र औषध आहे. कांहीं सुद्धां नळण अथवा आग होत नाहीं. यासच जर दारू अथवा लिंबाचे अर्कांत मिळविलें तर २ बाटल्या अर्क तयार होतो. किंमत प्रत्येक बाटलीस ०४ आणे. १२ बाटल्या एकदम मागविल्यानें त्यांस एजंट समजून नोटिशी, हँडबिलें वगैरे फुकट पाठविलीं जातात, व कमिशनही दिलें जातें. चालू सालचें पंचांगही फुकट मिळतें.

मागविण्याचा पत्ताः—
पंडित क्षेत्रपाल शर्मा मालक,
नं. १९९ सुख संचारक कंपनी, मथुरा.

गुण न आल्यास पैसे परत !

ठिकठिकाणीं एजंट पाहिजेत !!
इच्छितांनीं पत्रव्यवहार करावा.

॥ ॐनमो श्रीवीतरागाय ॥

स्वदेशी अमृताचा नवीन शोध.

जायफळार्कमधु.

प्राचीनकाळच्या एका जुन्या लेखावरून वरील औषधाचा शोध अत्यंत कष्टानें लागला आहे. कर्नाटक प्रांतांतील कप्पतगुड्ड नांवाच्या वनस्पतीप्रसिद्ध पर्वतांत कांहीं वैद्यमंडळीच्या शोधानें ही वनस्पती ह्मणजे झाडपाल कचित् काचित् मिळाली आहे या वनस्पतींच्या रसांत जायफळाचा, रसार्क मिश्र करून हा "जायफळार्कमधु" यंत्र साधानें तयार केला आहे. हा मधु किंचित् पातळ असून खाण्यास अमृताप्रमाणें गोड वसुवासिक आहे. हा मधु खात गेल्यास प्राप्त होणारे गुण सदरहू जुन्या ग्रंथांत लिहिले आहेत ते फार वेळ टिकणारी कामस्थिती अनुभवास येते. हा मधु खाल्यानंतर एक दोन दिवसातच गुणांश समजूं लागतो मननेंद्रियांतील गेलेली शक्ती पहिल्यापेक्षार अंशमानानें अधिक वाढते. शरीरपिंड मजबूत आणि कांतीयुक्त होतो रेट्टे, गाल व शरीरावयव मांसल होतात. क्षयानें अगर कोणत्याही रोगानें मनुष्यास आलेली प्रेतवत् कळा तीस दिवसांत जाऊन अंगावरील सर्व शिरा भरतात व मनुष्य रक्तमांसानें भरतो शौचास साफ होऊन भूक चांगली कडकडून लागते हा दाखला पहिले दिवशींच पडतो. एका सप्तकांतच शरिराचें वजन वाढूं लागतें. पर्मा व गर्मी यांनीं दूषित झालेलें शरीर निर्दोष होतें. मदोन्मत्तता येते या औषधास पथ्य नाहीं कामाविकार द्विगुणित होतो. नवा रोग असल्यास १० दिवस पुरणाऱ्या एका बाटलीनें गुण येतो. जुना रोग असल्यास ३ बाटल्यांनीं गुण येतो १ बाटलीची किंमत १ रुपया. दोन बाटल्यांस १०१४, तीन बाटल्यांस २०१० दोन अगर तीन बाटल्या एकाच पार्सलांत भरून पाठवूं; ह्मणजे टपालखर्च जास्त पडणार नाहीं. टपाल खर्च वेगळा पडेल. कार्ड पाठवून आर्डर दिल्यास व्ही० पी०ने पाठवूं.

पत्ताः—सेक्रेटरी मेसर्स.

एम्. जी. आर.

नो. नं. ड ९३. श्रीजिनेंद्रप्रासादिक कंपनी हेड ऑफिस पोष्ट निपाणी. जि. बेळगांव

सूचना.—कोणताही माल गुणकारी ठरला ह्मणजे जिकडे तिकडे त्याची नक्कल सुरू होते. परंतु नांवाप्रमाणें गुणास पात्र होत नाहीं. आमचे येथें नकली औषधाचे कारखानेदार नुकतेच डोकें वर करूं लागले आहेत तरी आमच्या ग्राहकांनीं आमचे ट्रेडमार्क व सीलबंद तपासून घेणें.

वळीव पाऊस

वळीव पाऊस अद्याप सर्वत्र पडलेले नाहींत. तोंपर्यंत जमीन नांगरणें फार फायदेशीर आहे; परंतु अशा वेळीं लांकडाचे नांगर निरुपयोगी आहेत हा तुमचा अनुभव आहे; ह्मणून तुह्मांकरितां मुद्दाम सुधारलेले **लोखंडी नांगर** तयार करून ठेविले आहेत तरी ते तावडतोब मागवून आपला फायदा करून घ्या.

नांगर नंबर १० किंमत रु० ३८
नांगर नंबर ९ किंमत रुपये ४०॥

एकाहून अधिक नांगर एकदम घेतल्यास भरपूर कमिशन मिळेल.

किर्लोस्कर बंधु,
किर्लोस्कर वाडी.
नो. नं १९४ पोष्ट कुंडल (सातारा.)

अशी संधी पुन्हां येणार नाहीं.

पोष्टखर्च माफ

दर एकाचीं किंमत ३।

जंटलमन् इमिटेशन रास्कोप सिस्टिम.

नांवचें खिशांत ठेवण्याचें घड्याळ दिसण्यांत फार सुरेख आहे. सर्व लोकांस ह्या घड्याळाचा लाभ मिळावा ह्मणून मुद्दाम किंमत रुपये ३। ठेविली आहे; पोस्टेज खर्च माफ. घड्याळा सोबत कांच, कमान, पेटी, गोफ, इतकें सामान फुकट मिळेल. अशी अमुल्य संधी पुन्हां येणार नाहीं. व्ही. पी. नें मागवा.

मिळण्याचा पत्ता — **खोजा वल्लीभाई इस्माल** मुक्काम वर्धा. [मध्यप्रांत] WARDA.
नो. नं. ४

चिरकालचा खरा लाभ कोणता ?
पैसा व ज्ञान ज्या योगानें मिळेल तो !
महाराज ! ह्या दोन्ही गोष्टी

वार्षिक वर्गणी ट.ख.स ह रु.१॥) **कलाशिक्षण** (नमुना अंकास ०=आ.

नांवाच्या विविध हुन्नर, शास्त्रीयज्ञान, व्यापार, शेतकी, व इतर शेंकडो विषयांची माहिती शिकविणाऱ्यास वर्गणीदार व्हा. मराठी भाषेंत हें असें एकच पुस्तक आहे. वर्गणी रु. १॥ खरी पण चालू माच अखेर आश्रय देणारास रु. १। पडेल. कारागिरांस, विद्यार्थ्यांस तर हें पुस्तक अवश्य हवें शिवाय ग्राहकांस हिप्नॉटिझम [Hypnotism] ऊर्फ अमेरिकन वशीकरणविद्या—जिनें दुसऱ्यास निद्रा मोहन, आरोग्यहरण व धनप्राप्ति करतां येते; ती रु. २५ फीची तूर्त रु. ११ त शिकवूं. पैकीं १ रु. प्रथम सही बरोबर पाठवावा. बाकीची व्ही. पी. येईल.

ह्या शिवाय नानाप्रकारच्या पोट भरण्याच्या युक्त्या. औषधी. मंत्रतंत्रक्रिया. जडीबुटी, गुप्त प्रयोगाची माहिती वाजवी फी घेऊन शिकवूं. सर्व पत्रव्यवहार गुप्त राखला जातो,

व्यवस्थापक—कलाशिक्षण, कार्यालय
ना. न. ५ बडोदें.

विलक्षण नयन रुक्कुठार.

विलक्षण नयन रुक्कुठार – ह्या अप्रतिम औषधापासून डोळ्याचे साधारण विकार—**खुपऱ्या, लाली, ठणका, पाणी गळणें, कंडू, भूर, फुल** इ० जोरदार व जुनाट रोग त्वरित बरे होतात. दृष्टी तीव्र होऊन शांत रहाते; शिवाय जाग्रणानें, उन्हांत फिरल्यानें अग्नितापानें, उपदंशविकारानें, अतिवाचनानें, कडकीनें इ. अनेक कारणांनीं डोळे बिघडतात ह्यावरही हें अप्रतिम गुणकारी असून लहान मुलांसही हें अत्यंत उपयोगी आहे. हें डोळ्यांत घातल्यानें ठणका वगैरे न लागतां डोळ्यांस थंडावा येऊन मस्तकासही शांतता येते. सदर औषधाचे सकाळीं पांच व सायंकाळीं पांच प्रमाणें थेंब घालणें. साधारण विकारास एक कुपी पुरेल. बरेच दिवसांचा विकार असल्यास तीन कुप्या लागतील; सोबत औषध घालणे करितां कांचेची नळी फुकट मिळेल, एक कुपीची किं. १ एक रुपया. तीन कुप्या एकदम घेणारास टपाल व व्ही. पी. खर्च माफ. एकदम १२ कुप्या घेणारास टपाल खर्च न पडतां दहा रुपयांत मिळतील.

जी. पी. कंपनीची उत्तम निळिकाळी शाई ०६ आण्याची घेणारास पुढील सालची डायरी बक्षीस मिळेल. आमचेकडे शालोपयोगी मराठी व इंग्रजी पुस्तकें व हरएक प्रकारचा स्टेशनरी माल फारच माफक दरानें मिळेल. विशेष माहिती खालील पत्त्यावर,

जी. एन. घारपुरे. पोष्ट- अलिबाग.

नोटीस

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसबीरे सहित चारो भाग तथा पांचो अंग सचित्र कोख शास्त्र.

असली हमसे मगावो धोकेसे बचो स्त्री पुरुशोके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व द्युती कुलटा, पातिव्रता, व्यभिचारणी आदिकी पेहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार समय सहवास स्थान क्रया, शैय्यातिथ, कामस्थान सोलासगारें, वतीसोआभूशण, वज्रतअदिंवमधान पुत्रइटीकर्म, नपुंसकविद्या, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोकी चिकित्सा औषधे, पशुभाषा जाननेकी रीति, मंत्रतंत्र, यंत्र, वशीकरण मुद्दां विद्या आदि अमुल्य विषयका भंडार किंमत रु० १

पं० गंगाप्रसाद इंजीनियर शहापडा
नो० नं० ७७ अलीगड सिटी.

जाहेरात

वर्षफल—प्रत्येक महिन्याचे फलासह लाभालाभ सुखदुःख कळवूं. फी. ३ रुपये वर्ग २ चे २ रुपये. खर्च ०= जन्मकाल, जन्म अथवा चालू नांव कळवावें.

पत्ता— भा० गो० पंडित,
रा० व पो० लेणखेड प. खानदेश.

आयुर्वेदौषधालय मुर्डी.

व्हाईसराय व हिंदुस्थानचे गव्हर्नर जनरल यांजकडील आनररी असिस्टंट सर्जन त्यांनी अ. म. डॉ. विश्राम रामजी घोले यांनी आमचीं औषधें बारिक हल्लीं वर्तमानपत्रांतून ज्या कांहीं नव्या जुन्या जाहिराती प्रसिद्ध होत आहेत यांहून आमचीं औषधें त्या त्या रोगावर अत्यंत गुणकारी असल्याचें सर्टिफिकेट आह्मास दिलें आहे. हे अवश्य लक्ष ठेवावें.

आमच्या अत्यंत खात्रीच्या औषधांचा गुण शंभरांतून एक दोन रोग्यास कदाचित आला नाहीं तर पैसे परत देऊनही त्यांचे आरोग्यार्थ आणखी एखाद औषध द्यावें लागल्यास तें फुकटही देऊं परंतु रोग्यास पूर्णपणें बरा करूं अशी प्रतिज्ञा आहे.

मदनामृत संजविनी

धातुवर्धक, अत्यंत कामोत्तेजक, व पौष्टीक, वीर्यस्तंबक,
रक्तशोधक, मनोत्साहक कांति व बुद्धीवर्धक सुवर्ण माक्षीक
मौक्तिक कस्तुरी व अनेक वनस्पती मिश्र

अद्भुत गुटिका.

शरीरांतील मुख्य राजा जो धातु ती शुद्ध असेल तरच शरीर निरोगी राहून सर्व सौख्य प्राप्त हातें ती दोषी असेल तर शरीरांत नानाप्रकारचे रागरुपी शत्रू उत्पन्न होऊन शारीरीक सौख्याचा खरा लाभ मुळींच मिळणार नाहीं. करितां धातू शुद्ध व पुष्ठ होण्यास या गुटीका प्रत्येक वर्षी पाहिजे या दिवसांत एकदा तरी अवश्य सेवन केल्यानें शरीर रोगरहित होऊन सौख्य प्राप्त होतें. हें अवश्य लक्षांत ठेवावें याच्या सेवनानें नपुंसकत्व, स्वप्नजन्य इतर धातुपात उन्हाळें इंद्रियशिथिलता, कडकी. गर्मीसंबंधीं मुरलेले विकोप मुत्रसंकोच, धातुचा पातळपणा, स्त्रियाची धुपणी, छातींतील रोग, सठ पाय त्रमांग. व नेत्र यांचा दाह, क्षय, पंडूरोग मुलाची खर, जीर्णज्वर, अग्निमांद्य मस्तकशूळ, मुळव्याधी. वातरोग, निद्रानाश पित्तावर. बाळंतरोग, मधुमेह जूनाट परमा, मुष्ठीमैथूननें आलेली कृशता इत्यादि अनेक विकार खात्रीनें बरे होऊन शरीर निरोगी मजबूत व सत्तेज बनतें. पचनशक्ती व स्मरणशक्ती भरपूर वाढून धातु रक्त याची शुद्ध वृद्धी, वीर्यस्तंभ व भरपूर कामोद्दिपक होते व मनास उत्साह देतात. दुध व जडान्न पचूं लागते त्यांत उपयुक्त वनस्पतीचें मिश्रण गुणकारक आहेत करितां गुणाबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें मिळालीं आहेत आणि मिळतात. पथ्य सेवनाची मुळींच गरज नसून स्त्रिया, पुरुष, व मुलें यास पाहिजे त्या दिवसांत घेण्यास अत्यंत उपयोगी आहेत गुटिका रुपयाचे आंत मिळणार नाहींत एकदम ४ रुपयांच्यावर कितीही घेणारास टपालखर्च माफ आहे ४ रुपयांचे आंत वेगळा टपालखर्च ५ आणे पडेल अनुपानखर्ड सोबत किंवा व्ही. पी. नें खालील पत्यावर मिळतील.

दरः—एकदम ३५ गो० १ रु०, ७५ गो० २ रु० ११५ गो० ३ रु० १२५ गो० ४ रु० २७५ गो० ६ रु० ५५० गो० ९ रु०

२ अपूर्व नेत्रांजनः—यानें वडस. सारह, फुल, खुपऱ्या. बिंदु, कांच इत्यादि त्याचे सर्व विकार त्वरीत बरे होऊन दृष्टी तीव्र व थंडगार राहते. या रोगांस अंजन खरें रामबाण आहे. १॥ तोळ्याच्या डबीस १ रु०

३ परम्यावर अपूर्व मिश्रणः—कोणताही नवा जुना परमा व अनुपम दहा तिडीक मुत्राची लाली, संकोच पुस्त्राव, रक्तस्त्राव, इत्यादि विकार पथ्य नसता सात दिवसांत जातात तिडिक एका घटकेंत जाते असें रामबाण औषध कोठें मिळत नाहीं. बा० किं० १ ।। भार बाटलीस रु० २

४ दंतबलवर्धक पूडः—दंत संबधीं सर्व विकार उत्तम बरे होतात.

५ विंचूचें विषः—औषध लावतांच उतरतें मुळ्या ३ तो० ८ आणे

६ गजकर्णः—खरूज, नायटे वगैरे सर्व विकार ३ दिवसांत जातात ड. ६ आणे

७ सर्व हिमज्वरः—औषध घेतांच कशाहि प्रकारचे ज्वर असले तरी ते औषध घेतांच जाऊन पुनः उलटत नाहींत. १२ पुड्या १ रु०

८ प्लेगावर रामबाण औषधः—आजपर्यंत आमचे औषधानें हजारो लोक बरे झाले आहेत करितां प्लेग सुरूं होतांच सर्वांनीं संग्रहीं तापावर गोळ्या, गाठीस मलम, वात चढू नये ह्मणून वातावर मात्रा ठेवून याचा एकवार अनुभव पहावा गुणाबद्दल खात्री पटेलच, परोपकारार्थ माफक किं० २ आणे ख० शि०

९ सामानाचा मोठा क्याटलाग मागवा तो फुकट पाठवूं औषधांत अपाय कारक पदार्थ अगदीं नसून पूर्ण खात्रीचे असल्याबद्दल असंख्य सर्टिफिकीटें आहेत. याशिवाय मोठमोठ्या रोगांवर अनेक औषध ग्रंथोक्त रसायनें, भस्म खाक, गुटीका, आसवे, तेलें, सुगंधी अत्तरें माफक दरानें मिळतात. अनुपान खर्ड सोबत टपाल खर्च वेगळा पडेल. रोजिनें किंवा व्ही. पी. नें पाठवूं प्रकृतीचें मान कळविल्यास रोगाचो निदान चिकीत्सा करूं.

अत्यंत आगत्याची सुचना.

हल्लीं वर्तमान पत्रांतून औषधांच्या अनेक जाहिराती सुरूं असून प्रत्येक जाहिरात सुशोभित करून जो तो पुढें येऊं पहात आहे. आपला समाज निरुद्योगी आळशी बनल्यामुळें एकदा जो धंदा सुरूं केला त्याचेंच अनुकरण हुबेहुब नक्कल करून वाटेल त्यानें करावी आमचे जाहितीस कोकण, वऱ्हाड, गुजराथ, महाराष्ट्र इ. प्रांतांत ऊत आला असून आमच्या आंजिर्ले वगैरे गावांतून तो पुर्णावस्थेंत येऊन आणखीही नवीन जाहिराती सुरू होत आहेत. अशा जाहिराती किंवा ते लोक याची आह्मास निंदा किंवा स्तुती मुळींच करणें नाहीं. इंग्रजी राज्यांत आपली थोरवी गाण्यास ज्याचा तो स्वतंत्र आहे आह्मास ग्राहकांस सुचविणें हच कीं ज्यांचा कारखाना आज सतत १५।२० वर्षे अव्याहत सुरूं असून ज्यांच्या औषधास झाले डाक्टरांनीं सर्टिफिकीट दिलें, ज्यांच्या औषधींनें कोट्यावधी ग्राहक रोग मुक्त झाले व नित्य होत आहेत त्यांचींच औषधीं नेहमीं उपयोगांत आणलें अत्यंत हितकारक आहे. यापुढें जरी हजारों जाहिराती प्रसिद्ध झाल्या तरी आमची जाहिरात न बदलतां व कोणाचीही निंदा न करत अशाच प्रकार कायम राहून हा सार्वजनिक व कल्याण करीत असलेला व्यवसाय नवीन नवीन उपयुक्त सुधारणा करून उर्जितावस्थेस आणण्याची खटपट करूं. आज पर्यंत आमचे खटपटीनें यशहि बरेंच आलें आहे, करितां सकल आर्यबंधूस व ग्राहकांस इतकीच प्रार्थना आहे कीं, रोगमुक्त होण्यास आमचींच औषधें अत्यंत गुणकारक आहेत. तींच सर्वांनीं वापरावी, एकवार अनुभवानेंच खात्री होईल इतर जाहिरातीशीं आमचा बिलकूल संबंध नाहीं, हें लक्षांत ठेऊन औषधें मागणें ती खालील पत्यावर बिनचूक मागवावी ह्मणजे खरीं गुणकारक औषधें मिळून हटकून व त्वरित आरोग्य येईल- नं. १

नो. नं. २४

कृष्णशास्त्री पेंडसे वैद्य

पत्ताः—मुर्डी ता. दापोली जि० रत्नागिरी.

Oriental Government security
LIFE ASSURANCE COMPANY
Limited

ESTABLISHED IN 1874.
R. Paterson, Berar manager,
HEAD OFFICE—BOMBAY
HEAD—QUARTERS— NAGPUR.

FUNDS Exceed $3\frac{3}{4}$ cores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act up treating their clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given sum, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms of the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, professional men, Tradesmen and others by employing a portion of their annual income or profits in effecting life policies, create fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which this danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man makes up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the 'Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For terms please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application—

M. DESOUZA,
CHIEF AGENT, Nagpur.

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें.